

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Petra Kregar

**VPLIV ODNOSOV Z MEDIJI NA NOVINARSTVO:
ANALIZA SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH
BESEDIL**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2007

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Petra Kregar

Mentorica: doc. dr. Melita Poler Kovačič

Somentorica: izr. prof. dr. Monika Kalin Golob

**VPLIV ODNOSOV Z MEDIJI NA NOVINARSTVO:
ANALIZA SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH
BESEDIL**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2007

ZAHVALA

Želim se zahvaliti profesoricama dr. Meliti Poler Kovačič in dr. Moniki Kalin Golob za vso njuno pomoč pri nastajanju diplomskega dela.

IZJAVA O AVTORSTVU diplomskega dela

Spodaj podpisani/-a PETRA KREGAR, z vpisno številko 21016691,
rojen/-a 21. 6. 1981 v kraju KRANJ, sem avtor/-ica diplomskega dela z naslovom:
VPLIV ODNOSOV Z MEDIJI NA NOVINARSTVO: ANALIZA
SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH BESEDIL

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel/-a, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil/-a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal/-a v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesečnega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Uradni list RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za družbene vede;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo diplomskega dela v zbirki »Dela FDV«.

V Ljubljani, dne 14. 2. 2007

Podpis avtorja/-ice: Petra Kregar

VPLIV ODNOSOV Z MEDIJI NA NOVINARSTVO: ANALIZA SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH BESEDIL

V klasičnem, normativnem modelu novinarstva naj bi novinarji informacije, ki jih posredujejo službe za odnose z javnostmi, uporabili zgolj kot izhodišče za nadaljnjo novinarsko obdelavo, ki med drugim obsega preverjanje pri drugih virih in kritični premislek posredovanih informacij. Sodobna novinarska praksa je zaznamovana z vdorom tržne logike, kar ima pomembne posledice za novinarski diskurz. Novinarsko delo postaja zaradi ekonomskih, časovnih in drugih pritiskov na novinarja vse bolj rutinsko. Službe za odnose z javnostmi posredujejo medijem sporočila, ki so napisana kot novinarska besedila, zato obstaja nevarnost, da bodo (nespremenjena) objavljena. Z nekritičnim prepisovanjem novinarji zavajajo naslovnike, saj ti v domnevno novinarskih besedilih prejmejo interesni govor naročnika. Primerjava 184 novinarskih besedil s sporočili za javnost je med drugim pokazala, da več kot polovica novinarskih besedil deloma ali v celoti izhaja iz gradiv služb za odnose z javnostmi. Analiza je pokazala tudi, da so naslovniki lahko le v petih primerih ugotovili, da je vir sporočilo za javnost.

Ključne besede: novinarstvo, sporočanje, proces, odnosi z mediji, sporočilo za javnost, razvidnost virov informacij

THE INFLUENCE OF MEDIA RELATIONS ON JOURNALISM: NEWS RELEASES AND JOURNALISTIC TEXTS ANALYSIS

In the traditional model of journalism the journalists are required to use the 'information subsidies', provided by the media relations practitioners, only as a starting-point for the further journalistic work, which includes the critical distance and the verification of information at other sources. The contemporary journalistic practice is, to a large extent, a market-driven journalism, which has serious consequences for the journalistic discourse. The economic and time pressures are causing the routinization of the journalistic work. The public relations services supply the media with news releases, which are written as journalistic texts, so there is a risk that they will be published unchanged. With the uncritical copying from the public relations materials the journalists are misleading their readers, because they receive the speech of those, who have created the message, instead of the journalistic texts, written in accordance with the journalistic conventions. The comparison of 184 news releases and journalistic texts based on these news releases reveals that more than half journalistic texts have their origin in the news releases – they are either partly or completely transcribed. Our analysis has also shown the nontransparent quotation of the public relations materials in the journalistic texts: in only five cases the readers were able to identify the real source.

Key words: journalism, process of journalistic work, media relations, news release, transparency of sources

KAZALO

1. UVOD	7
2. NOVINARSTVO	10
2.1 SPOROČANJSKI PROCES V TRŽNEM NOVINARSTVU	11
2.1.1 Zbiranje informacij	12
2.1.2 Izbor dogodkov in dejstev.....	13
2.1.3 Oblikovanje novinarskega sporočila.....	15
2.1.3.1 Norma novinarske objektivnosti.....	16
3. ODNOSI Z MEDIJI V OKVIRU ODNOSOV Z JAVNOSTMI.....	17
3.1 ODNOSI Z JAVNOSTMI.....	17
3.1.1 Opredelitev odnosov z javnostmi.....	17
3.1.2 Modeli odnosov z javnostmi	18
3.2 ODNOSI Z MEDIJI.....	20
3.3 ZNAČILNOSTI SPOROČILA ZA JAVNOST KOT ORODJA ODNOSOV Z MEDIJI.....	22
3.3.1 O pisanju sporočil za javnost.....	23
4. VPLIV ODNOSOV Z MEDIJI NA NOVINARSTVO	25
4.1 RAZMERJE MED ODNOSI Z MEDIJI IN NOVINARSTVOM: CILJI, ODGOVORNOST IN ODNOS DO RESNIČNOSTI	27
4.2 MEDSEBOJNO ZAZNAVANJE NOVINARJEV IN PREDSTAVNIKOV ZA ODNOS Z JAVNOSTMI.....	28
5. ANALIZA SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH BESEDIL	32
5.1 RAZISKOVALNI NAČRT IN GRADIVO ZA RAZISKAVO	32
5.2 TIPIČNO SPOROČILO ZA JAVNOST (MEDIJE) NA VLADNEM SPLETU	34
5.3 NASLAVLJANJE SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH BESEDIL	39
6. SKLICEVALNOST	43
6.1 POVSEM RAZVIDEN VIR	46
6.2 DELNO (NE)RAZVIDEN VIR.....	51
6.3 POVSEM NERAZVIDEN VIR.....	54
6.4 NOVINAR NAVZOČ PRI DOGODKU, A BESEDILO V CELOTI/DELOMA PREPIŠE	58
6.5 (NE)URAVNOTEŽENOST NOVINARSKEGA BESEDILA	60
6.6 POVZETEK	62
7. JEZIKOVNA KULTURA SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH BESEDIL	64
7.1 NAPAKE PRI PREPISOVANJU	64
7.2 NOVINARJEVI POSEGI V BESEDILO	67
7.2.1 Raba drugih besed in krajšanje besedil	67
7.2.2 Novinar kot lektor.....	70
7.2.3 Med stiki z javnostjo in odnosi z javnostmi	73
8. SKLEP.....	78
9. LITERATURA	81

SEZNAM KRAJŠAV

KPV	Kabinet predsednika Vlade RS
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
MG	Ministrstvo za gospodarstvo
MK	Ministrstvo za kulturo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MORS	Ministrstvo za obrambo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MP	Ministrstvo za pravosodje
MZP	Ministrstvo za promet
MŠŠ	Ministrstvo za šolstvo in šport
MVZT	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo
MZ	Ministrstvo za zdravje
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
UVI	Urad vlade za informiranje

1. UVOD

Idealnotipsko naj bi predstavniki za odnose z mediji novinarjem posredovali informacije, ki naj bi jih ti, upoštevajoč poslanstvo novinarskega poklica, uporabili le kot izhodišče za nadaljnjo obdelavo. Vendar razmere v praksi kažejo drugačno sliko. Vplivni viri informacij oziroma njihove službe za odnose z javnostmi medijem dostavljajo informacije, obdelane v skladu z novinarskimi konvencijami, ki imajo zato več možnosti, da ne bodo podvržene novinarski obdelavi. Z nekritičnim prepisovanjem (iz) gradiv, ki jih posredujejo službe za odnose z javnostmi, novinarji zavajajo naslovnike, saj ti v podobi novinarskih besedil prejmejo interesni govor tistega, ki je besedilo oblikoval oziroma naročil.

Na osnovi teoretskih predpostavk, ki jih bomo obširneje predstavili v *naslednjih treh poglavjih*, postavljamo domnevo, da se novinarji v primerih, ko so jim na voljo informacije, ki so jih pripravile in oblikovale službe za odnose z javnostmi, odločijo za rutinski način zbiranja informacij in ne za aktivno novinarsko delo. Domnevamo tudi, da informacije, ki jih novinar pridobi na ta način, v novinarskih besedilih niso ustrezno označene, kar pomeni, da viri informacij – torej službe za odnose z javnostmi – v novinarskih besedilih niso razvidni.

Tezo o odvisnosti novinarstva od gradiv služb za odnose z javnostmi (pri čemer se bomo omejili izključno na sporočila za javnost), ki je vodilo našega diplomskega dela, bomo preverjali s primerjavo obeh tipov besedil: sporočil za javnost, dostopnih na vladnih spletnih straneh, in novinarskih besedil, ki so objavljena v osrednjem slovenskem dnevniku Delo. Pogledali bomo, *kako* so sporočila za javnost uporabljena v novinarskih besedilih, kar bomo raziskali z *jezikovno-stilno analizo* obeh tipov besedil.

Najprej bomo predstavili teoretska izhodišča in pojasnili temeljne pojme, ki so pomembni za našo analizo in jih bomo uporabljali. *Drugo poglavje* zato namenjamo novinarskemu sporočanjскому procesu in opredelitvi značilnosti njegovih treh stopenj – zbiranja informacij, izbora dogodkov in dejstev ter oblikovanja oziroma upovedovanja novinarskega sporočila. Pogledali bomo tradicionalni model novinarstva in opozorili na posledice, ki jih prinaša vdor tržne logike – izginjanje klasičnega novinarskega diskurza ter brisanje meja med novinarstvom in nenovinarstvom.

V *tretjem poglavju* se bomo osredotočili na odnose z mediji, jih umestili v širši okvir odnosov z javnostmi in pogledali, kakšne so zakonitosti njihovega delovanja. Podrobneje si bomo pogledali značilnosti sporočila za javnost kot enega temeljnih orodij odnosov z mediji. Pri tem bomo posebno pozornost namenili obravnavi pisanja sporočil za javnost.

Razmerje med novinarstvom in odnosi z mediji je, kot bomo pokazali v *četrtem poglavju*, ambivalentno – sodelovanje (lahko) omogoča vzajemne koristi, vendar pri tem obstaja nevarnost, da bodo novinarji gradivo, ki ga sicer ustvarijo predstavniki za odnose z javnostmi, objavili kot svoje, novinarsko obdelano besedilo. Številni medijski strokovnjaki in teoretiki opozarjajo, da postajajo tovrstni viri v sodobnem novinarskem diskurzu vse bolj neprepoznavni. Novinar s prepisovanjem (iz) sporočil za javnost in nenavajanjem vira informacij pristaja na definicijo dogodka, kot mu jo posredujejo službe in predstavniki za odnose z javnostmi. Interpretacija enega vira informacij tako postane dogodek, ki je javnosti predstavljen ne kot en sam pogled, ampak kot novinarsko besedilo, obdelano v skladu s konvencijami (normativnega) novinarstva, kar pomeni, da naj bi upovedovalo različne strani in poglede. Službe za odnose z javnostmi imajo vse večji vpliv na novinarjevo delo, saj novinarji namenjajo njihovim gradivom precejšnjo pozornost, kar dokazujejo tako domače kot tuje raziskave. Zaradi razlik med obema dejavnostma, ki jih bomo v enem od podpoglavij tudi podrobneje predstavili, je pojavljanje odnosov z mediji v novinarski podobi sporno za »identiteto novinarskega diskurza in za uresničevanje komunikacijskih pravic naslovnikov« (Poler Kovačič 2002: 778).

V *nadaljnjih poglavjih* bomo z jezikovno-stilno analizo novinarskih besedil in sporočil za javnost raziskali, kako so ta uporabljena v novinarskih besedilih. Zanimalo nas bo tudi, kakšna je *jezikovna kultura* obeh tipov besedil, pri čemer se bomo omejili le na tisti del (novinarskega) besedila, ki je prepisan: opozorili bomo na nevarnosti, ki jih prinaša prepisovanje (iz) sporočil za javnost, in analizirali novinarjeve posege v besedilo, obenem pa bomo poskušali odpraviti poimenovalne težave pri rabi osrednjega termina *odnosi z javnostmi* in raziskali njegovo rabo v analiziranih besedilih. Pri tem nam bosta v pomoč oba slovarska normativna priročnika, Slovenski pravopis in Slovar slovenskega knjižnega jezika, jezikovni kottički in drugi prispevki jezikoslovcev, objavljeni v različnih publikacijah.

V *sklepnem delu* bomo povzeli poglobitve ugotovitve diplomskega dela, jih povezali z nekaterimi težnjami sodobnega novinarskega diskurza ter na podlagi opažanj in novih vprašanj, ki so se nam porodila med analizo, nakazali možne smeri nadaljnjega raziskovanja.

2. NOVINARSTVO

Novinarstvo je ključnega pomena za obstoj vsake moderne družbe, saj se vpleta v njene gospodarske, politične in kulturne okvire ter je zato dovzetno tako za družbene kot za tehnološke spremembe, ugotavlja Karmen Erjavec (1999: 7). In nadaljuje, da je zaradi spremenljive narave novinarstva težko oblikovati univerzalno definicijo.

Sparks in Splichal (1994: 20–26) delita definicije novinarstva in novinarjev na dve skupini. Po prvi definiciji, ki je značilna predvsem za ameriško tradicijo, je novinar oseba, katere primarna dejavnost je zbiranje, pisanje, oblikovanje ter širjenje informacij in mnenj o aktualnih dogodkih prek množičnih medijev. Ta definicija ne vključuje dejavnosti posameznikov, katerih poklicno opravilo je (tudi) razširjanje razvedrilnih vsebin. Zagovorniki druge, liberalnejše definicije, ki se je uveljavila predvsem v Evropi, pa opredeljujejo novinarstvo kot poklicno širjenje informacij, mnenj in razvedrila prek množičnih medijev. Glavni premik (od ameriške tradicije) v pojmovanju novinarstva je torej v vključitvi razvedrilne funkcije v definicijo novinarstva.

Novinarstvo je »posebna vrsta produkcije in distribucije védenja« (Splichal 2000: 47), ki označuje »zbiranje, pisanje, urejanje, razširjanje informacij in siceršnje (predvsem duhovno) prispevanje k dnevnemu in drugemu periodičnemu tisku, radijskim in televizijskim programom ter 'online' časnikom na medmrežju« (Splichal 2000: 48). Ali kot piše Manca Košir (1996a: 251), novinarstvo obvešča o dogodkih, pojavih in ljudeh, kot so se ti dogodki zgodili in kot se kažejo v okviru kolektivnih mehanizmov percepcije.

Novinar je najpomembnejši akter, ki poklicno sodeluje v tem procesu in ki po definiciji Mednarodne organizacije dela (International Labour Organization, ILO) »zbira, poroča in komentira novice in dnevne dogodke za objavo v časopisih in periodiki ali na radiu in televiziji« (v Splichal 2000: 48). Zakon o medijih (2001) opredeljuje novinarja kot »osebo, ki se ukvarja z zbiranjem, obdelavo, oblikovanjem ali razvrščanjem informacij za objavo prek medijev in je zaposlena pri izdajatelju, ali pa samostojno kot poklic opravlja novinarsko dejavnost«. Iz definicij je razvidno, da novinarstvo (novinarsko dejavnost) zaznamuje odsotnost jasnih vstopnih pogojev, kot so npr. ustrezne kvalifikacije ali licenca.

Manca Košir (2002: 8) postavlja bistveno razliko med novinarskim in umetniškim oziroma literarnim diskurzom: »Razlike ne vidimo v tem, ali piše besedila za časopis umetnik ali novinar – mnogi umetniki pišejo novinarske prispevke (le v izjemnih primerih tudi obratno) – temveč v tem, kaj posamezno besedilo upoveduje, v kakšni obliki in kako je napisano, kar je seveda odvisno od cilja določenega diskurza.« **Novinarski diskurz** se od umetniškega razlikuje v odnosu do obstoječe resničnosti, rabi specifičnih jezikovnih sredstev ter intendirani odsotnosti večpomenskosti in interpretacij (Košir 1988: 17–19).

Za **novinarsko besedilo** sprejemamo v našem strokovnem prostoru uveljavljeno definicijo Koširjeve (1988: 19), ki pravi, da je to »po intenciji enopomenska pisna jezikovna in grafična celota v množičnokomunikacijskem dejanju, katere funkcija je ažurno sporočanje o aktualnih dogodkih (pojavih) družbeno konstruirane stvarnosti tako, kakor so se ti dogodki zgodili v okviru kolektivnih mehanizmov percepcije, z določitvijo kraja, časa in nosilca(cev) dogajanja, ki morajo pripadati skupnemu referencialnemu univerzumu sporočevalca in naslovnika«.

2.1 SPOROČANJSKI PROCES V TRŽNEM NOVINARSTVU

Po Koširjevi so za novinarsko dejavnost značilna *zbiranje*, *izbiranje* in *oblikovanje* informacij o dejstvih in mnenjih kot prenos od drugih k drugim – prek množičnih občil različnim občinstvom (Košir in Poler 1996: 11). Encabo (1996: 64) pravi, da »/i/zjemen tok informacij in sporočil sili občila k izboru in povzemanju, to je k prilagajanju informacije tako, da ustrezajo svoji lastni naravi, to pa spet pomeni, da dobi končni porabnik informacijo šele potem, ko se je v različnih občilih /.../ ter v procesu, v katerem imajo besedo izdajatelji, lastniki in časnikarji, odvila vrsta zapletenih postopkov proizvodnje, prenosa in širjenja«, in dodaja, da pri tem ne smemo pozabiti na najpomembnejše, tj. na vsebino informacije oziroma sporočila.

Meje novinarstva in sorodnih dejavnosti – predvsem odnosov z javnostmi in oglaševanja – so vse bolj zabrisane, saj novinarsko prakso oblikuje predvsem tržna logika (Dennis 1989: 59–78). M. Poler Kovačič (2005: 71) se strinja, da »/š/tevilna sporočila, ki se kažejo kot novinarska, ne zadoščajo zahtevam, ki jih normativni model postavlja kot merilo za razvrščanje besedil med novinarska«.

2.1.1 Zbiranje informacij

Odkrivanje dogodkov in zbiranje informacij je najbolj pomembno novinarjevo opravilo, pravi McManus (1994: 95), saj sta od tega odvisni obe nadaljnji fazi novinarskega sporočanja procesa. Novinarji bi morali v skladu z normativnim modelom novinarstva aktivno in neodvisno preiskovati okolico (McManus 1994: 96). Novinarjevo glavno orodje so po mnenju Koširjeve (1996a: 252–253) *vprašanja*, njegovo temeljno opravilo pa *spraševanje* v imenu javnosti in za javnost. Novinarstvo je »poklic, ki terja nenehno spraševanje zato, da skuša z odgovori z različnih (interpretacijskih) mest predstaviti čimbolj celovito in uravnoteženo informacijo o dogodkih, pojavih in ljudeh, pomembnih za javnost« (Košir 1996a: 254). Tudi preambula Kodeksa slovenskih novinarjev (2002) določa, da je prvo vodilo dela novinarjev »pravica javnosti do čim boljše informiranosti«. Poler Kovačičeva (2000: 68, 2002: 770) ugotavlja, da v fazi iskanja informacij novinarsko vprašanje izginja. Novinar informacij ne pridobiva s spraševanjem in preverjanjem, ampak mu jih »za objavo zainteresirani subjekti enostavno dostavijo«. Ines Drame je v *raziskavi o odnosih med novinarji in viri informacij* (1994: 302–303) ugotovila, da je novinarjeve stike z viri informacij v povprečju v skoraj 70 odstotkih primerov povzročil nekdo drug in ne novinar sam. McManus (1994: 97) to označuje s kategorijo minimalno aktivnega odkrivanja novic (*minimally active discovery*), za katero je značilno, da novinarska besedila v veliki meri izhajajo iz sporočil za javnost in telefonskih klicev predstavnikov za odnose z javnostmi, gradiv drugih medijev ter rutinskih preverjanj pri policiji, gasilcih in reševalcih.¹ Tudi Lippmann (1922/1999: 215) pravi, da se časopisi »ne trudijo budno slediti vsemu človeštvu. Opazovalce imajo na določenih mestih, kot so policijske postaje, mrliški uradi, okrajne pisarne, mestna hiša /.../ in tako dalje«. Pasivno pridobljene informacije so novinarjeva glavna opora pri delu, ugotavlja Gans (2003: 52). Poler Kovačičeva opozarja (2002: 770), da »novinarjeva pasivna vloga pri zbiranju informacij povečuje možnost, da v sporočilih, ki se kažejo kot novinarska, korist vira prevlada nad koristjo javnosti«. Gre za besedila, ki prevzemajo stalne oblike novinarskega sporočanja (žanre), upovedujejo pa naročene vsebine, pojasnjuje Koširjeva (1996a: 253).

¹ Poleg opisane kategorije minimalno aktivnega odkrivanja novic McManus (1994: 97–98, 108) oblikuje še kategorijo zmerno aktivnega odkrivanja (*moderately active discovery*), kamor sodijo informacije, pridobljene na novinarskih konferencah, namigi in informacije, ki v uredništvo prispejo s telefonskim klicem neuradnega vira, nadaljevanja že objavljenih zgodb ipd., ter kategorijo zelo aktivnega odkrivanja (*highly active discovery*), ki obsega pogovore novinarja z viri informacij, udeležbo na sestankih in pregledovanje dokumentov, preiskovalne zgodbe itd. in kot taka najbolj ustreza normativnemu modelu novinarstva.

2.1.2 Izbor dogodkov in dejstev

V fazi izbora dogodkov poteka redukcija stvarnosti, saj je medijem dostopno več gradiva, kot ga lahko objavijo.² »Čeprav bi vsi poročevalci sveta delali 24 ur na dan, ne bi mogli prisostvovati vsem dogodkom na svetu. Ni jih veliko in nobeden od njih ne more biti hkrati na več kot enem mestu. Prav tako tudi niso jasnovidci, nimajo kristalne kroglice in sveta ne vidijo po svoji volji, pa tudi prenos misli jim ne pomaga. Vseeno bi bilo število tem, ki jih sorazmerno uspe pokriti tako malo ljudi, pravi čudež, če ne bi šlo za standardizirano rutino.« (Lippmann 1922/1999: 215) Novice so rezultat organizacijskih rutin, ki jih novinarji in uredniki uporabljajo pri svojem odločanju, o katerih novicah poročati in na kakšen način, pravi Bennett (2003: 162).

L. Sheridan Burns (2002: 63) trdi, da je največja moč, ki jo imajo novinarji v rokah, v izboru – med neštetimi dogodki izberejo tistega, ki bo javnosti predstavljen kot novica. Novinarjevo vodilo v tej fazi je »vprašanje, o katerih dogodkih naj bo javnost – v skladu s profesionalnimi merili objavljalnosti oziroma novičarsko vrednostjo dogodkov – obveščena, da bo zadoščeno njeni pravici do obveščenosti« (Poler Kovačič 2002: 768). Manca Košir (1996a: 251) ugotavlja, da smo s stališča novinarskega sporočanja »še pred leti lahko govorili o dogodkih, o katerih so novinarji poročali, jih analizirali in komentirali, danes pa vse pogosteje vidimo novinarske **psevdogodke**«³. Tovrstni dogodki, ki zavzemajo velik del vsebine občil, so ustvarjeni posebej za objavo v množičnih medijih, tj. s primarnim namenom, da bi mediji o njih poročali. Splichal (1997: 358) pravi, da so umetno aranžirani dogodki, ki so namenjeni izključno javnemu izražanju mnenja in oblikovanju javne podobe (npr. novinarske konference, predvolilne kampanje), postali »dejstva« in poročanje o njih »novice«. Bertrand (v Erjavec 1999: 57) imenuje psevdogodke neprave novice (angl. *false news*), ker je njihov ključni namen imeti dobiček od medijske pozornosti. Tako se na primer sporočevalski namen političnega komunikatorja (predstavnika za odnose z javnostmi pri politični stranki) razlikuje od novinarjevega namena – prvi želi privabiti medije in (jim) »prodati« čim boljšo podobo

² Koširjeva (1988: 12) navaja podatek iz raziskave M. Steffensa, ki je ugotovil, da z »več kot 99 odstotki dogodkov po vsem svetu bralci niso nikoli seznanjeni, ker z njimi ni seznanjen niti tisk. Več kot 99 odstotkov novic, ki končno dospejo do tiska, pa nikoli ne doseže bralca, ker so izločene kot nepomembne, preveč fragmentarne, polemične ali – po vladajočih idejah – nemoralne«.

³ Mednje sodijo novinarske konference, uradni obiski, strankarske konvencije, demonstracije, protesti ipd.

osebe ali institucije, novinar pa želi oblikovati natančno in nepristransko sporočilo v nekomercialnem smislu.

Boorstin (1992: 11–12) navaja štiri temeljne značilnosti psevdodogodka:

1. Ni spontan, ampak se zgodi zato, ker ga je nekdo načrtoval, podtaknil ali spodbudil.
2. Ustvarjen je predvsem zaradi neposrednega namena, da bi o njem poročali.
3. Odnos psevdodogodka do resničnih okoliščin, na katere se nanaša, je nejasen.
4. Predvideno je, da bo samoizpolnjujoč.

Za medije je v skladu s tržno logiko lažje in ceneje, če novinarja pošljejo npr. na novinarsko konferenco, kjer dobi že izdelano zgodbo, kot pa da v njegovo delo investirajo veliko denarja. Objava tovrstnih dogodkov obenem daje vtis, da medij izpolnjuje svojo družbeno odgovornost in obvešča javnost o zanjo pomembnih zadevah, s čimer »zagotavlja videz verodostojnosti množičnega medija« (Poler Kovačič 2005: 74).

S procesom izbire novic se ukvarja mnogo teorij (Erjavec 1999: 52–53). Nekatere v ospredje postavljajo novinarja in trdijo, da je izbira novic zaznamovana z njegovimi profesionalnimi odločitvami. Sociološke študije v ospredje postavljajo organizacijska pravila. Mednje sodi tudi Whitova teorija o odbirateljih (angl. *gatekeepers*)⁴, tj. osebah (urednikih, novinarjih), ki prečiščujejo – torej sprejmejo ali zavrnejo – razpoložljivo gradivo in s tem postavljajo informacijski dnevni red (glej Poler Kovačič 2002: 769).⁵

V sodobnih novinarskih študijah je obveljalo prepričanje, da novinarska besedila ne zrcalijo dogodkov iz sveta, ampak so množični mediji *objekt* vseh mogočih pritiskov – bodisi političnih bodisi ekonomskih. Ti vplivni viri informacij (oziroma njihove službe za odnose z javnostmi) izrabljajo novinarje za doseganje lastnih koristi, zato novinarji izgubljajo mesto subjekta, kar pomeni, da nimajo nadzora nad sporočanskim procesom.

⁴ V novejši domači strokovni literaturi je poimenovanje *vratar* kot prevod angleškega izraza *gatekeeper* nadomestilo poimenovanje *odbiratelj*, ki so ga v Komunikološki hrestomatiji 1 vpeljali slovenski strokovnjaki (Kalin Golob 2001b: 256–257).

⁵ Poleg zgoraj omenjenih teorij se s procesom izbire novic ukvarjata še t. i. *teorija zrcala*, ki v ospredje postavlja same dogodke in trdi, da dogodki določajo izbiro novic, novinarji pa le držijo zrcalo občinstvu, ter skupina (sklop) teorij, ki izbiro novic razlagajo s silami (npr. političnimi, ekonomskimi) zunaj medijske organizacije.

2.1.3 Oblikovanje novinarskega sporočila

Sporočanje oziroma oblikovanje sporočila je zadnja (zaključna) faza novinarskega sporočanja procesa in obsega odločitve o tem, *kako* poročati o izbranih dogodkih in temah. V tej fazi se individualne lastnosti in ustvarjalne sposobnosti novinarja najbolj izrazijo, kljub temu pa tudi na tej stopnji obstajajo smernice, ki jih morajo novinarji pri svojem delu upoštevati. Gre za »novinarjevo sposobnost, da glede na temo, zaključke raziskovanj, želen učinek in ciljno občinstvo najde primeren žanr in informacije predstavi tako, da vsebina sporočila ustreza dejanskemu stanju« (Erjavec 1999: 83).

Tržni vplivi zaznamujejo tudi tretjo stopnjo novinarskega sporočanja procesa. Za tovrstno prakso je značilno upovedovanje z ene točke pogleda (Poler Kovačič 2002: 772), kar je v nasprotju z značilnostjo, ki je novinarstvu imanentna, tj. menjavanje govornih položajev (Košir 1996a: 253). Sigal (v Poler Kovačič 2004b: 691) pravi, da so viri informacij svoj način razmišljanja prilagodili novinarskemu – uporabljajo novinarske konvencije, da bi jim uspelo spraviti informacije v medije. Službe za odnose z javnostmi postajajo odločilen oblikovalec navidezno novinarskih sporočil, ugotavljata Koširjeva in Polerjeva (1996: 13) ter nadaljujeta, da mora novinar do njihovih gradiv vzpostaviti kritično razdaljo: »Njegova službena dolžnost je, da te informacije pre-misli. Sleherno mišljenje kot mišljenje pa se vzpostavlja s spraševanjem in ne s pristajanjem na rečeno iz ust Gospodarja, ki sam definira realnost, o kateri govori, kar počno politični, ekonomski, kulturni in drugi oglaševalci svojih lastnih podob.«

Zaradi pregrad med informacijami in javnostjo je, kot pravi Splichal (1997: 337), »**zaupanje** javnosti v zbiralce in posrednike informacij eden najpomembnejših dejavnikov v (množičnem) komuniciranju« (poudarila P. K.). Poziv k zaupanju, to »'jamstvo' nadzora kakovosti, ki od naslovnikov zahteva, da verjamejo v veljavnost povedanega« (Poler Kovačič 2004b: 691), predstavlja norma novinarske objektivnosti. V nadaljevanju (podrobneje) obravnavamo to, po navedbah številnih avtorjev (Lichtenberg 2000: 238–254, McManus 1994: 143–146, Poler Kovačič 2004a: 73–81 idr.) temeljno normo novinarskega delovanja.

2.1.3.1 Norma novinarske objektivnosti

Konvencija novinarske objektivnosti je ena temeljnih norm novinarskega delovanja v večini sodobnih demokracij (McManus 1994: 143). Breda Luthar (2001: 206) zanjo pravi, da je »v/rhovna boginja, neizogibni del samopredstave novinarskega poklica, strateška podlaga novinarske prakse in merilo dobrega žurnalizma«. Predpostavka o objektivnosti medijev pri naslovniku veča občutek nepristranske verodostojnosti (Lichtenberg 2000: 250), ki je značilen za sprejemanje uredniških oz. novinarskih besedil (Milosavljević 2005: 71). Objektivno naj bi bilo tisto novinarsko sporočilo, v katerem »ni prepoznavno novinarjevo mesto izrekanja, ki je mesto pogleda, se pravi interpretacije, in je vrednostno nevtrarno« (Košir 1996b: 168).

Brian McNair (1998: 68) navaja tri pravila objektivnosti, in sicer:

1. ločitev dejstev od mnenj,
2. uravnoteženost poročanja⁶ in
3. veljavnost novinarskih trditev, ki je zagotovljena s sklicevanjem na (kompetentne) vire.

Bennett (2003: 190) objektivnost označuje za »neuresničljive sanje«. Splichal (1992: 90) govori o *iluziji objektivnosti* in pravi, da objektivnosti »še zdaleč ni mogoče samoumevno šteti – kar se sicer pogosto dogaja – za 'naravno lastnost' kakovostnega novinarstva« (1997: 358). Ali kot ugotavlja Lambeth (1997: 15): »Novica ni objektivno opredeljen izdelek, marveč izid potekajočega človekovega postopka, ki ga pretežno usmerjajo 'konvencije', ki služijo tako komercialnim ciljem javnega glasila kot tudi ciljem, ki jih ima kot javna služba.« Vsako sporočilo in vsaka informacija je nujno tudi interpretacija (Košir 1988: 11–13), zato objektivno sporočanje v strogem pomenu besede ni mogoče, se pa objektivnost ohranja kot ideal, h kateremu mora novinar stremeti, čeprav ga ne more doseči (Merrill 1997: 120).⁷

⁶ Načelo *uravnoteženosti* novinarskega besedila – kot eden izmed elementov novinarske objektivnosti – od novinarja zahteva, da skuša ob posameznem vidiku, ki ga obravnava, zapisati tudi nasprotnega. Novinar mora v svoje besedilo na čim bolj pošten – tj. enakovreden – način vključiti različna mnenja in stališča ter pri tem upoštevati (tudi) njihovo pomembnost za obravnavano tematiko (Day 2006: 88). Obravnava pogledov različnih virov je nujni, ne pa zadostni pogoj: če novinar (sicer) vključi različne poglede, pri tem pa predstavljanju enega nameni bistveno več prostora kot drugim, prav tako krši načelo uravnoteženosti poročanja. Kodeks slovenskih novinarjev (2002) uravnoteženosti poročanja ne obravnava, o njej lahko sklepamo le posredno iz preambule, ki govori o nujnosti celovite predstavitve dogodkov.

⁷ Sodobna novinarska teorija zato pojem objektivnosti večinoma opušča.

Merrill (1997: 119) govori o dveh pogledih na novinarsko objektivnost:

- objektivnost kot mit – torej neuresničljiv cilj, ki ga ni mogoče doseči;
- objektivnost kot cilj oziroma ideal, ki od novinarja zahteva, da poskuša biti pošten, natančen, temeljit, uravnotežen, nepristranski, nevpleten in brez predsodkov.

Poler Kovačičeva (2002: 778) k tem zahtevam dodaja še resnicoljubnost, preudarnost in neodvisnost. Z izpolnjevanjem vseh teh dolžnosti se novinar lahko približuje idealu objektivnosti.

3. ODNOSI Z MEDIJI V OKVIRU ODNOSOV Z JAVNOSTMI

3.1 ODNOSI Z JAVNOSTMI

3.1.1 Opredelitev odnosov z javnostmi

Kako opredeliti pojem *odnosi z javnostmi*, ko pa je definicij tega termina cela kopica? Iz mnoštva definicij bomo izbrali najbolj znani (Škerlep 1998: 739), ki izpostavljata dve ključni lastnosti te dejavnosti, in eno iz slovenskega prostora.

»Odnosi z javnostmi so upravljanje komuniciranja med organizacijo in njenimi javnostmi.« (Grunig in Hunt 1984: 7) So formalna pot, po kateri organizacije komunicirajo s svojimi javnostmi, to komuniciranje pa je načrtovano, tj. upravljano. Organizacija sicer v marsičem komunicira tudi naključno, vendar pa so odnosi z javnostmi tisto komuniciranje, ki ga načrtujejo in usklajujejo poklicni strokovnjaki (predstavniki) za odnose z javnostmi (Hunt in Grunig 1995: 6).

Cutlip, Center in Broom (1978/1994: 1) odnose z javnostmi opredeljujejo kot »upravljalno funkcijo, ki vzpostavlja in ohranja vzajemno koristne odnose med organizacijo in javnostmi, od katerih je odvisna uspešnost organizacije«.⁸ Slovenski teoretiki Gruban, Verčič in Zavrl

⁸ Definicijo, ki jo povzemajo Cutlip, Center in Broom, je leta 1988 sprejelo Ameriško društvo za odnose z javnostmi (Public Relations Society of America, PRSA). Dostopno na www.prsa.org/_Resources/Profession/index.asp?ident=prof1 (15. november 2006).

(1997: 17) pravijo, da so odnosi z javnostmi »sestavina upravljanja, ki odgovarja za *uspešnost, učinkovitost, utemeljenost, ustvarjalnost in upravičenost* odnosov med organizacijo in njenimi deležniki ter javnostmi«. Definicija se je uveljavila kot formula 5U. Ugotovimo lahko, da vse definicije o odnosih z javnostmi vsebujejo dva ključna elementa, in sicer upravljanje ter komuniciranje.⁹

Predstavnik za odnose z javnostmi je poklicni sporočevalec, ki je dnevno vključen v »izražanje različnih pozicij organizacije v artikuliranem institucionalnem diskurzu« (Škerlep 2001: 544). V literaturi so v rabi tudi poimenovanja *praktik/strokovnjak za odnose z javnostmi* in *izvajalec odnosov z javnostmi*. Mi bomo, z izjemo citiranja, uporabljali besedno zvezo *predstavnik za odnose z javnostmi*.

3.1.2 Modeli odnosov z javnostmi

Odnose med organizacijo in njenimi javnostmi je mogoče upravljati na več načinov. Grunig in Hunt (1984) definirata štiri modele odnosov z javnostmi, ki predstavljajo štiri zgodovinske faze razvoja te dejavnosti, obenem pa jih lahko razumemo kot štiri idealnotipske modele, pri čemer je treba poudariti, da so v praksi še danes prisotni vsi štirje.

Osnova vseh štirih modelov sta dve spremenljivki – smer in namen. Smer nam pove, ali je komunikacijski odnos enosmeren (zgolj širi informacije, je monolog) ali dvosmeren (izmenjuje informacije, je dialog). Namen pa določa (a)simetričnost oz. (ne)uravnoteženost komunikacijskega odnosa (Grunig in Grunig 1992: 289).

K **modelu propagandnega agenta** (agenturnemu modelu) sodijo programi odnosov z javnostmi, katerih edini namen je pridobivanje pozitivne publicitete (propagiranje) za vsako ceno, tudi z rabo nedovoljenih sredstev, kot je npr. nespoštovanje norme resničnosti. Za **javnoinformacijski model** je značilno, da organizacija nastavi »hišnega novinarja«, ki po klasičnih načelih novinarskega sporočanja poroča o tistem, kar je za organizacijo ugodno.

⁹ Praksa odnosov z javnostmi se ukvarja s komuniciranjem tako v ožjem kot tudi v širšem pomenu te besede (Škerlep 1998: 740) – v ožjem smislu organizacija komunicira z zanjo pomembnimi javnostmi neposredno, npr. prek sporočil za javnost, novinarskih konferenc itd., v širšem smislu pa se odnosi z javnostmi ukvarjajo z vprašanjem, kaj vedenje in delovanje organizacije sporoča (torej komunicira) javnostim.

Dejavnost je tudi tu usmerjena na ustvarjanje pozitivne publicitete (prikazovanje organizacije v pozitivni luči), kar se doseže s širjenjem zgolj pozitivnih informacij, vendar ob upoštevanju kriterija resničnosti.

Organizacija, ki uporablja **dvosmerni asimetrični model**, zbira podatke o javnostih z znanstveno metodologijo. Na podlagi teh raziskav skuša vplivati na strateško pomembne javnosti v smeri uveljavljanja svojih lastnih interesov. Organizacija torej še vedno zgolj (enosmerno) prepričuje javnosti, vendar pa je zaradi znanstveno podprtih raziskav ta model dvosmeren. Model se razmeroma dobro obnese, kadar odnosi niso konfliktni. **Dvosmerni simetrični model** je idealni normativni model, kjer gre za simetrično komuniciranje med organizacijo in njenimi strateškimi javnostmi. Ključno je doseganje kompromisnih rešitev (zato je tudi bolj etičen od preostalih modelov) ter s tem vzpostavitev obojestranskega razumevanja in vzajemno koristnih odnosov.

Prva dva modela sta obrtniška in enosmerna, druga dva pa profesionalna in dvosmerna. Razlika med prvim in drugim je v (ne)upoštevanju norme resničnosti, med tretjim in četrtem pa v (a)simetriji odnosa. Večina medijskih zlorab, ki mečejo slabo luč na razmerje med predstavniki za odnose z javnostmi in novinarji, izvira iz agenturnega ali javnoinformacijskega modela (povzeto po Grunig in Hunt 1984, Hunt in Grunig 1995).

Grunigov normativni (tj. dvosmerni simetrični) model, ki predpostavlja simetrično komuniciranje med organizacijo in njenimi javnostmi, je bil deležen številnih kritik.¹⁰ Kot odziv nanje je Grunig razvil t. i. **model mešanih motivov**, ki predstavlja kombinacijo dvosmernega asimetričnega in dvosmernega simetričnega modela – odlični odnosi z javnostmi torej vključujejo tako asimetrični kot simetrični način komuniciranja, vendar so bližje slednjemu (Grunig in Grunig 1992: 285–320).

¹⁰ Kritiki dvosmernega simetričnega modela trdijo, da povsem simetrični odnosi z javnostmi v praksi niso mogoči in da prepričevanje, značilno za dvosmerni asimetrični model, ni neetično (Grunig in Grunig 1992: 310).

3.2 ODNOSI Z MEDIJI

Odnosi z mediji zavzemajo v odnosih z javnostmi osrednje mesto, saj so prav množični mediji glavna napeljava za odnose organizacije z zanjo strateškimi javnostmi, so kanal za doseganje javnosti. Deloma gre ključnost položaja odnosov z mediji pripisati tudi dejstvu, da so se odnosi z javnostmi zgodovinsko razvijali kot prizadevanje po nadzoru in vplivu na medijsko poročanje o organizaciji (Hunt in Grunig 1995: 43). Organizacije poizkušajo prek medijev vplivati na različne javnosti, za kar skrbijo (predvsem) njihove službe za odnose z javnostmi. Redno informiranje javnosti je ena osrednjih nalog (dejavnosti) vsake organizacije in kot taka ne sme biti prepuščena naključju. Lippmann (1922/1999: 218) trdi, da je pri odločanju, o katerih dejstvih in vtisih poročati, potrebna velika previdnost, zato je »večina organizacij vedno bolj prepričana, da te presoje ne sme prepustiti poročevalcu, ne glede na to, ali si želi publiciteto zagotoviti ali se ji izogniti. Najeti tiskovnega predstavnika, ki stopi med organizacijo in časopis, je varneje«. Pozitivno razmerje z mediji je v sodobnem času imperativ vsakega uspešnega komunikacijskega programa.

Cutlip, Center in Broom (1978/1994: 326–330) navajajo pet osnovnih pravil delovanja v odnosih z mediji, ki naj se jih držijo predstavniki za odnose z javnostmi v svojih interakcijah z novinarji:

- govori odkrito in pošteno;
- nudi podporo in pomoč novinarjem;
- ne prosi in ne prepiraj se (ne kritiziraj);
- ne prosi novinarja, naj ne objavi prispevka;
- na zasipavaj (preplavljalj) novinarja z gradivi.

O t. i. zlatih pravilih dela z mediji govorijo tudi Gruban, Verčič in Zavrl (1997: 114):

- odnosi z mediji niso oglaševanje in imajo svoja pravila;
- praviloma zadevajo neplačani medijski čas ali prostor in zato so merila objavljivosti na strani urednikov;
- če je novinar odkril napako, ne odstranjuj novinarja, temveč svojo napako;
- ne poskušaj tekmovati z novinarjem, kdo je pametnejši;
- ne laži.

Pri vodenju odnosov z mediji je, kot pravita Hunt in Grunig (1995: 44), ključnega pomena pozitivno, trajno in dolgoročno razmerje z mediji. Odnosi z mediji morajo biti dolgoročni, stalni in dejavni (Gruban, Verčič in Zavrl 1997: 116). Petja Rijavec (1998: 202) je premik poudarka s ponudbe informacij na dolgoročni odnos prikazala v naslednji tabeli.

Tabela 3.1: Od transakcije do odnosa (partnerstva) z mediji

TRANSAKCIJA Z MEDIJI	ODNOSI (PARTNERSTVO) Z MEDIJI
Osredotočenost na enkratno posredovanje informacij	Osredotočenost na redne odnose z novinarji
Osredotočenost na lastnosti informacije	Osredotočenost na koristi, ki jih prinaša informacija novinarju
Kratkoročna perspektiva	Dolgoročna perspektiva
Majhen poudarek na servisiranju novinarjev	Velik poudarek na servisiranju novinarjev
Majhna pripadnost (naklonjenost) novinarjev	Velika pripadnost (naklonjenost) novinarjev
Skromni stiki z novinarji	Pogosti stiki ¹¹ z novinarji
Kakovost odnosov z mediji je predvsem stvar služb za odnose z mediji	Kakovost odnosov z mediji je dolžnost vseh, ki so v kakršnemkoli odnosu z mediji

Vir: Rijavec (1998: 202)

Najpogostejša orodja v odnosih z mediji so:

- pisni in elektronski pregled medijskega poročanja (kliping);
- analize medijskega poročanja;
- pisni organigrami medijev in uredništev;
- pisne predstavitve, gradiva, brošure, mape itd.;
- slikovno in zvokovno gradivo (fotografije, posnetki ...);
- pisna in elektronska sporočila za javnost;
- predstavitvene strani na internetu.¹² (Verčič, Zavrl in Rijavec 2002: 58)

¹¹ O razmerju med besedama *stik* in *odnos* pišemo na strani 73.

¹² Med orodja, ki jih citiramo, avtorji niso zapisali novinarske konference, ki jo sicer na drugih mestih (2002: 91–94) obravnavajo kot eno najpomembnejših in najpogostejše uporabljenih orodij odnosov z mediji.

3.3 ZNAČILNOSTI SPOROČILA ZA JAVNOST KOT ORODJA ODNOSOV Z MEDIJI

Sporočilo za javnost (medije) je eno temeljnih, najbolj rutinskih, najmanj kompleksnih in najpogostejše uporabljanih orodij. Temeljno pravilo priprave sporočila za javnost je upoštevanje potreb novinarjev in novinarskih zvrsti. Model pisanja sporočila za javnost je novinarski žanr¹³ razširjene vesti, ki nepristransko poroča o dogodku po načelu obrnjene piramide¹⁴ (Škerlep 1998: 750), za katero je značilno, da razširjena vest (torej tudi sporočilo za javnost, op. P. K.) najprej odgovori na tista vprašanja, ki so za dogodek pomembnejša, nadaljuje pa z odgovori na manj pomembna (Košir 1988: 72).

Škerlepov model lahko dalje osvetlimo s pomočjo definicije Mance Košir (1988: 72), ki o vestičarski vrsti pravi, da je to »vrsta novinarskega sporočanja informativne zvrsti, ki obvešča o preteklih (redkeje o bodočih) predvidljivih ali ne nepredvidljivih, po obsegu ožjih in samih po sebi razumljivih /.../ dogodkih tako, da nujno odgovori na vprašanja, kaj se je zgodilo, kje in kdaj ter kdo je (so) nosilec (ci) dogajanja /.../«. Glede na to, da je model pisanja sporočila za javnost novinarski žanr razširjene vesti, lahko nanj dalje apliciramo še naslednjo značilnost vesti, tj. stvarnost in jedrnatost jezika.

Sporočilo za medije mora vsebovati tudi oznako »Sporočilo za medije«, ime in naslov podjetja, ki je sporočilo za medije poslalo, ter navedbo imena, naslova in telefonskih števil oseb(e), pristojnih(e) za posredovanje dodatnih informacij (Merslavič 1998: 136). Wilcox in Nolte (1997: 121–124) ter Verčič idr. (2002: 87) kot nujno sestavino sporočila za javnost navajajo še navedbo kraja in datuma.

Verčič, Zavrl in Rijavčeva (2002: 85) menijo, da so dobra sporočila za javnost kratka, jedrnata, informativna in objavljiva. Če je sporočilo za javnost dobro pripravljeno, bo

¹³ Manca Košir (1998: 63–64) razvršča oblike novinarskega sporočanja v dve veliki družini – informativno in interpretativno zvrst. Zvrsti so razčlenjene na posamezne vrste, znotraj katerih se razvrščajo na žanre, ki predstavljajo stalno obliko novinarskega sporočanja. Oblika obrnjene piramide, tj. padajoče pomembnosti, je značilna za nekaj informativnih žanrov, in sicer za razširjeno vest in naznanilo (žanra vestičarske vrste) in za žanr poročevalske vrste, imenovan običajno poročilo (v nadaljevanju poročilo).

¹⁴ Tudi številni drugi (domači in tuji) priročniki (Verčič idr. 2002, Hunt in Grunig 1995) predstavnikom za odnose z javnostmi pri pisanju sporočil za javnost svetujejo uporabo strukture narobe obrnjene piramide.

novinarskih posegov vanj praviloma manj, če je slabo, bo pristalo v smeteh. Kakovost sporočila za javnost je, kot menijo zgoraj omenjeni avtorji (2002: 85–88), odvisna od štirih kriterijev:

- **oblike:** ta naj bo poenotena daljše časovno obdobje, saj to omogoča večjo prepoznavnost;
- **strukture** (narobe obrnjena piramida);
- **posredovanja** sporočila za javnost, kar je odvisno od tehnologije, ki je na voljo – najbolj uporab(lja)na sta elektronska pošta¹⁵ in telefaks;
- **jezika.**

3.3.1 O pisanju sporočil za javnost

Pregled uporabljene slovenske literature, ki obravnava odnose z javnostmi, je pokazal, da je nekaj (sicer skromnih) napotkov o uporabi jezika v odnosih z javnostmi mogoče zaslediti le v knjigi *Odnosi z mediji* (2002), avtorjev Verčiča, Zavrla in Rijavčeve. Po njihovih (2002: 87–88) navedbah je dobro sporočilo za javnost slovnično brezhibno, bistvo pa je predstavljeno kratko in jedrnato. Nezaželeno je pretirana raba presežnikov, predolgih besed in besednih zvez, žargonizmov, hvalisanja ter kratic (če so uporabljene, je treba najprej pojasniti njihov pomen). Če ne gre za kratice, ne uporabljamo velikih tiskanih črk. Besed ali stavkov ne podčrtujemo – presojo o pomembnosti prepustimo novinarju. Številke do deset pišemo z besedami. Podajamo dejstva in ne posplošitev.

Nekaj smernic ponujata v slovenskem prevodu tudi Hunt in Grunig (1995: 73), ki pravita, da mora biti dobro pisanje jasno, jedrnato, pravilno in zaokroženo, saj le tako lahko doseže svoj namen. *Jasno* pisanje podaja misli logično in pojasnjuje izraze, ki bi utegnili biti bralcem nedomači. *Jedrnat* pisanje gre k razumevanju po najkrajši poti, pri tem pa uporablja varčne besede in stavke – seveda ne na račun jezikovnega stila. *Pravilno* pisanje se drži pravopisnih, slovničnih in skladenjskih pravil. Je natančno in resnice ne zamegljuje in ne pači. *Zaokroženo* pisanje bralcev ne pušča nepotešenih ali negotovih glede tega, ali jim je zdaj znano vse, kar morajo vedeti o dani snovi. Hunt in Grunig nadaljujeta, da se stil in oblika pisanja v odnosih z javnostmi razlikujeta glede na potrebe, interese in zmožnosti ciljne javnosti. Poleg tega pa

¹⁵ Prednost elektronske pošte je sočasna oddaja sporočil vsem naslovnikom, s čimer je zagotovljena aktualnost informacije.

narava medija in kontekst, v katerega je sporočilo vpeto, prav tako odrejata različne pisne prijeme.

Obravnava pisanja sporočil za javnost je tudi v tuji strokovni literaturi (relativno) skopa in pomanjkljiva. Poleg tega se večine tovrstnih navodil zaradi specifik jezika tako ali tako ne da prevajati iz enega v drug jezik. Tudi Škerlep (2001: 545–546) opozarja na pomanjkanje zanimanja za diskurzivne in retorične razsežnosti s strani dominantne teoretske paradigme odnosov z javnostmi. To je po njegovem mnenju presenetljivo, saj so predstavniki za odnose z javnostmi kot profesionalni komunikatorji »dnevno zaposleni z diskurzivno artikulacijo različnih stališč organizacije«.¹⁶

Priročniki odnosov z javnostmi se zaradi komunikacijske narave same dejavnosti sicer ne morejo izogniti obravnavi pisanja, vendar pa obsegajo zgolj nekaj praktičnih napotkov. Na podlagi pregleda(ne) tuje literature, ki se, za razliko od bolj splošnih, manj specializiranih priročnikov in učbenikov odnosov z javnostmi, ukvarja prav s pisanjem za javnosti, lahko obravnavo *pisanja sporočil za javnost* strnemo v naslednje tematske sklope:

- *struktura in format tipičnega sporočila za javnost;*
- *tipi sporočil za javnost;*¹⁷
- *napake, ki se jim je pri pisanju sporočil za javnost treba izogibati;*
- *navodila za pisanje sporočil za javnost:* osnove slovnice, osnove stila, vsebina;
- *splošne smernice za pisanje za javnosti/za medije* (splošna navodila za vsa orodja v odnosih z javnostmi): osnove slovnice, osnove stila, vsebina.

¹⁶ Škerlep (2001: 547) ugotavlja tudi, da učbeniki o odnosih z javnostmi pri obravnavi diskurzivne razsežnosti ne sežejo prek »rudimentarnih praktičnih napotkov, ki so ob odsotnosti teoretske utemeljitve na meji banalnega«. In predlaga, da lahko široko pojmovanje retorike – ki je usmerjeno na vse vrste diskurza, ne samo na prepričevalni in argumentativni diskurz – ponudi »hevrstiko za analizo tehnik odnosov z javnostmi kot žanrskega repertoarja diskurza odnosov z javnostmi« (2001: 543).

¹⁷ Več avtorjev, npr. Bivins (1999: 210–211), Day (2006), Newsom idr. (2001), Carstarphen idr. (2004), omenja videosporočila za javnost – angl. *video news releases* –, katerih uporaba postaja v svetu vedno bolj razširjena.

4. VPLIV ODNOSOV Z MEDIJI NA NOVINARSTVO

Idealnotipsko naj bi predstavniki za odnose z mediji novinarjem posredovali informacije, ki naj bi jih ti, upoštevajoč poslanstvo novinarskega poklica, uporabili zgolj kot izhodišče za nadaljnjo obdelavo, ki med drugim obsega preverjanje pri drugih virih in kritični premislek posredovanih informacij. Novinarji in uredniki naj bi sami (avtonomno) odločali o tem, *ali*, *kdaj* in *kako* bodo poročali o informacijah, ki jih ponujajo službe za odnose z javnostmi (Cutlip idr. 1978/1994: 8). Vendar pa razmere v praksi kažejo drugačno sliko. »Če stranke rutinsko sklicujejo novinarske konference, ne da bi imele kaj novega ali pomembnega povedati, je to njihov problem. Če pa novinarji avtomatično zapisujejo njihova informacijsko prazna sporočila in jih enako rutinizirano objavljajo vsa slovenska dnevna občila, je to problem slovenskega neprofesionalnega žurnalizma. Uredniki in novinarji ne znajo, nočejo, se jim ne ljubi, tako je bolj enostavno, ceneje, hitreje ...« (Košir 2003: 71)

Novinar na vseh treh stopnjah sporočanja procesa – pri zbiranju informacij, izboru dogodkov in oblikovanju novinarskega sporočila – izgublja mesto subjekta. Njegovo vlogo pogosto prevzemajo drugi akterji (mehanizmi moči, lastniki kapitala in nosilci politične oblasti) in njihove službe za odnose z javnostmi (Poler Kovačič 2002: 766), ki imajo »pogosto vsaj delni nadzor in posredno odločajo o tem, kaj bo objavljeno in kako« (Poler Kovačič 2004a: 63). Lippmann pravi (1922/1999: 218), da je pojav predstavnika za odnose z javnostmi »jasen znak, da se dejstva sodobnega življenja ne pojavljajo spontano v obliki, ki bi bila z lahkoto dosegljiva. Tako obliko jim mora nekdo dati, toda ker poročevalci v svoji dnevni rutini tega ne morejo, nepristranskih organizacij za obveščanje pa je malo, začnejo potrebo po določnem oblikovanju dejstev pokrivati pristranske skupine«.

Sigal (v Poler Kovačič 2004b: 691) ugotavlja, da so viri informacij svoj način razmišljanja prilagodili novinarskemu – govorijo isti jezik in uporabljajo novinarske konvencije, da bi jim uspelo spraviti informacije v medije. Oscar Gandy (v Hunt in Grunig 1995: 49) je sporočila predstavnikov za odnose z javnostmi, ki jih ti posredujejo informativnim medijem, imenoval *informacijske subvencije* (angl. *information subsidies*). Predstavniki za odnose z javnostmi, ki medije zalagajo z njimi, se vedejo kot neplačani novinarji. Informacijske subvencije pomenijo »posredno ali neposredno zmanjševanje stroškov sprejema in/ali (re)produkcije informacij« (Splichal 1997: 337). Mediji tako lahko zapolnijo svoje programe s sporočili, katerih

produkcija jih nič ne stane. Na naraščanje povpraševanja medijev po tovrstnem subvencioniranju informacij odgovarjajo viri informacij z zaposlovanjem predstavnikov za odnose z javnostmi (Davis 2000: 44).

Številne študije dokazujejo, da je vpliv služb za odnose z javnostmi na novinarstvo uspešen. K. Erjavec in M. Poler Kovačič (2004: 5) sta ugotovili, da je v Sloveniji med letoma 1990 in 2000 naraščala uporaba virov služb za odnose z javnostmi in drugih institucionaliziranih virov, zlasti v osrednjem slovenskem dnevniku Delo. V svoji raziskavi (2004: 7) navajata Langa, ki je ugotovil vsebinsko povezavo med sporočili za javnost in novinarskimi besedili – njegova analiza novinarske prakse v nemški tiskovni agenciji DPA (Deutsche Presse-Agentur) je pokazala, da novinarji sicer ne prepisujejo sporočil za javnost, jih pa vsebinsko povzemajo, zato novinarska besedila ohranjajo bistvo sporočil za javnost in njihovo besedišče. Vesna Laban (2004: 45) navaja izsledke Grossenbacherja, ki je analiziral sporočila za javnost z novinarskih konferenc in novinarsko poročanje o njih. Ugotovil je, da novinarji povzemajo osnovni vzorec vrednotenja, vendar v oslavljeni obliki, saj ga spremenijo v nevtralno jezikovno obliko.

Raziskava I. Drame (1994: 306) je pokazala, da se vsaj četrtina uradnih virov informacij v novinarskih besedilih pojavlja prikrito, torej ne da bi bili navedeni. Knez (2000: 49) je v analizi virov informacij v časniku Dnevnik ugotovil, da je bralec lahko le v dveh odstotkih novinarskih besedil razbral, da je novinar za vir informacij uporabil katerega izmed naslednjih virov – novinarsko konferenco, tiskovno agencijo ali sporočilo za javnost. Tak podatek navaja tudi V. Laban (2004: 58), ki pravi, da novinarji le v 1,9 odstotkih primerov v besedilih jasno označijo vir informacij, kadar je ta sporočilo predstavnikov za odnose z javnostmi, tiskovnih agencij ali pa je vir drug množični medij; v 70 odstotkih pa so ti viri povsem nerazvidni.

Na nedopustnost prepletanja ali združevanja novinarskih in oglaševalskih besedil (na več mestih) opozarja Kodeks slovenskih novinarjev (2002), kjer je v 14. členu – enem izmed sedmih členov, ki obravnavajo konflikt interesov – zapisano, da morajo biti »oglasna sporočila, plačane objave in oglasi /.../ razpoznavno in nedvoumno ločeni od novinarskih besedil. Če bi utegnil obstajati kakršenkoli dvom, mora biti nedvoumno označeno, da gre za oglas. Hibridi med oglaševalskimi in novinarskimi vsebinami so nedopustni«. Kodeks

ravnanja poklicnih svetovalcev za odnose z javnostmi¹⁸ (1994) se konflikta interesov dotakne le v 4. členu, kjer pravi, da je dejavnosti s področja odnosov z javnostmi treba »izvajati odkrito: biti morajo vedno razpoznavne, imeti morajo jasno oznako vira in ne smejo prispevati k zavajanju tretjih oseb«. Tudi Portoroška listina o etični nedopustnosti prikritega oglaševanja (2000), ki ureja priporočene prakse izvajanja odnosov z mediji, opredeljuje, da ti »ne smejo biti izvajani na način, ki bi lahko pri povprečnem bralcu, poslušalcu ali gledalcu vzbujal vtis, da gre za novinarski prispevek, če gre v resnici za plačano objavo«.

Da bi ugotovili, ali gre zgolj za odsotnost odgovornosti s strani novinarjev ali je pri tem pomembna tudi odgovornost predstavnikov za odnose z javnostmi (mediji), si pogledjmo problem pobližje.

4.1 RAZMERJE MED ODNOSI Z MEDIJI IN NOVINARSTVOM: CILJI, ODGOVORNOST IN ODNOS DO RESNIČNOSTI

Po Koširjevi (1996a: 252) je novinarstvo »dejavnost, ki sporoča od drugih za druge. To /.../ počne s temeljnim opravilom – spraševanjem, novinarji pa s svojim osnovnim orodjem – vprašanji«. Novinarstvo naj bi s spraševanjem *v imenu javnosti in za javnost* zagotavljalo poštena in uravnotežena sporočila. Tudi preambula Kodeksa slovenskih novinarjev (2002) določa, da so novinarji »dolžni predstavljati **celovito** sliko dogodkov« (poudarila P. K.). Sporočila za javnost nič ne sprašujejo, temveč povedo. Službe za odnose z javnostmi govorijo iz sebe na videz za druge, pravzaprav pa predvsem zase – za svoj ugled, imidž, dobiček (Košir 1996a: 252). Predstavniki za odnose z javnostmi so sicer zavezani normi točnosti, vendar so lahko pristranski, selektivni. Cilj novinarjev je razkrivanje dejstev v največji možni meri in nadzorovanje družbenih institucij, poslanstvo predstavnikov za odnose z javnostmi pa je, da svojemu naročniku pomagajo doseči organizacijske cilje (Poler Kovačič 2002: 779).

Cilji so povezani z odgovornostjo. Novinarji delujejo kot predstavniki javnosti, zato je njihova primarna odgovornost – odgovornost do naslovnikov oziroma do javnosti (Poler Kovačič 2001: 88). Na drugi strani so predstavniki za odnose z javnostmi že po definiciji

¹⁸ Kodeks ravnanja poklicnih svetovalcev za odnose z javnostmi je prevod Evropskega kodeksa poklicnega obnašanja v odnosih z javnostmi, ki ga je leta 1978 sprejela (in leta 1989 dopolnila) Generalna skupščina Evropske konfederacije za odnose z javnostmi (Confédération Européenne des Relations Publiques, CERP).

advokati, zavezani uresničevanju organizacijskih ciljev (Day 2006: 100). Lippmann (1922/1999: 218) pravi, da je predstavnik za odnose z javnostmi »cenzor in propagandist, ki je odgovoren samo delodajalcem, resnici pa samo, če se sklada z delodajalčevo predstavo lastnih interesov«. Poraja se vprašanje, ali so predstavniki za odnose z javnostmi res zavezani samo interesu svojega naročnika. Kodeks etike Slovenskega društva za odnose z javnostmi (1998) zapoveduje, da so izvajalci odnosov z javnostmi odgovorni tudi družbi kot celoti in torej služijo tudi javnemu interesu, ne samo interesu svojega naročnika. Teoretiki imajo o tem različna mnenja. Nekateri (med njimi Hunt in Grunig 1995, Poler Kovačič 2002, Verčič idr. 2002) pravijo, da namen sodobnih odnosov z javnostmi ni zgolj vplivanje na javnosti v dobro institucije, spet drugi avtorji trdijo, da upoštevanje interesov javnosti izhaja (predvsem) iz ekonomske racionalnosti, iz »hladne poslovne kalkulacije« (Škerlep 1998: 742), saj kakovostni odnosi z javnostmi lahko bistveno prispevajo k poslovnemu uspehu. Mi se bomo pridružili prvim, ki verjamejo, da je za sodobne odnose z javnostmi nujen premik onstran prepričevanja in upoštevanje etičnih obveznosti služenja javnemu interesu.

Prav zaradi zgoraj opisanih razlik v poslanstvu, odgovornosti in odnosu do resničnosti obeh poklicev je pojavljanje odnosov z mediji v novinarski podobi sporno za »identiteto novinarskega diskurza in za uresničevanje komunikacijskih pravic naslovnikov« (Poler Kovačič 2002: 778).

4.2 MEDSEBOJNO ZAZNAVANJE NOVINARJEV IN PREDSTAVNIKOV ZA ODNOSE Z JAVNOSTMI

»Včasih zavzdihnem: kje so časi, ko sem lahko poklicala sogovornika v neko ustanovo in ga prosila za odgovore na moja vprašanja? Kje so časi, ko sem lahko potrditev svoje domneve dobila takoj, ko sem zavrtela direktno številko vira informacije? Zdaj se mi zdi, da skorajda nikogar ne morem več ničesar vprašati, ne da bi se prej obrnila na njegovega piarovca in ga skorajda prosila za dovoljenje.« (Merljak 2003)

Odnos med obema poklicema – novinarji in predstavniki za odnose z javnostmi – je, kot ugotavlja Škerlep (1998: 751), ambivalenten: »Za specialiste za odnose z javnostmi so novinarji in uredniki v vlogi vratarjev, ki lahko sporočila organizacije objavijo ali ne, pri tem pa lahko o organizaciji pišejo v naklonjeni luči ali pa kritično. Za novinarje in urednike pa so

specialisti za odnose z javnostmi uradni vir, ki posreduje uradne informacije in stališča organizacije.« Hunt in Grunig (1995: 48) trdita, da je razmerje med novinarji in predstavniki za odnose z javnostmi bolj soodvisno kot pa konfliktno, saj so pri svojem delu odvisni drugi od drugih – novinarji potrebujejo ideje za svoje pisanje in odnose z viri informacij, predstavnikom za odnose z javnostmi pa dostop do medijev omogoča komuniciranje z zanje pomembnimi javnostmi. Razmerje med predstavniki za odnose z javnostmi in novinarji je razmerje medsebojne odvisnosti, se strinjata Baskin in Aronoff (1988: 197).

Negativni odnos se kaže v očitkih o pristranskosti. Novinarji so deležni očitkov, da so pri svojem poročanju o organizaciji preveč negativno pristranski, saj »iščejo napake, škandale in krize, ki jim potem pripisujejo disproporcionalno velik pomen« (Škerlep 1998: 751). Na drugi strani novinarji predstavnikom za odnose z javnostmi očitajo, da so preveč pozitivno pristranski, saj posredujejo predvsem pozitivne informacije o organizaciji (Škerlep 1998: 751). Uredniki in novinarji si vtis o predstavnikih za odnose z javnostmi pogosto izoblikujejo na podlagi sporočil za javnost, ki jih dobivajo. Hunt in Grunig (1995: 45) citirata nekega urednika: »Ko sem napredoval ... sem vzel s sabo svoj koš za papir, ki sega do višine mize. Informativna sporočila lahko tako pometem vanj z enim gibom roke, medtem ko se pogovarjam po telefonu. Ni mi treba mečkati papirjev, še skrbno pociljati ne. Le redko se zgodi, da bi moral kaj prebrati.«

Baskin in Aronoff (1988: 196) navajata izsledke iz raziskave o novinarjih in predstavnikih za odnose z javnostmi. Rezultati potrjujejo, da imajo novinarji do predstavnikov za odnose z javnostmi in njihovih gradiv negativen odnos. Naj izpostavimo le nekaj odgovorov: med anketiranimi novinarji jih je bilo le 48 odstotkov mnenja, da predstavniki za odnose z javnostmi novinarjem pomagajo pridobivati natančne, popolne in pravočasne informacije – med predstavniki za odnose z javnostmi jih je tako menilo kar 91 odstotkov. Dalje, 59 odstotkov novinarjev je bilo mnenja, da so si predstavniki za odnose z javnostmi in novinarji družabniki pri širjenju informacij – med predstavniki za odnose z javnostmi jih je tako menilo 89 odstotkov. Med novinarji jih je bilo 78 odstotkov mnenja, da odnosi z javnostmi mašijo komunikacijske kanale s psevdodogodki – tako mislečih predstavnikov za odnose z javnostmi je bilo le 42 odstotkov. Med anketiranimi novinarji jih je bilo 84 odstotkov mnenja, da predstavniki za odnose z javnostmi odvrčajo pogled novinarjev od akterjev, ki so za javnost pomembni. (glej tudi Hunt in Grunig 1995: 45–46)

Kljub (domnevno) nizkemu zaupanju v predstavnike za odnose z javnostmi pa praksa sodobnega novinarstva kaže, da »novinarji pogosto nekritično uporabljajo njihovo gradivo in ga občinstvu posredujejo kot svoje, novinarsko in uredniško obdelano, verodostojno novinarsko sporočilo« (Poler Kovačič 2004a: 62). Strinjamo se z Manco Košir (1996a: 253), ki pravi, da »novinarji v teh besedilih sploh ne sprašujejo, temveč zapisujejo govore tistih, ki so besedilo naročili ali **celo sami oblikovali**« (poudarila P. K.). Novinarji v pomanjkanju časa, obilici dela in na podlagi odločitve, ki temelji na rutini, dobesedno prepisejo del izjave, izločijo podatke o viru ter sporočilo objavijo kot lastno besedilo (Drame 1994: 299).

Na drugi strani pa nekatere raziskave¹⁹ kažejo, da so odnosi med predstavniki za odnose z javnostmi in novinarji **kooperativni** ter da razmerje med njimi ni tako neprijazno, kakor bi lahko sodili iz zgornjih navedb. Hunt in Grunig (1995: 48–49) izpostavljata izsledke serije študij *o poročanju informativnih medijev*, ki potrjujejo, da so novinarji in predstavniki za odnose z javnostmi medsebojno odvisni – približno 45 odstotkov časopisnih novic in okrog 15 odstotkov informacij na radiu in televiziji na ta ali oni način izvira iz gradiv, ki jih ponujajo službe za odnose z javnostmi. Patricia Curtin (1999: 54) navaja raziskave, ki dokazujejo, da naj bi 40–50 odstotkov (ali še več) vsebine dnevnih časnikov izviralo iz sporočil za javnost. Labanova (2004: 57), ki je analizirala novinarske prispevke na Televiziji Slovenija, je ugotovila, da iz odnosov z javnostmi izhaja 29 odstotkov uporabljenih virov.

Nacevski (1998: 38–56) je v raziskavi *Novinarstvo in odnosi z javnostmi v Sloveniji*, ki jo je izvedel med slovenskimi novinarji in predstavniki za odnose z javnostmi, ugotovil, da skoraj 97 odstotkov novinarjev (in vsi predstavniki za odnose z javnostmi) meni, da dobro sprejemajo sporočila za medije, saj jih vrednotijo bodisi kot pripomoček pri delu oziroma informacijo za nadaljnje (novinarsko) delo bodisi kot glavno osnovo za delo. Raziskava je pokazala tudi, da le dobrih šest odstotkov novinarjev (in noben predstavnik za odnose z javnostmi) trdi, da sporočila za medije preprosto ignorirajo. Po navedbah Nacevskega je skoraj 40 odstotkov predstavnikov za odnose z javnostmi prepričanih, da novinarji njihova sporočila za medije kar dobesedno povzemajo, čemur so pritrdili dobri trije odstotki novinarjev.

¹⁹ Rezultati raziskav so zaradi različnih metod le omejeno primerljivi.

Kot smo pokazali, izhaja pozitiven odnos med obema poklicema iz medsebojne odvisnosti, saj sodelovanje med novinarstvom in odnosi z javnostmi (mediji) omogoča vzajemne koristi. Predstavniki za odnose z javnostmi in novinarji so tako »obsojeni« na sobivanje, pri tem pa ne eni ne drugi ne delujejo normativno, temveč pragmatično, kar vodi v konflikt. Day (2006: 100) opozarja, da si nobena od dejavnosti ne more in ne sme lastiti etične superiornosti nad drugo, saj se načela njunega delovanja razlikujejo. Citiramo Manco Košir (1996a: 252), ki o pojavljanju odnosov z javnostmi v novinarski podobi piše, da nikakor ne misli, da je »za poplavo PR-besedil, ki se delajo, da so klasična novinarska sporočila, kriva (predvsem) agresivnost številnih služb za stike z javnostmi«. Vendar pa, kot trdi Poler Kovačičeva (2002: 782), tudi predstavnikov za odnose z javnostmi ne moremo »odvezati njihove odgovornosti«. K tej poziva tudi Škerlep (1998: 752), ki pravi, da morajo predstavniki za odnose z mediji v svojih interakcijah z novinarji razvijati skrajno korektne in etične odnose ter upoštevati posebnosti novinarskega in uredniškega dela.

5. ANALIZA SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH BESEDIL

5.1 RAZISKOVALNI NAČRT IN GRADIVO ZA RAZISKAVO

Idealnotipsko naj bi novinarji, upoštevajoč poslanstvo svojega poklica, gradiva odnosov z javnostmi uporabili zgolj kot izhodišče za nadaljnjo obdelavo, ki med drugim obsega preverjanje pri drugih virih in kritični premislek posredovanih informacij. Domnevamo, da v praksi prihaja do odmika od norme, ki se kaže v tem, da se novinarji včasih zgolj podpišejo pod sporočila za javnost ali pa naredijo bolj ali manj nepomembne popravke. Naša teza je, da se novinarji v primerih, ko so jim na voljo informacije, ki so jih pripravile in oblikovale službe za odnose z javnostmi, odločijo za rutinski način zbiranja informacij in ne za aktivno novinarsko delo. Naša druga teza je, da gradiva služb za odnose z javnostmi, ki so uporabljena v novinarskih besedilih, niso ustrezno označena, kar pomeni, da viri informacij (torej službe za odnose z javnostmi) v novinarskih besedilih niso razvidni. Pogledali bomo, kako so sporočila za javnost uporabljena v novinarskih besedilih, kar bomo raziskali z jezikovno-stilno analizo obeh tipov besedil. Zanimalo nas bo tudi, kakšna je jezikovna kultura sporočil za javnost in novinarskih besedil, ki so nastala na podlagi teh sporočil, pri čemer se bomo osredotočili samo na tisti del besedila, ki je prepisan.

V analizi primerjamo poročanje o vladi (kar vključuje kabinet predsednika vlade in 15 ministrstev) na vladnih spletnih straneh²⁰ in v osrednjem slovenskem dnevniku Delo. Pregledali smo dve vrsti besedil – sporočila za javnost²¹ in novinarska besedila, med slednjimi žanre vestičarske in poročevalske vrste.²²

²⁰ Izraza spletna stran in spletno mesto pomensko nista prekrivna – vsaka inštitucija (lahko) ima le eno spletno mesto, znotraj katerega je število spletnih strani poljubno veliko (Verovnik 2003: 148).

²¹ Zaradi omejitev pri dostopu do sporočil za javnost (medije) smo se odločili, da uporabimo gradiva, ki so objavljena na internetu.

²² Novinarska besedila so bila upovedana v naslednjih žanrih: kratke vesti, razširjene vesti in poročila. Ti žanri sodijo v informativno zvrst, kamor teorija novinarskih žanrov uvršča tista novinarska besedila, ki se kažejo kot objektivna, kar pomeni, da obsegajo le dejstva, zato je avtor s svojimi mnenji od predmeta upovedovanja distanciran oz. odsoten. Sicer pa so informacije iz sporočil za javnost lahko podlaga tudi za interpretativne žanre, v katerih avtorji pristopajo k obravnavanemu predmetu angažirano in se v besedilo vključujejo s svojimi mnenji, a so tam verjetneje predelane.

Seznam pregledanih spletnih strani:²³

Kabinet predsednika Vlade RS	(http://www.kpv.gov.si/)
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve	(http://www.mddsz.gov.si/)
Ministrstvo za finance	(http://www.gov.si/mf/slov/index.htm)
Ministrstvo za gospodarstvo	(http://www.mg.gov.si/)
Ministrstvo za javno upravo	(http://www.mju.gov.si/)
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	(http://www.mkgp.gov.si/)
Ministrstvo za kulturo	(http://www.kultura.gov.si/)
Ministrstvo za notranje zadeve	(http://www.mnz.gov.si/)
Ministrstvo za obrambo	(http://www.mors.si/)
Ministrstvo za okolje in prostor	(http://www.mop.gov.si/)
Ministrstvo za pravosodje	(http://www.mp.gov.si/)
Ministrstvo za promet	(http://www.mpz.gov.si/)
Ministrstvo za šolstvo in šport	(http://www.mss.gov.si/)
Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo	(http://www.mvzt.gov.si/)
Ministrstvo za zdravje	(http://www.mz.gov.si/)
Ministrstvo za zunanje zadeve	(http://www.mzz.gov.si/)

V obdobju od 3. januarja 2005 do 31. marca 2005 smo sistematično pregledovali sporočila za javnost, ki so bila objavljena na vladnem spletu, in jim iskali ustreznico v novinarskih besedilih, objavljenih v Delu, in sicer ne glede na stran objave.

Pogoji za umestitev dvojice besedil (sporočila za javnost in novinarskega besedila) v vzorec za analizo so:

- poročanje o vladi;
- obravnavan isti dogodek/stanje;
- objava sporočila za javnost na vladnih spletnih straneh in novinarskega besedila v Delu;
- objava v času od 3. januarja 2005 do 31. marca 2005 in

²³ Na spletnih straneh nekaterih ministrstev je stanje precej kaotično. Ministrstva imajo samostojni zavihek *sporočila za javnost (medije)*, dejansko pa najdemo tovrstna sporočila objavljena še marsikje drugje – pod zavihki *aktualno*, *novice*, *drugi dogodki* ipd. Kljub temu pa je slovenski vladni splet v primerjavi s spletnimi mesti drugih slovenskih institucij zelo urejen in pregleden ter večinoma opremljen z arhivom sporočil za javnost.

- zamik pri datumu v novinarskih besedilih – med datumom objave sporočila za javnost in datumom na izvodu časopisa je zamik vsaj enega dne.

Sporočilom za javnost, ki so bila v tem obdobju objavljena na spletnih straneh vlade in ministrstev, smo našli ustreznico v 184 novinarskih besedilih, kar pomeni, da je bil obravnavan (upovedan) isti dogodek oziroma stanje. Njihova primerjava s sporočili za javnost je pokazala, da je 48 novinarskih besedil v celoti prepisanih iz sporočil za javnost, 58 deloma,²⁴ v 78 primerih pa sporočilo za javnost služi le kot izhodišče za nadaljnjo obdelavo, kar edino ustreza normativnemu modelu novinarstva.

5.2 TIPIČNO SPOROČILO ZA JAVNOST (MEDIJE) NA VLADNEM SPLETU

Sporočila za javnost bomo opazovali kot grafično celoto,²⁵ zato nanje ne bomo gledali zgolj kot na jezikovna sporočila (zaporedje linearno povezanih povedi), temveč bomo k sporočilom šteli tudi naslove, vodila oz. sinopsise, vizualne dopolnitve (fotografije) in priloge. Sporočila za javnost, ki so objavljena na vladnem spletu, sestojijo iz glave, jedra, vizualnih dopolnitev (fotografij) in včasih tudi iz priloge. Nimajo uvoda in zaključka. H glavi sodijo naslov ter navedba datuma, vira in vrste besedila – sporočilo za javnost. Sporočila Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za zunanje zadeve in sporočila (iz) kabineta predsednika vlade imajo včasih vodilo, ki ga tudi štejemo h glavi.

²⁴ V to kategorijo smo uvrstili tudi novinarska besedila, v katerih je sporočilo za javnost sicer v celoti uporabljeno (tj. prepisano), poleg tega pa prinaša novinarsko besedilo tudi informacije, ki so rezultat aktivnega novinarskega dela. Zaradi precejšnjih razlik med novinarskimi besedili, ki sodijo v kategorijo *deloma prepisanih besedil*, vidimo tu možnosti za nadaljnje raziskovanje.

²⁵ Podobno obravnava M. Košir (1988: 16) novinarska besedila.

Slika 5.2.1: Primer tipičnega sporočila za javnost:

Predsednik Vlade Republike Slovenije Janez Janša se je sestel s predsednikom Vlade Republike Hrvaške Ivom Sanaderjem

Datum: 06.03.2005

Vir: Kabinet predsednika vlade

Rubrika: Sporočilo za javnost

Predsednika vlad Janez Janša in dr. Ivo Sanader sta se 6. marca v Bovcu srečala na delovnem sestanku z namenom, da opravita pregled sklepov s predhodnega srečanja. Pretehtala sta načine dosedanjega obravnavanja odprtih vprašanj in izmenjala mnenja o metodologiji

njihovega reševanja v prihodnosti. Ugotovila sta, da so ustvarjeni pogoji za konstituiranje slovensko-hrvaške zgodovinske komisije. Posebno pozornost sta namenila tudi možnim rešitvam za zблиžanje stališč glede skupne izjave o izogibanju incidentom na morju in konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja ter pripravam na skupno sejo obeh vlad, ki bo pomladi na Hrvaškem.

Hrvaški premier Sanader je slovenskega kolega seznanil z aktualnimi prizadevanji hrvaških oblasti glede popolnega sodelovanja s haaškim sodiščem, ki predstavlja pogoj za začetek pogajanj za članstvo v Evropski uniji. Predsednik vlade Janša je izrazil upanje, da bodo zagotovila in dokazi o sodelovanju s haaškim sodiščem, ki jih je Hrvaška v zadnjem času predložila Evropski uniji, upoštevana v pogovorih o evropski perspektivi Hrvaške.

Vir: <http://www.gov.si/arhiv-pv/index.php>, 20. 10. 2006

Naslov²⁶ nam pove, kaj predstavlja dogodek. Sporočila za javnost, ki so objavljena na vladnem spletu, nimajo nadnaslovov in podnaslovov.

Vodilo oz. sinopsis

Vodilo (angl. *lead*) prinaša identifikacijska dejstva za dogodek, o katerem bo tekla beseda (Košir 1988: 75). Korošec (1998: 102) zanj predlaga izraz sinopsis: »Poimenovanje *sinopsis* uporabljamo v stilistiki (pisnega) poročevalstva za kratko besedilo, ki vsebinsko strnjuje daljše časopisno besedilo nekaterih informativnih in interpretacijskih zvrsti.« Če je sinopsis vsebinsko uspešno zgoščen, se branje z njim lahko konča, saj je bralčeva potreba po najnujnejših podatkih iz poročane tematike zadovoljena.

²⁶ Naslavljanje sporočil za javnost podrobneje obravnavamo v naslednjem poglavju.

Značilnosti sinopsisa so po Korošcu (1998: 103) naslednje:

- položaj na začetku besedila;
- zgoščenost, strnjenost daljšega besedila;
- grafična (tipografska in prostorska) izrazitost;
- posebna časopisna: začenja se s časo-prostorskim vhomom.

Našli smo 26 sporočil za javnost, pri katerih začetni del (odstavek) predstavlja vsebinsko strnitev sporočila, zato opravlja enako funkcijo, kot jo ima v poročevalskih besedilih sinopsis. Izraz se nam zdi primeren tudi za analizo sporočil za javnost, zato si ga bomo izposodili in ga uporabljali. Pregledani sinopsisi, z izjemo enega, v sebi združujejo le prve tri od zgoraj naštetih značilnosti.²⁷ Edini primer časo-prostorskega vhoda v sinopsisu sporočila za javnost.²⁸

Naslov: **Minister dr. Rupel o izzivih slovenskega predsedovanja OVSE z namestnikom ameriške državne sekretarke**

Sinopsis: Ljubljana, 29. marec 2005 – Danes, v torek 29. marca se je na obisku v Sloveniji mudil namestnik državne sekretarke Združenih držav Amerike, gospod Robert E. Zoellick, ki se je dopoldne srečal s predsednikom vlade Janezom Janšo in gostiteljem zunanjim ministrom dr. Dimitrijem Ruplom. Predsedujoči Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi, minister dr. Rupel in namestnik ameriške sekretarke Robert Zoellick sta osrednji del dopoldanskih pogovorov namenila sodelovanju obeh držav tako v OVSE kot v Natu, dotaknila pa sta se tudi dvostranskega sodelovanja.²⁹

(29. 3. 2005, MZZ)

Tudi sicer se časo-prostorski vhod v sporočilih za javnost, ki so objavljena na vladnem spletu, pojavlja redko. Ker najdemo tovrstne informacije v glavi sporočila za javnost, je samo besedilo običajno brez podatkov o časo-prostorski umestitvi dogodka/stanja. To ustreza tudi

²⁷ Za pregledane začetne odstavke sporočil za javnost Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve je značilna še odsotnost tretjega kriterija, tj. grafične (tipografske in prostorske) izrazitosti. Ker ustrezajo prvima dvema značilnostma (položaj na začetku in zgoščenost, strnjenost besedila), jih kljub temu obravnavamo kot sinopsise.

²⁸ Zaradi prostorskih omejitev smo sinopsis zapisali zmanjšano pokončno in **krepko**. V sporočilu za javnost je naslov zapisan povečano pokončno in **krepko**, časo-prostorski vhod sinopsisa podčrtano poševno, (preostali sinopsis pa **pokončno krepko**.

²⁹ Opozoriti želimo na manjkajočo levosmerno vejico pri navedbi datuma.

rabi v sodobnem novinarstvu, saj je veliko dnevnikov včasih obvezni časo-prostorski vhod opustilo (Kalin Golob 2006: 290–291).

Poleg tega obstajajo po Korošcu (1998: 103) »besedilne tvorbe, ki se s svojo grafično-tipografsko in položajno (prostorsko) podobo kažejo kot sinopsisi, nimajo pa njihove bistvene lastnosti, to je, niso strnjena oblika daljšega poročevalskega besedila ali njegove osrednje enote«. Ti nepravi sinopsisi (edino tem bi lahko rekli vodila) so zgolj grafično izpostavljeni začetki poročevalskih besedil, ki branje podaljšujejo v nadaljnje besedilo. Našli smo tri sporočila za javnost (»Literatura je brezmejno veselje«, 20. 1. 2005, KPV; Premier na 35. novoletnem srečanju Slovencev iz Videmske pokrajine in Posočja, 22. 1. 2005, KPV; Petrolu priznanje za poslovno odličnost, 16. 2. 2005, MG), kjer grafično izpostavljeni (poudarjeno tiskani) del predstavlja le začetni odstavek besedila in ni njegova vsebinska strnitev.

V **jedru** sporočila za javnost, ki je običajno (zgrajeno) iz več odstavkov, je zapisan potek različnih sestankov, srečanj in obiskov. Jedro sporočila za javnost najprej odgovarja na vprašanja, kaj predstavlja dogodek, kdo so bili nosilci dogodka ter kje in kdaj je dogodek potekal. Nato poroča o tem, kako je dogodek potekal, kaj je dejal prvi govorec, kaj je poudaril drugi itd. Včasih sporočilo za javnost odgovarja tudi na vprašanje *zakaj* in prinaša ozadje dogodka.

Fotografije s srečanj, sestankov, slovesnosti, fotografije rokovanj. V 27 sporočilih za javnost so del besedila, v osmih jih najdemo v priponki kot slikovno dokumentacijo. Fotografije, z izjemo nekaterih sporočil za javnost (Minister za obrambo na Osankarici in v Dražgošah, 8. 1. 2005, MORS; Raziskave in tehnološke inovacije za mala in srednje velika podjetja v razširjeni Evropi, 18. 3. 2005, MVZT; Minister za promet mag. Janez Božič predstavil program dela Ministrstva za promet za leto 2005, 1. 3. 2005, MZP; Minister mag. Janez Božič 19. in 20. januarja na delovnem obisku v Bruslju, 18. 1. 2005, MZP), niso opremljene s pod(na)pisi, kot to velja za novinarska besedila.

Prilogo ima 32 sporočil za javnost. Najbolj pogoste (14 sporočil za javnost) so besedilne priloge, od tega je šestkrat v prilogi dodatno gradivo za novinarje oz. poročilo z novinarske konference, prav toliko zapisov govora, ki ga je imel bodisi predsednik vlade bodisi kateri od ministrov, in dva seznama programov (program državnih proslav in seznam sofinanciranih programov na področju socialnega varstva). V petih sporočilih za javnost najdemo v prilogi

spletno povezavo na dodatne informacije, statistične podatke, življenjepis. Po tri sporočila imajo v prilogi slikovno dokumentacijo (fotoreportažo) ali zvočni zapis izjave (zvočni posnetek), eno sporočilo za javnost ima v priponki magnetogram s seje Državnega zbora RS. V šestih sporočilih za javnost gre za kombinacijo besedilne in slikovne ali zvokovne priloge.

Ugotavljamo, da pregledana sporočila za javnost ustrezajo definicijskim prvinam, ki sicer veljajo za novinarska žanra razširjena vest in poročilo. Oblika sporočil za javnost znotraj ministrstev je poenotena, kar omogoča večjo prepoznavnost. Kabinet predsednika vlade, Urad vlade za informiranje in štiri ministrstva (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za okolje in prostor ter Ministrstvo za pravosodje) imajo poenoteno obliko sporočil za javnost. Tudi ostala ministrstva, z izjemo Ministrstva za finance, Ministrstva za kulturo in Ministrstva za gospodarstvo, sledijo svoji ustaljeni obliki. Sporočila za javnost na vladnem spletu večinoma niso opremljena z navedbo imena, naslova in telefonske številke osebe, pristojne za posredovanje dodatnih informacij, kot to priporočajo teoretiki, med njimi Merslavič (1998: 136), Verčič, Zavrl in Rijavec (2002: 87) idr. Sporočila za javnost Ministrstva za šolstvo in šport ter Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo so (na koncu) opremljena vsaj z navedbo imena in priimka kontaktne osebe, ne pa tudi telefonske številke. Samo dve sporočili za javnost (sporočilo *Objavljena še dva javna razpisa za gospodinjstva v skupni višini 134 milijonov tolarjev*, ki ga je posredovalo Ministrstvo za okolje in prostor, in sporočilo Ministrstva za obrambo z naslovom *Minister Erjavec končal obisk v Bosni in Hercegovini*) sta opremljeni z imenom in telefonsko številko osebe, ki je pristojna za posredovanje dodatnih informacij, sporočilo Ministrstva za okolje pa ima pripisano še funkcijo in naslov elektronske pošte te osebe. Razlog za slabo opremljenost sporočil za javnost s kontaktnimi podatki vidimo v ustaljenosti zvez med novinarji in predstavniki za odnose z javnostmi.

Razmiki med vrsticami so enojni. Sporočila Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (ter eno sporočilo Ministrstva za javno upravo) so skoraj vsa uokvirjena oziroma imajo na koncu simbol, ki označuje konec sporočila. Za sporočila za javnost, objavljena na vladnem spletu, so v primerjavi z novinarskimi besedili značilne daljše, bolj strukturirane povedi. Značilno je tudi **poudarjanje** določenih, pomembnejših delov besedila, kar, kot smo že zapisali, Verčič idr. (2002) odsvetujejo. Poglejmo sporočilo za javnost, kjer je zapisano mnenje ministra Drobniča o odločitvi Skupščine Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje:

Minister za delo, družino in socialne zadeve mag. Janez Drobnič je današnjo odločitev Skupščine Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki ni sprejela predloga, da bi upokojencem zaradi nizke decembrske uskladitve že v januarju izplačali akontacijo denarnega dodatka za rekreacijo v višini 10.000 SIT, označil kot politično nasprotovanje sedanji Vladi RS. /.../ Skupščina, ki je bila sestavljena še v prejšnjem mandatnem obdobju in v kateri predstavljajo vladne interese člani, ki jih je postavila še prejšnja vlada, ni sprejela predloga ministrstva, čeprav je vlada za izvedbo tega predloga zagotovila potrebna sredstva v proračunu, je poudaril minister Drobnič. (Minister Drobnič ocenjuje odločitev skupščine ZPIZ-a kot politično nasprotovanje Vladi RS, 19. 1. 2005, MDDSZ)

Poudarjeni so tisti deli sporočila za javnost, ki so nekakšne vsebinske iztočnice.³⁰ Menimo, da poskušajo avtorji sporočila za javnost s krepko zapisanimi besedami, ki jih novinarji zaradi njihove grafične izpostavljenosti najbrž preberejo najprej, pripisati pomembnost izbranim delom besedila in tako vplivati na objavo.

5.3 NASLAVLJANJE SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH BESEDIL

Naslavljanje sporočil za javnost bomo analizirali s pomočjo tipologije naslovov, ki jo je Korošec (1998) sicer izdelal za časopisna poročevalska besedila.³¹ Pogledali bomo, kaj je značilno za naslove sporočil za javnost in jih primerjali z naslovi novinarskih besedil, ki upovedujejo isto vsebino.³²

Po Korošču (1998: 50) tvorijo naslovje poročevalskih besedil nadnaslov, veliki naslov, podnaslov(i) in sinopsis (vodilo). Tudi za sporočila za javnost velja, da je naslov njihov sestavni del. Za razliko od novinarskih besedil, za katera je značilno dvo- ali večdelno naslovje, imajo sporočila za javnost samo en naslov in niso nad- ali podnaslovljena. Ta naslov

³⁰ V novinarskih besedilih so običajno poudarjena le imena govorcev.

³¹ Po Korošču (1998: 46) je časopisni naslov »iz ene ali več besed in znakov tvorjeno stavčno ali nestavčno sporočilo, ki napoveduje in se vsebinsko nanaša na praviloma eno, od drugih besedil grafično ločeno, vsaj iz ene stavčne povedi sestojече besedilo ali besedilno enoto, tako da je tudi sam grafično ločen od tega besedila, in ima poimenovalno-informativno, ali informativno-stališčno, ali pozivno-pridobivalno funkcijo«.

³² Seznam naslovov, razvrščenih po datumu objave sporočil za javnost in novinarskih besedil, je v prilogi A. Celoten korpus besedil, od koder smo zglede črpali, hrani avtorica tega diplomskega dela.

predstavlja osrednjo in tudi edino enoto »naslovja«. Nekatera³³ sporočila za javnost imajo tudi sinopsis. Zanj Korošec (1998: 50) pravi, da sicer ni naslov, se pa zaradi svoje grafičnosporočanske vloge pri branju priključuje naslovom.

Z oblikoslovnega vidika lahko naslove sporočil za javnost razdelimo na samostalniške in glagolske. K **samostalniškim naslovom** sodijo na primer: Ugotovitve komisije ministrstva za pravosodje o pregledu poslovanja NZS v zadevi Lepša in Tory (7. 1. 2005, MP), Delovni posvet Vlade RS v Bovcu (10. 1. 2005, KPV), Petrolu priznanje za poslovno odličnost (16. 2. 2005, MG), Transport doniranega orožja Iraku (24. 3. 2005, MORS). Med **nesamostalniškimi naslovi** prevladujejo **izpustni** naslovi z izpustom pomožnika biti ob opisnem deležniku na -l: Vlada zvišala trošarine za energente (3. 1. 2005, MDDSZ), Minister Podobnik in pomurski župani slovesno podpisali pogodbo za oskrbo s pitno vodo (21. 1. 2005, MOP), Minister Erjavec končal obisk v Bosni in Hercegovini (25. 2. 2005, MORS), Premier sprejel namestnika državne sekretarke ZDA (29. 3. 2005, KPV). Oba tipa naslovov sta približno enako zastopana, našli smo 77 samostalniških in 74 nesamostalniških naslovov.

Za naslove pregledanih sporočil za javnost je značilna odsotnost stilnih sredstev, zato so, z izjemo primera, ki sledi, stilno nezanimivi. Našli smo narekovajni naslov:

"Literatura je brezmejno vesolje" (20. 1. 2005, KPV)

Dvojni enovišinski narekovaj (zgoraj – zgoraj) v tem primeru zaznamuje dobesedni navedek premega govora. Med narekovaji je celoten naslov, saj dobesedni navedek nima spremnega stavka. Pojasnilo o tem, zakaj je naslov v narekovajih, najdemo v besedilu ob ponovljenih besedah iz naslova.

"Literatura je brezmejno vesolje" Besedilo: "Literatura je brezmejno vesolje. /.../ Zagotoviti moramo le enakopraven izhodiščni položaj, saj imata slovenska literatura in kultura dovolj notranje energije, da bosta kos izzivom širšega prostora, v katerega smo vstopili," je zaključil predsednik vlade Janez Janša. (20. 1. 2005, KPV)

³³ O tem glej strani 35–37.

Zgornji naslov je tudi aktualiziran.³⁴ *Literatura je brezmejno veselje* je primera (ali komparacija), za katero je značilna primerjava kakšnega pojava z drugim, pri čemer mora med njima obstajati neka podobnost. Bralcu poskuša znane stvari prikazati v nekakšni novi, neobičajni obliki (Kos 1994: 124).

V naslovih sporočil za javnost se kaže izrazita težnja po informativnosti. Značilni so dolgi, a razumljivi naslovi, ki izrazito nakazujejo vsebino besedila. Z izjemo enega ("Literatura je brezmejno veselje") so vsi naslovi sporočil za javnost poimenovalno-informativni. V naslovih novinarskih besedilih, ki so nastala na podlagi teh sporočil, pa nastopata bodisi poimenovalno-informativna bodisi informativno-stališčna funkcija.³⁵ Med naslovi sporočil za javnost in naslovi novinarskih besedil je tudi razlika v stopnji informativnosti in poimenovalnosti. Naslovi novinarskih besedil so manj informativni. Glej zgled, ki sledijo.³⁶

Informativnost naslovov sporočil za javnost v primerjavi z (enodelnimi) naslovi novinarskih besedil:

SJ: Slovenija med državami EU z nizko stopnjo brezposelnosti (3. 3. 2005, MDDSZ) → *funkcija: poimenovalno-informativna*

NB: Drugod je slabše kot v Sloveniji (4. 3. 2005, stran 3) → *funkcija: informativno-stališčna*

SJ: Minister Podobnik in pomurski župani slovesno podpisali pogodbo za oskrbo s pitno vodo (21. 1. 2005, MOP) → *funkcija: poimenovalno-informativna*

NB: Pogodba stoletja (22. 1. 2005, stran 3) → *funkcija: informativno-stališčna*

³⁴ Korošec (1998: 15) aktualizacijo pojmuje kot »novo, svežo, posebno, nenavadno uporabo jezikovnih sredstev za dosego posebnega učinka«.

³⁵ Za poimenovalno-informativne naslove je značilna stilna nevtralnost oziroma nezaznamovanost. V večini naslovov s to funkcijo sta združeni poimenovalnost in informativnost, ena pa je praviloma v ospredju. Naslovi z informativno-stališčno funkcijo sicer informirajo o vsebini besedila in ga tudi poimenujejo, vendar pa izrazito izstopa avtorjevo vrednotenje te vsebine, njegovo stališče (Korošec 1998: 48–49).

³⁶ Pri navajanju zgledov uporabljamo v diplomskem delu dve krajšavi – SJ za *sporočilo za javnost* in NB za *novinarsko besedilo*.

SJ: Minister Drobnič podpisal pogodbe o večletnem sofinanciranju dopolnilnih programov socialnega varstva (7. 1. 2005, MDDSZ) → *funkcija: poimenovalno-informativna*

NB: Razširitev mreže še na druga območja (10. 1. 2005, stran 3) → *funkcija: poimenovalno-informativna*

SJ: Predsedujoči OVSE₂ dr. Rupel imenoval člane »Panela uglednih oseb« (3. 2. 2005, MZZ)³⁷ → *funkcija: poimenovalno-informativna*

NB: Z osebnostmi do učinkovitejšega Ovseja (4. 2. 2005, stran 28) → *funkcija: informativno-stališčna*

Kot primer bolj izražene poimenovalno-informativne funkcije v naslovih sporočil za javnost štejemo tudi rabo uradnih nazivov (naslovov).

SJ: Predsednik Vlade Republike Slovenije Janez Janša se je sestal s predsednikom Vlade Republike Hrvaške Ivom Sanaderjem (6. 3. 2005, KPV)

NB: Janša in Sanader o odprtih vprašanjih (7. 3. 2005, stran 28)

SJ: Minister za pravosodje dr. Lovro Šturm obiskal Upravno sodišče RS (15. 3. 2005, MP)

NB: Minister Šturm na obisku na upravnem sodišču (16. 3. 2005, stran 2)

Med naslovi sporočil za javnost smo zaradi vpliva enake, podobne oziroma ponavljajoče se okoliščine, ki jo sporočilo za javnost upoveduje, našli tudi primer avtomatizacije.³⁸ Avtomatiziran je naslov *Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na (zaporedna številka seje) seji, datum*.

³⁷ V zgornjem zgledu gre za zvezo dveh občnoimenskih poimenovanj in lastnega imena ministra za zunanje zadeve dr. Dimitrija Rupla. Kadar gre za zvezo občnoimenskega poimenovanja neke osebe in lastnega imena taiste osebe, naredimo *pristavek* le, če »izvenjezikovna povezava med obema poimenovanjema iste osebe za bralce ni samoumevna« (Verovnik 2005: 23). Če je pisec presodil, da bralci povezave ne poznajo, bi moral lastno ime zapisati v prilastek in ga opremiti z (obema) vejicama: *Predsedujoči OVSE, dr. Rupel, imenoval člane »Panela uglednih oseb«*. Vendar menimo, da je občnoimensko poimenovanje že samo po sebi zadostno, zato je vejica odveč.

³⁸ Avtomatizacija je »ustaljevanje posameznih jezikovnih sredstev, da postanejo za opravljanje določene naloge običajna in se utrdijo v konvenciji med tvorci in naslovniki« (Korošec 1998: 15). Avtomatizem, tj. tisto, kar nastane z avtomatizacijo, je nezaznamovano sredstvo, narejeno za večkratno rabo.

Primerjava naslavljanja sporočil za javnost in novinarskih besedil je pokazala, da je naslov tisti del sporočila za javnost, ki se najmanj prilagaja konvencijam novinarskega pisanja. Tudi v primerih, ko novinarji sporočilo za javnost zgolj prepíšejo (podpišejo), napišejo vsaj naslov.³⁹ Izjema je naslednji primer:

SJ: Usklajeni zneski družinskih prejemkov (5. 1. 2005, MDDSZ)

NB: Usklajeni zneski družinskih prejemkov (6. 1. 2005, stran --)

6. SKLICEVALNOST

Poročevalec vsega, o čemer poroča, ni mogel pridobiti tako, da bi svojim naslovnikom sam nadomeščal navzočnost pri dogodku, ampak je informacije za svoje poročanje dobil od drugega (npr. so mu jih posredovale službe za odnose z javnostmi). Poročevalska sklicevalnost izhaja iz okoliščine, da poročevalec (P) ni navzoč ob dogodku ali stanju (D/S), o katerem poroča, zato mora ob poročanju dati še podatek o tem, da je D/S sporočil kdo drug (Korošec 1998: 201). To okoliščino je mogoče ubesediti na več načinov, in sicer: a) s sklicevalnostjo glede na zanesljivost/nezanesljivost, b) z navezovalno sklicevalnostjo, c) s citatno sklicevalnostjo.

Med poročevalcem in naslovnikom obstaja konvencija, da se naslovnik lahko zanese na resničnost poročanega. »V zameno za 'zaupanje' dobiva naslovnik ob podatkih, katerih resničnosti ne more preveriti, od poročevalca samo zagotovila, da se na podatke lahko zanese.« (Korošec 1998: 196) Tudi Kodeks slovenskih novinarjev (2002) zapoveduje: »Novinar **mora, kadar je le mogoče** (poudarila P. K.), navesti vir informacije. Javnost ima pravico poznati vir informacije, da bi lahko ocenila njen pomen in verodostojnost.« Vprašanje sklicevalnosti je neizogibno povezano z vprašanjem razvidnosti virov. Zanimali nas bodo samo tisti primeri (vzorci) poročevalske sklicevalnosti, ki se nanašajo na del novinarskega besedila, ki na ta ali oni način izhaja iz sporočil za javnost (medije).

³⁹ Vprašanje je, kdo pravzaprav napiše naslov. Ker so v pisnem poročevalstvu naslovi najizrazitejša prvina, je v nekaterih uredništvih praksa, da je to v domeni urednika.

Sklicevalnost glede na zanesljivost/nezanesljivost in navezovalna sklicevalnost

Novinarji o dogodkih ne poročajo vedno s kraja dogajanja ali pa dogodkov ne preverijo. V tem primeru mora poročevalstvo v skladu s svojo odgovornostjo do javnosti naslovniku to sporočiti: »Če poročevalec ni bil na kraju dogodka oziroma ni preveril stanja in se torej pri poročanju o tem sklicuje na tuje poročanje, se v skladu z javno odgovornostjo pri poročanju o določenih pomembnih dogodkih ali stanjih nezanesljivost o dogodku ali stanju izraža posebej.« (Korošec 1998: 202–203)

Nezanesljivost pri sklicevanju se »izkazuje kot domneva, neuradnost, nedokazanost o dogodku ali stanju. Na jezikovni ravni se to izraža:

- a) morfemsko: naj bi storil, dejal;
- b) besedno: členkovne zveze s povedniki: je menda storil, dejal; ki da je, ker da je storil, dejal« (Korošec 1998: 203).

Morfemsko se nezanesljivost o dogodku ali stanju v sodobnem poročevalstvu izraža s stilemom *naj bi + deležnik –l* (Korošec 1998: 33–41, 202–206). Besedno izražanje nezanesljivosti⁴⁰ pri poročevalskem sklicevanju je nasproti morfemskemu jasnejše, saj besedni pomen sklicevalnega členska domneve *menda* v poročevalskih stopnjah ne krepi izražanja nezanesljivosti, ampak v večji meri kot morfemsko poudarja sklicevalnost, ozir na izjavo drugega (Korošec 1998: 205).

Z navezovalno sklicevalnostjo poročevalec določene dele besedila zaznamuje kot neavtorske tako, da jih – skladenjsko sicer vključene v svoje besedilo – loči od tega besedila s členkom *da*, ki v sebi strnjuje glagol rekanja in svojo prvotno podrednovezniško vlogo. Ta tehnika poročevalcu omogoča, da v svoje besedilo vključuje dele tujega besedila, kot da bi bili dobresedni navedki premega govora, čeprav to niso, ker je v njih opravil določene prirejevalne posege oz. pretvorbe (Korošec 1998: 206–207). Teh delov besedila zato ni treba opremiti z narekovaji. Zgled za obe vrsti sklicevalnosti:

NB: Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič je včeraj popoldne sklep skupščine že označil kot politično nasprotovanje vladi. Po njegovih besedah naj bi skupščina

⁴⁰ Primer obravnavamo na straneh 57–58.

delovala kot politični organ, ki da je pripravljen tudi v škodo upokojencev pokazati svoje nasprotovanje sedanji vladi. (Januarja brez dela dodatka za rekreacijo, 20. 1. 2005, stran 1 in 2)

SJ: Minister za delo, družino in socialne zadeve mag. Janez Drobnič je današnjo odločitev Skupščine Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje /.../ označil kot politično nasprotovanje sedanji Vladi RS. Po besedah ministra Drobniča je skupščina delovala kot politični organ, ki je pripravljena tudi v škodo upokojencev pokazati svoje politično nasprotovanje sedanji vladi. (Minister Drobnič ocenjuje odločitev skupščine ZPIZ-a kot politično nasprotovanje Vladi RS, 19. 1. 2005, MDDSZ)⁴¹

Citatna sklicevalnost

Citatna sklicevalnost je pri Korošcu (1998: 208–213) definirana kot vrsta poročevalske sklicevalnosti, za katero je značilno, da se poročevalec sklicuje na vir informacij in besedilo (ali del besedila) tega vira navede. Naslovnik sprejme zagotovilo, da so kot citati zaznamovani deli poročevalčevega besedila res citati. Vidik zanesljivosti/nezanesljivosti stopi pri tem v ozadje, v ospredju je vidik *avtorske/neaavorske* poročevalčevega besedila.

Ko poročevalec v svojem besedilu daje podatek o tem, da ni v celoti avtor tega besedila, mora:

- sporočiti, da določeni del besedila ni njegovo avtorstvo;
- sporočiti, da je to, kar navaja kot avtorstvo drugega, resnično tako;
- tuje besedilo vključiti v lastno besedilo in meje med lastnim in tujim zaznamovati (Korošec 1998: 208).

Zanimalo nas bo, kako novinarji označijo del besedila, ki ni njihov lastni, temveč je prepisan iz sporočil za javnost.

⁴¹ Besedna zveza *je pripravljen (pokazati)* se nanaša na zadnji samostalni prejšnjega stavka, ki je moškega spola, zato je zapis v sporočilu za javnost napačen: *je pripravljena pokazati* → *je pripravljen pokazati*.

6.1 POVSEM RAZVIDEN VIR

V nadaljevanju so izpisani vsi primeri sklicevanja na vir, kjer raba ni sporna, saj je vir – tj. sporočilo za javnost – jasno razviden. Zapisali smo (samo) tisti del sicer prepisanega novinarskega besedila (ali dela besedila), kjer najdemo sklicevanje na vir, v nekaterih primerih pa več povedi, na katere se to sklicevanje nanaša.⁴²

Vir je razviden, kadar novinar v besedilu jasno navede vse podatke, ki so neizogibni za popolno identifikacijo vira informacij. Pokazali bomo, da je naslovnik lahko le v (naslednjih) petih primerih nedvoumno razbral, da je novinar za vir uporabil sporočilo za javnost.

NB: Delovati bo začela strokovna komisija. Preverila bo pravilnost ponudb, jih analizirala in ocenila, katera je najugodnejša. »Trajanja dela strokovne komisije v tem trenutku še ni mogoče napovedati,« so zapisali včeraj na ministrstvu za zdravje v sporočilu za javnost. (Ponudbe odprli šele po sedmih mesecih, 1. 2. 2005, stran 3)

SJ: Strokovna komisija za vodenje postopka javnega naročila bo preverila pravilnost ter opravila analizo in ocenjevanje vseh prispelih ponudb ter pripravila poročilo o svojem delu s sklepi oziroma priporočili naročniku. Na podlagi poročila pa bo naročnik sprejel odločitev o oddaji javnega naročila. Trajanje dela strokovne komisije v tem trenutku še ni mogoče napovedati. (O javnem odpiranju ponudb, 31. 1. 2005, MZ)

Tudi v zgledih, ki sledita, je novinar del besedila sporočila za javnost uporabil v lastnem besedilu, pri tem pa jasno sporočil, da to ni njegovo avtorstvo, temveč je vir informacij sporočilo za javnost.

⁴² Zglede, ki smo jih črpali iz sporočil za javnost in novinarskih besedil, smo zapisali v nespremenjeni obliki, popravili smo (z izjemo poglavja, kjer to posebej obravnavamo) le morebitne površnosti, kot so npr. dvojni presledki med besedami, presledki pred levostičnimi ločili (pred vejico, piko itd.), zatipkane besede, manjkajoče in odvečne črke ipd. Pri tem želimo opozoriti, da so tipkarske napake (našli smo jih razmeroma veliko, več kot polovico v sporočilih za javnost) ponavadi neškodljive, kljub temu pa kažejo na pomanjkanje natančnosti in profesionalizma, zato lahko pripeljejo do nezaupanja naslovnikov.

NB: *V sporočilu za javnost je tudi ministrstvo pojasnilo, da so se včeraj dogovorili za vsebino sprememb pokojninskega zakona, ki jih pripravlja ministrstvo /.../. (Usklajeni pri pokojninah, 16. 3. 2005, stran 1)*

SJ: *Na sestanku so dorekli vsebino sprememb zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki jih pripravlja ministrstvo. (Minister Drobnič in DeSUS dorekli vsebino sprememb ZPIZ-a, 15. 3. 2005, MDDSZ)*

NB: *Razlog za umik je, kot je navedeno v sporočilu za javnost, da vlada skrajšanega zakonodajnega postopka ne želi obremenjevati z vsebino, ki ni nujna. (Ne bodo ob odškodnino, 1. 2. 2005, stran 2)*

SJ: *Zaradi narave postopka (skrajšani postopek) predlagatelj predloga ne želi obremenjevati z vsebino, ki ni nujna /.../. (Vlada na dopisni seji o spremembah zakona o javnih uslužbencih, 31. 1. 2005, UVI)*

V naslednjem zgledu je novinar besedno zvezo *sporočilo za javnost*, ki je potrebna za popolno označitev vira informacij, razstavil na dva dela – *sporočilo* in *javnost* – ter ju uporabil v ločenih povedih. Da bi naslovnik lahko razpoznal vir, mora prebrati odstavek v celoti. Če bi svojo potrebo po podatkih iz poročane tematike zadovoljil nekje med obema povedma, ne bi uspel popolnoma identificirati vira informacij, saj brez oznake *za javnost* ni razvidno, za kakšno sporočilo pravzaprav gre. Navednice v novinarskem besedilu so odveč, saj je delno povzemanje oziroma povzemanje le posameznih besed upravičeno zgolj v primeru, ko novinar z navednicami želi posebej poudariti, da je govorec uporabil natanko določeno(e) besedo(e). S prislovom *seveda* pa je novinar vnesel svoj komentar, ki v informativno besedilo ne sodi.

NB: *Podobno ugodna ocena medsebojnih odnosov **preveva**⁴³ tudi **sporočilo po pogovorih na sedežu vlade**, saj sta premier Janša in predsednik parlamenta Khol pozitivno ocenila dvostransko sodelovanje Slovenije in Avstrije, ki je zlasti v gospodarstvu zadnja leta na izjemno visoki ravni. **Seveda** sta spregovorila tudi o »odprtih vprašanjih glede položaja slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem«: strinjala sta se, da državi vodita reden in*

⁴³ Slovar slovenskega knjižnega jezika (v nadaljevanju SSKJ) ima ob geslu *prevevati* kvalifikator knjižno (ta označuje besede, ki so v rabi zlasti v leposlovnem ali znanstvenem jeziku), zato kot nezaznamovani vzporednici navaja glagola *prevzemati*, *navdajati*. Novinar ima pri sklicevanju na vire na razpolago dovolj glagolov, ki jih lahko uporabi, vendar pa ta izbira v informativnih žanrih ni povsem poljubna.

konstruktiven dialog na partnerski podlagi. V vladnem kabinetu so za javnost vsebino včerajšnjih pogovorov povzeli, češ da je med državama soglasje, da je ADP veljavna mednarodna pogodba, ki Avstrijo zavezuje, kot tudi soglasje o vlogi Slovenije kot legitimne zaščitnice slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem in Štajerskem. Slovenska vlada podpira tudi enotno nastopanje Slovencev v Avstriji pri uresničevanju njihovih pravic. (Presenetljivo dobri odnosi s severno sosedo, 12. 3. 2005, stran 2)

SJ: V pogovoru sta (Janša in Khol, op. a.) pozitivno ocenila dvostransko sodelovanje Slovenije in Avstrije, ki je zlasti na področju gospodarstva v zadnjih letih doseglo zelo visoko raven. /.../ Glede odprtih vprašanj, kot je denimo položaj slovenske manjšine na Koroškem, državi vodita reden in konstruktiven dialog na partnerski osnovi. Ne glede na različne pravne poglede na nasledstvo Avstrijske državne pogodbe (ADP) med državama obstaja soglasje, da je ADP veljavna mednarodna pogodba, ki Avstrijo zavezuje, ter soglasje o vlogi Slovenije kot legitimne zaščitnice slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem in Štajerskem. Slovenska vlada podpira enotno nastopanje Slovencev v Avstriji pri uresničevanju njihovih pravic. (Predsednik Vlade RS Janez Janša sprejel predsednika parlamenta Republike Avstrije, 11. 3. 2005, KPV)

V spodnjem primeru pa je novinar vir, torej sporočilo za javnost, poimenoval kar *sporočilo (gospodarskega ministrstva)*. Vendar je iz nadaljnjega besedila, kjer je imenovana avtorica sporočila (Patricija Šašek, vodja službe za odnose z javnostmi), razvidno, da gre za gradivo odnosov z javnostmi.

NB: V sporočilu gospodarskega ministrstva o sporazumni razrešitvi Nikolaja Simiča in imenovanju mag. Tomaža Simoniča je Patricija Šašek, vodja službe za odnose z javnostjo, očitke o politično motiviranih razlogih za Simičevo razrešitev označila kot neresnične. »Nova vlada je temeljito proučila delo dosedanjega direktorja; nenazadnje poročilo Evropske komisije in tudi druga relevantna mnenja (urad za varstvo konkurence), ki kažejo dosedanje delo vodstva agencije, vsebinsko utemnjujejo takšno odločitev vlade, da v obojestranskem interesu doseže dogovor o sporazumni razrešitvi Simiča z mesta direktorja agencije.« (Sporazumno razrešen regulator, 22. 1. 2005, stran 1)

SJ: Vlada RS je na današnji dopisni seji sporazumno razrešila dosedanjega direktorja Agencije za pošto in elektronske komunikacije RS (APEK) Nikolaja Simiča in za dobo največ

enega leta za vršilca dolžnosti direktorja APEK imenovala mag. Tomaža Simoniča. Vlada je temeljito preučila delo dosedanjega direktorja, pri svoji odločitvi pa upoštevala poročilo Evropske komisije in mnenje Urada za varstvo konkurence ter sklenila, da v obojestranskem interesu doseže dogovor o sporazumni razrešitvi Simiča z mesta direktorja agencije. (Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na dopisni seji, 21. januarja 2005, 21. 1. 2005, UVI)

Našli smo le pet novinarskih besedil, kjer je novinar besedilo oz. del besedila sporočila za javnost vključil v svoje besedilo tako, da je bralcu jasno sporočil, da določeni del besedila ni njegovo avtorstvo, pač pa je vir sporočilo za javnost. V nadaljevanju obravnavamo še štiri primere, ki bi po rabi jezikovnih sredstev sklicevalnosti morda bolj sodili v naslednjo kategorijo, vendar smo se za tako uvrstitev odločili zato, ker je možno vsaj posredno sklepati, kdo oziroma kaj je vir.

*NB: Slovenska vlada bo kot večinska lastnica Telekoma Slovenije od njegove uprave zahtevala, da skliče skupščino delničarjev, na kateri naj bi odpoklicali sedanje člane nadzornega sveta, ki predstavljajo kapital. /.../ **V pisni obrazložitvi so v gospodarskem ministrstvu zapisali**, da naj bi nadzorni svet razširili, ker ga čakajo izredno zahtevne naloge. (Vončina zadovoljen s svojimi dosežki, 25. 2. 2005, 15)⁴⁴*

SJ: Vlada RS je danes odločila, da bo od uprave Telekoma Slovenije, d. d., zahtevala sklic skupščine Telekoma Slovenije, d. d. V skladu z zakonom o gospodarskih družbah in Statutom družbe Telekom Slovenije, d. d., vlada /.../ uveljavlja lastninske pravice iz delnic Telekoma Slovenije, d. d. Vlada tako zahteva od uprave Telekoma Slovenije, da skliče skupščino, na kateri se bo odločalo o odpoklicu sedanjih članov nadzornega sveta, ki predstavljajo kapital, ter o spremembi statuta Telekoma Slovenije, d. d. /.../ Glede na to, da Telekom Slovenije, d. d., čakajo izredno zahtevne naloge, je potreben občutno širši spekter strokovnjakov v nadzornem svetu te družbe. (Vlada bo posredovala upravi Telekoma Slovenije, d. d., zahtevo za sklic skupščine Telekoma Slovenije; 24. 2. 2005, MG)

⁴⁴ V novinarskem besedilu je napačno rabljen predlog *v* (poimenovanje ustanove – v ministrstvu). Pri enakozvočnih poimenovanjih ustanove/stavbe, v kateri je ustanova, predložna para *v – iz in na – z/s* uporabljamo pomensko razlikovalno. Prvi par uporabimo, kadar mislimo na stavbo, drugega, kadar mislimo na ustanovo. Čeprav gre v zgornjem primeru za stavbo, v kateri poteka delo, se je v rabi ustalil predlog *na*, saj je v naših predstavah prevladala abstraktna predstava institucije (Kalin Golob 2003b: 38–39).

NB: *Kot še izhaja s spletne strani ministrstva za finance,*⁴⁵ *vlada napoveduje ukrepe javnofinančne politike, s katerimi naj bi se strukturni primanjkljaj znižal z 1,7 odstotka BDP leta 2004 na 1,1 odstotka BDP leta 2007. Dolg širšega sektorja države v navedenem obdobju ne bo presegel 31 odstotkov BDP. (Vlada je spremenila cilje, 8. 1. 2005, stran 2)*

SJ: *Ukrepi javnofinančne politike bodo ob tem zagotavljali vzdržno zniževanje strukturnega primanjkljaja proti ravnovesju. Strukturni primanjkljaj se bo tako znižal z 1,7% BDP leta 2004 na 1,1% BDP v letu 2007. /.../ Dolg širšega sektorja države v navedenem obdobju ne bo presegel 31% BDP. (Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na dopisni seji, dne 7. januarja 2005; 7. 1. 2005, UVI)*

NB: *»Ministrstvo v svojem dopisu poudarja, da ne po prejšnjem ne po sedanjem zakonu o varstvu okolja uvajanje taks na mejnih prehodih ni dopustno.« (Občinski odloki na preizkušnji, 11. 2. 2005, stran 17)*

SJ: *Ministrstvo pa pri tem poudarja, da ne po prejšnjem, niti po sedanjem zakonu o varstvu okolja uvajanje taks za onesnaževanje okolja na območju mejnih prehodov ne more biti dopustno. (Ministrstvo bo preverilo zakonitost občinskih odlokov o mejnih taksah, 7. 2. 2005, MOP)*

V naslednjem zgledu, kjer najdemo sklicevanje na vir »vlada navaja, da ...«, sicer manjka podatek, da je to navedeno v sporočilu za javnost. Kljub temu ga obravnavamo v okviru prve kategorije, saj je iz začetka novinarskega besedila (*Vlada je pripravila odgovor ...*) razvidno vsaj to, da gre za pisni prenosnik.⁴⁶

⁴⁵ Obenem naj opozorimo še na napačno rabo predloga *s* (izhajati s spletne strani). Glagol *izhajati* se po Slovenskem pravopisu veže s predlogom iz (česa). Tudi SSKJ (geslo *izhajati*) v ilustrativnem gradivu navaja predložno rabo, npr. iz objavljenih podatkov izhaja, iz navedenih dejstev izhaja.

⁴⁶ Pot informacije od vira do novinarja poteka, tako kot jezikovno sporazumevanje nasploh, po dveh kanalih oziroma prenosnikih, govorno-slušnem in pisno-vidnem. Slednji se uresničuje v človekovem vidnem polju, zato se glagoli v jezikovnih sredstvih sklicevalnosti, značilni za ta prenosnik (npr. pisati), razlikujejo od tistih, ki so značilni za govorno-slušni prenosnik (npr. povedati, praviti, trditi). SSKJ glagol *navajati* v prvem pomenu opredeljuje kot *pripovedovati, zapisovati kaj, navadno z določenim namenom*; torej je značilen za oba prenosnika. Menimo, da je pri sklicevanju na sporočilo za javnost ustrezna tudi zveza s katerim od glagolov rekanja (v 3. os. mn. ali ed.), ki je sicer značilen za govorno-slušni prenosnik, saj je za popolno označitev (identifikacijo) vira ob glagolu tako ali tako potrebna besedna zveza *v sporočilu za javnost*.

*NB: Vlada je pripravila odgovor na pismo varuha človekovih pravic in poslansko vprašanje poslanca ZLSD Mirana Potrča v zvezi z raziskavo Položaj in status pripadnikov narodov nekdanje Jugoslavije v Republiki Sloveniji. /.../ **Vlada navaja, da se je urad za narodnosti s pogodbo dogovoril z Inštitutom za narodnostna vprašanja v Ljubljani za izdelavo raziskave, ki naj bi bila temelj za oceno, koliko so zahteve pripadnikov narodov nekdanje Jugoslavije utemeljene in kaj bi bilo treba storiti, da se njihove zahteve (npr. zahtevke Bošnjaške kulturne zveze Slovenije v zvezi s formalnopравnim priznanjem bošnjaške manjšine v Sloveniji) ovrednoti in zanje poišče ustrezne rešitve. (Vlada še o tem in onem, Umaknjena oznaka tajnosti, 11. 2. 2005, stran 2)***

SJ: Odgovor vlade na pismo varuha človekovih pravic in poslansko vprašanje poslanca Mirana Potrča v zvezi z raziskavo »Položaj in status pripadnikov narodov nekdanje Jugoslavije v Republiki Sloveniji« V odgovoru je vlada sporočila, da se je Urad Vlade RS za narodnosti z Inštitutom za narodnostna vprašanja iz Ljubljane s pogodbo dogovoril za izdelavo raziskave »Položaj in status pripadnikov narodov nekdanje Jugoslavije v Republiki Sloveniji«. /.../ Raziskava naj bi bila temelj za oceno, v kolikšni meri so njihove zahteve utemeljene in kaj bi bilo potrebno oziroma možno storiti, da se njihove artikulirane zahteve (npr. Zahtevke Bošnjaške kulturne zveze Slovenije v zvezi s formalnopравnim priznanjem bošnjaške manjšine v Republiki Sloveniji) ovrednoti in zanje poišče ustrezne rešitve. (Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 10. seji, dne 10. februarja 2005; 10. 2. 2005, UVI)

6.2 DELNO (NE)RAZVIDEN VIR

Za to kategorijo je značilno, da je novinar sporočilo oziroma del sporočila za javnost v bolj ali manj nespremenjeni obliki vključil v svoje lastno besedilo, pri tem pa navedel vsaj institucijo oziroma ime in priimek predstavnika institucije, ki je sporočilo za javnost posredovala. Najdemo sklicevalne avtomatizme⁴⁷ tipa *je sporočil tiskovni predstavnik vlade*, pravi vir, tj.

⁴⁷ Korošec (1998: 195–201) ubeseditev okoliščine *xy poroča, piše, pravi ...*, da **p** (pri čemer je **p** propozicija, smiselna govorna enota, ki se nanaša na izsek iz resničnosti) poimenuje sklicevalni avtomatizem. »Ker se v javni – govorni ali pisni – sporočanjski okoliščini ve, da reakcije naslovnika niso mogoče, je vestiški pravzorec pri poročanju o določenih prvinah resničnosti, ki zaradi svoje pomembnosti zahtevajo podatek o viru, razširjen s sklicevalnim avtomatizmom.« (Korošec 1998: 201) Ti so v poročevalstvu posledica okoliščine, ko novinar želi

sporočilo za javnost, pa ni razviden. Na mestu sklicevalnih avtomatizmov, značilnih za to kategorijo, smo našli predložno zvezo *po pojasnilih* ter glagole *oglasiti se*, *pojasniti*, *njegovo nedovršno obliko pojasnjevati in sporočiti*. Nekaj zgledov:

Oglasiti se :

NB: *Potem ko je Zveza potrošnikov Slovenije objavila negativno mnenje agencije za zavarovalni nadzor v zvezi s ponudbo Vzajemne zavarovalnice, so se oglasili tudi z ministrstva za zdravje: pravijo, da ne podpirajo ponudbe Vzajemne o spremembi doživljenjskih pogodb za dodatno zdravstveno zavarovanje v dvanajstletne. »Če bi bile te pogodbe trajne, bi to oškodovalo zavarovance,« pojasnjujejo. (Minister za zdravje ne podpira Vzajemne, 29. 1. 2005, stran 18)*

SJ: *S tem v zvezi Ministrstvo za zdravje sporoča, da ne podpira ponudb Vzajemne o spremembi pogodb na 12 let. V primeru, da bi bile te pogodbe trajne, bi to oškodovalo zavarovance /.../. (Stališče Ministrstva za zdravje glede preoblikovanja prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja zavarovalnice Vzajemna, 27. 1. 2005, MZ)*

Sporočiti:

NB: *Kakor je sporočil tiskovni predstavnik vlade, bo strateški svet posebno pozornost namenil industrijski politiki, fiskalnim temam in liberalizaciji gospodarstva, pri čemer bo stremel k pospeševanju gospodarske rasti, uresničevanju lizbonske deklaracije in prevzemu evra. (Vlada je spremenila cilje, 8. 1. 2005, stran 2)*

SJ: *Strateški svet bo posebno pozornost namenil industrijski politiki, fiskalnim temam in liberalizaciji gospodarstva, s ciljem pospeševanja gospodarske rasti, doseganja ciljev lizbonske deklaracije in prevzema Evra. (Strateški svet za gospodarski razvoj o svojem programu dela v letu 2005, 7. 1. 2005, KPV)*

NB: *Prejšnja vlada se z raziskavo ni seznanila, sedanja vlada pa se je in zato je bila raziskavi umaknjena oznaka tajnosti, so sporočili z urada vlade za informiranje. Raziskava je objavljena tudi na spletnih straneh urada vlade za narodnosti. (Vlada še o tem in onem, Umaknjena oznaka tajnosti, 11. 2. 2005, stran 2)*

(mora) dati podatek o tem, kje, od koga je dobil informacijo. Sklicevalni avtomatizmi nastajajo pod vplivom najpomembnejšega objektivnega stilotvornega dejavnika, tj. enake, podobne ali ponavljajoče se okoliščine, ki jo poročevalno besedilo vsak dan znova ubeseduje.

SJ: Prejšnja vlada se z raziskavo ni uspela seznaniti, medtem ko se je sedanja vlada z raziskavo seznanila in na osnovi tega je bila raziskavi umaknjena oznaka tajnosti, raziskava pa je bila objavljena tudi na spletnih straneh Urada Vlade RS za narodnosti (<http://www.gov.si/uvn>). (Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 10. seji, dne 10. februarja 2005; 10. 2. 2005, UVI)

Glagola rekanja oglašiti se in sporočiti nakazujeta vsaj smer komunikacije, torej, da je vir poiskal novinarja.

Pojasnjevati/pojasniti:

*NB: Predlog se vsebinsko ne razlikuje od decembra umaknjene predloga in nima ocene finančnih posledic, **je pojasnil tiskovni predstavnik vlade Jernej Pavlin**. (Vlada še o tem in onem, Zakon o istospolni partnerski zvezi brez podpore, 25. 2. 2005, stran 3)*

SJ: Vlada nasprotuje predlogu zakona v celoti, ker se njihov predlog zakona vsebinsko ne razlikuje od predloga zakona o istospolni partnerski zvezi, ki ga je vlada umaknila iz zakonodajnega postopka konec decembra lani in ker ne vsebuje celotne ocene finančnih posledic za njegovo izvajanje. (Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005; 24. 2. 2005, UVI)

*NB: **V kabinetu ministra Erjavca pojasnjujejo**, da je bil minister ob predstavljanju stanja na kadrovskem področju seznanjen z različnimi statusnimi kategorijami zaposlenih v obrambnem sistemu, med drugim tudi s kategorijo 72 zaposlenih. Ti sicer vsak dan opravljajo naloge znotraj obrambnega sistema, vendar je OVS (Obveščevalno-varnostna služba, op. a.) zanje po letu 2002 pri varnostnem preverjanju izdala negativno oceno varnostnega tveganja. (Varnostno vprašljivi uslužbenci, 17. 3. 2005, stran 2)*

SJ: Minister je bil namreč ob predstavljanju stanja na kadrovskem področju seznanjen z različnimi statusnimi kategorijami zaposlenih v obrambnem sistemu, med drugim tudi s kategorijo 72 zaposlenih, ki sicer dnevno opravljajo naloge znotraj obrambnega sistema, vendar je Obveščevalno-varnostna služba za njih po letu 2002 pri varnostnem preverjanju izdala negativne ocene varnostnega tveganja. (Izjava za javnost, 16. 3. 2005, MORS)

Po pojasnilih:

*NB: **Po pojasnilih tiskovnega predstavnika vlade Jerneja Pavlina** so člani kolegija včeraj »obravnavali zasnovo pristopa k davčni reformi, ki jo je pripravilo ministrstvo za finance, ter*

nekatero probleme, ki jih povzroča lani sprejeta davčna zakonodaja«. (Marko Kranjec za reformo reforme, 8. 1. 2005, stran 1 in 2)

SJ: Na današnji seji so (na gospodarskem kolegiju, op. a.) najprej obravnavali zasnovo pristopa k davčni reformi, ki ga je pripravilo ministrstvo za finance(,) ter nekatere probleme, ki jih povzroča lani sprejeta davčna zakonodaja. (Prva seja gospodarskega kolegija predsednika Vlade RS Janeza Janše, 7. 1. 2005, KPV)⁴⁸

6.3 POVSEM NERAZVIDEN VIR

Sem sodijo »novinarska« besedila, kjer pri ubesedovanju podatkov o viru informacij najdemo glagole, ki dajejo vtis, da je novinar bil navzoč pri dogodku in da gre za aktivno novinarsko zbiranje informacij. Vendar pa nam primerjava s sporočili za javnost, ki so vsak dan objavljena na vladnem spletu, razkrije, da je vir spet gradivo predstavnikov za odnose z javnostmi. Zgledi, ki so predstavljeni v nadaljevanju, so izbrani tako, da poleg neustrezne označitve neavtorskih delov poročevalčevega besedila (večinoma) opozarjajo še na nekatere druge napake novinarskega pisanja, ki so posledica prepisovanja (iz) sporočil za javnost.

V prvem primeru je novinar sporočilo za javnost v bolj ali manj nespremenjeni obliki uporabil v svojem besedilu, pri tem pa ni razvidno, da to ni novinarjevo vedenje, mnenje, interpretacija. Četudi novinar v poročilu uporabi le en vir informacij, mora pri povzemanju njegovo identiteto večkrat ponoviti, saj mora biti naslovniku jasno, da so dejstva, mnenja in interpretacije, ki jih bere, govorčeva in ne novinarjeva.

*NB: **Vprašati se moramo**, zakaj je bila toliko časa zamolčevana vloga prvih odpornikov proti fašizmu, združenih v organizaciji Tigr. Tudi v Sloveniji **ne smemo pozabiti** na komunistične zločine po drugi svetovni vojni. **Vlada odločno podpira** prizadevanja predsednikov treh sosednjih držav, da se s spravnim dejanjem na simbolični ravni oddolžimo vsem žrtvam tragičnih dogodkov iz skupne polpretekle zgodovine. V Sloveniji **moramo** tudi na simbolični ravni **potrditi**, kako pomembna je bila vrnitev večjega dela Primorske v matično domovino. (Vlada o medsosedskih odnosih in polpretekli zgodovini, 18. 2. 2005, stran 2)*

⁴⁸ Zaimek *ga* se v sporočilu za javnost nanaša na samostalniško *reforma*, ki je ženskega spola, zato je pravilna tožilniška oblika *jo*. Manjkajoča vejica je zapisana v oklepaju. O neustrezni rabi prirednega veznika *ter* pišemo na straneh 70–71.

*SJ: **Vprašati se moramo**, zakaj je bila toliko časa zamolčevana vloga prvih odpornikov proti fašizmu, združenih v organizaciji TIGR. Prav tako kot pričakujemo, da se bo Italijanska republika kritično soočala s fašističnimi zločini v času med obema vojnama /.../, tako tudi v Sloveniji **ne smemo pozabiti** na komunistične zločine po drugi svetovni vojni. /.../ **Vlada Republike Slovenije odločno podpira** prizadevanja predsednikov treh sosednjih držav, da se s pravnim dejanjem na simbolični ravni oddolžimo vsem žrtvam tragičnih dogodkov iz skupne polpretekle zgodovine. V Sloveniji **moramo** tudi na simbolični ravni **potrditi**, kako pomembna je bila vrnitev večjega dela Primorske v matično domovino. (Stališče Vlade Republike Slovenije do aktualnih razprav o medsosedskih odnosih in polpretekli zgodovini, 17. 2. 2005, UVI)*

V izvorniku, tj. sporočilu za javnost, gre za mešanje 1. osebe množine in 3. osebe ednine. S prenosom v novinarsko besedilo (ki je, mimogrede, v celoti prepisano iz sporočila za javnost) dobijo glagoli v 1. osebi množine drugačen pomen, zato besedilo beremo kot novinarjevo lastno mnenje, čeprav v resnici to ni. Prav tako v naslednjem zgledu:

*NB: Zato je resnično pomembno, da Svet Evrope /.../ med osnovna pravila igre uvrsti tudi zaščito šibkejših igralcev na medijskem trgu. Pri tem naj bi zlasti pomembno vlogo odigrale javne in neodvisne radiotelevizijske službe, **svetuje Simoniti**. Če razvoja komunikacijske tehnologije **ne bomo uravnavali** po temeljnih postulatih demokracije, bodo negativne utopije o krasnem novem svetu postale resničnost. (Zaščita šibkejših na medijskem trgu, 11. 3. 2005, stran 2)*

*SJ: Zato je resnično pomembno, da Svet Evrope /.../ med osnovna pravila igre uvrsti tudi zaščito šibkejših igralcev na medijskem trgu, pri čemer morajo pomembno vlogo odigrati javne in neodvisne radiotelevizijske službe (Public Service Broadcasters). Drage gospe in gospodje, če razvoja komunikacijske tehnologije **ne bomo uravnavali** po temeljnih postulatih demokracije, bodo negativne utopije o krasnem novem svetu postale resničnost. (Govor ministra za kulturo dr. Vaska Simonitija na 7. evropski ministrski konferenci v Kijevu, 10. 3. 2005, MK)*

Za novinarska besedila je značilna navzočnost avtorja besedila na kraju dogodka oziroma navajanje dokazil, ki so znanega porekla. V spodnjem zgledu je novinarka informacijo o

nalogah in pristojnostih gospodarskega kolegija dobila v sporočilu za javnost, poved je opremila z navednicami, vendar se ji ni zdelo pomembno, da bi jo pripisala razvidnemu viru.

*NB: **Po dostopnih pojasnilih** kolegij »oblikuje ekonomsko politiko vlade, obravnava in ocenjuje izvajanje vladne ekonomske politike ter obravnava in ocenjuje izvajanje integralnih vladnih gospodarskih projektov«. (Marko Kranjec za reformo reforme, 8. 1. 2005, stran 1 in 2)*

SJ: Predsednik Vlade RS Janez Janša je po konstituiranju vlade s sklepom ustanovil in imenoval gospodarski kolegij, ki oblikuje ekonomske politike vlade, obravnava in ocenjuje izvajanje vladne ekonomske politike ter obravnava in ocenjuje izvajanje integralnih vladnih gospodarskih projektov. (Prva seja gospodarskega kolegija predsednika Vlade RS Janeza Janše, 7. 1. 2005, KPV)

V nekaterih primerih pa sklicevanja na vir sploh ni, torej je besedilo naslovniku predstavljeno kot **novinarjeva informacija, mnenje ali védenje**. Primerjava z gradivi služb za odnose z javnostmi pa spet kaže, da je vse to prepisano iz sporočil za javnost.

NB: Sredi 80. let sta v slovenskih znanstvenoraziskovalnih in visokošolskih organizacijah vladala pomanjkanje mladih strokovnjakov in ostarelost raziskovalcev. Zato je SR Slovenija leta 1985 sprejela strateško odločitev o dolgoročnem usposabljanju in vključevanju najuspešnejših diplomantov v projekt 2000 mladih raziskovalcev, ki je v naslednjih letih okrepil raziskovalno-pedagoške vrste in nekoliko manj raziskovalne ekipe v gospodarstvu. (Več denarja za tehnike in naravoslovce, 12. 3. 2005, stran 3)

SJ: Sredi osemdesetih let so se slovenske znanstveno-raziskovalne in visokošolske organizacije ubadale s pomanjkanjem mladih strokovnjakov in z zelo visoko starostno strukturo raziskovalcev. V letu 1985 je zato RS sprejela strateško odločitev za dolgoročno usposabljanje in vključevanje najuspešnejših visokošolskih diplomantov v projekt »Mladi raziskovalci«. S projektom so se okrepile raziskovalno-pedagoške vrste in nekoliko manj

*raziskovalne ekipe v gospodarstvu. (Gradivo novinarske konference MVZT – mladi raziskovalci, 11. 3. 2005, MVZT)*⁴⁹

V nadaljevanju obravnavamo še en primer, kjer sklicevanje na vir izraža le besedica *menda*, ki pa se nanaša le na prvi oklepaj, kar naslovnika zavaja, da gre – z izjemo tega oklepaja – za aktivno novinarsko delo:

*NB: Ministrstvo je sicer sodelovalo pri nekaterih investicijah, med njimi pri prenovi zgradbe SNG⁵⁰ Maribor (katere operna dvorana je **menda** slabo akustična), dokončalo je novogradnjo Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti, preselilo Zgodovinski arhiv Celje v novo zgradbo, prenovilo vojašnice na Roški za Arhiv RS, dokončalo filmski studio, povezovalno krilo Narodne galerije in obnovilo stavbo Slovenske filharmonije (**katere zunanja fasada se že lušči!**). (Kakšno je stanje? Spremenljivo!, 23. 3. 2005, stran 2)*

SJ: Ministrstvo za kulturo je v zadnjih štirih letih sodelovalo pri več investicijah, med drugim pri prenovi zgradbe SNG Maribor (vendar je dvorana ostala slabo akustična), novogradnji Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, dokončanju Filmskega studia Viba film, obnovi stavbe Slovenske filharmonije, dokončanju prizidka knjižnice Lendava in zunanjega lapidarija Narodnega muzeja, dokončanju obnove prostorov za Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Škofja Loka, prenovi vojašnice na Roški za Arhiv RS. (Poročilo s tiskovne konference 22.3. o oceni stanja na področju kulture, 22. 3. 2005, MK)

Naslovnik, ki ozadja ne pozna in ne ve, od kod je novinar črpal informacije, bi mislil, da je zgoraj zapisani del (sicer v celoti prepisanega) novinarskega besedila rezultat novinarjevih lastnih raziskovalnih naporov. Poleg nenavajanja vira informacije želimo opozoriti še na nekatere druge nepravilnosti. Avtorjeva prisotnost v poročilu je v nasprotju z ločevalno normo

⁴⁹ V novinarsko besedilo se je prikradla zatipkana napaka (besedno zvezo SR Slovenija bi lahko prebrali Socialistična republika Slovenija), v sporočilu za javnost pa smo našli odstop od jezikovne norme v zapisu pridevnika znanstveno-raziskovalen. Vezaj stoji med priredno zvezo dveh skladenjsko enakovrednih besed, saj tam nadomešča veznik in, redkeje tudi ali. V zgornjem primeru pa gre za pridevnik iz podredne zveze *znanstveno raziskovanje*, zato je – tako kot v novinarskem besedilu – pravilen zapis *znanstvenoraziskovalen*.

⁵⁰ Iz zahteve, da mora biti besedilo razumljivo naslovniku laiku, izhaja zahteva, da so lahko uporabljene le tiste krajšave, ki so bralcu znane (Kalin Golob 2000: 20). Vse druge krajšave je treba prvič razvezati, npr. *Slovensko narodno gledališče Maribor* (v nadaljevanju *SNG Maribor*).

med informativnimi in interpretativnimi novinarskimi žanri (Košir 1988: 63) oz. poročevalnimi in presojevalnimi besedili (Kalin 2003a: 48–51). Prvi oklepaj, ki je prepisan iz sporočila za javnost, je novinarka opremila s členkom *menda*. S tem bi svojim naslovnikom – če bi ti poznali dejanski vir – povedala, da na ministrstvu trdijo, da je operna dvorana kljub prenovi ostala slabo akustična, da pa – iz njej znanih razlogov – dvomi v resničnost te izjave. Glede na to, da ima osrednje besedilo (brez naslovja in vodila) 92 vrstic v dveh stolpcih, od tega je kar 82 vrstic prepisanih iz sporočila za javnost Ministrstva za kulturo, nas preseneča, da je novinarka kot nezanesljiv izpostavila le podatek o stanju dvorane. Drugi oklepaj je novinarkin – vanj je zapisala svoje lastno opažanje o stanju stavbe Slovenske filharmonije in s tem izrazila dvom v kakovost obnove, taka vrednostna sodba pa v besedilo informativnega žanra ne sodi. Zgornji zgled naj bo obenem tudi opozorilo na napake, do katerih prihaja bodisi zaradi nepreverjanja informacij bodisi zaradi novinarjevega nepoznavanja področja, o katerem poroča. Ministrstvo za kulturo je (so)financiralo ureditev zunanjega lapidarija Narodnega muzeja in ne Narodne galerije.

Brez vpogleda v sporočila za javnost bi povsem legitimno lahko sklepali, da gre v zgoraj prikazanih primerih za aktivno novinarsko delo. A primerjava s sporočili za javnost, ki so vsak dan objavljena na vladnem spletu (in prihajajo tudi v uredništvo), je pokazala, da so novinarji prikrito objavili informacijo (spomnimo se, da je ta vedno tudi interpretacija), ki so jo posredovale službe za odnose z javnostmi.

6.4 NOVINAR NAVZOČ PRI DOGODKU, A BESEDILO V CELOTI/DELOMA PREPIŠE

V poglavju o sklicevalnosti smo pokazali, kako novinarji označijo vir, kadar sporočilo za javnost vključijo v lastno besedilo. Tu želimo opozoriti na zaskrbljujoče dejstvo, da je sporočilo za javnost novinarjev vir celo takrat, ko je bil pri določenem dogodku sam navzoč.⁵¹

Primerjava novinarskih besedil s sporočili za javnost, na podlagi katerih so nastala, je pokazala, da o novinarjevi navzočnosti pri določenem dogodku lahko sklepamo na podlagi informacij, ki jih novinarsko besedilo sporoča, a jih v sporočilu za javnost ne najdemo.

⁵¹ Tak primer so predvsem novinarske konference.

Poglejmo zgled. Novinarski prispevek z naslovom *Kakšno je stanje? Spremenljivo!* (23. 3. 2005, stran 2, Ženja Leiler) je (92 vrstic dolgo dvostolpčno) poročilo z novinarske konference Ministrstva za kulturo, na kateri je minister predstavil stanje na področju kulture. Novinarkino je naslovje, vodilo in pet od skupaj 92 vrstic novinarskega besedila. Vse ostalo je prepisano iz sporočila za javnost. V vodilu je novinarka med drugim zapisala:

NB: Na novinarsko vprašanje, kako bi v enem stavku ocenil stanje na področju kulture, si je resorni minister dr. Vasko Simoniti izposodil terminologijo vremenskih napovedi in odgovoril – spremenljivo.

Vodilo, kjer najdemo (tudi) odgovor na novinarsko vprašanje, prinaša njeno lastno poročevalsko vsebino, torej tisto, kar je slišala kot udeleženka novinarske konference. O navzočnosti na novinarski konferenci lahko sklepamo tudi na podlagi tretje povedi drugega odstavka, ki prinaša informacije, ki jih v sporočilu za javnost nismo našli:

NB: Glede kulturne infrastrukture je minister mnenja, da je obubožana, in to predvsem v Ljubljani, ki je v zadnjem desetletju povsem nazadovala.

Če sprejmemo, da so novinarkini nadnaslov, naslov in vodilo, vidimo, da so štirje težiščni odstavki (z izjemo zgoraj zapisane povedi) zgolj prepis sporočila za javnost z naslovom *Poročilo s tiskovne konference 22.3. o oceni stanja na področju kulture*⁵² (22. 3. 2005, MK). Vse to pa, nenazadnje, postavlja novinarkino ubesedovalno kompetenco v ozadje.

Naša primerjava je pokazala, da novinarji sporočil za javnost (in drugih gradiv, ki so jih pripravile službe za odnose z javnostmi) ne uporabljajo le kot informacijsko izhodišče za svoja novinarska besedila, ampak včasih tudi v primerih, ko se dogodka sami udeležijo, besedila le prepišejo, saj s tem prihranijo čas, vira pa v besedilu ne označijo. Ugotovitev, da so sporočila za javnost novinarjev vir celo takrat, ko je bil pri določenem dogodku sam navzoč, se nam kljub vsemu zdi presenetljiva. Morda jo lahko osvetlimo s podatkom Ines Drame (1994: 301), ki je ugotovila, da *sámo* »pisanje in snemanje oziroma končno oblikovanje sporočil vzameta novinarjem vsaj tretjino delovnega časa, lahko pa tudi več«.

⁵² Obenem še opozorilo na napačno rabo pri zapisu datuma v naslovu sporočila za javnost. Datume pišemo, kot zahteva pravopis, s presledki za posameznimi vrstilnimi števnikami. Pravilno je torej 22. 3. (2005) in ne 22.3.

Zaradi normiranosti dela v novinarski organizaciji in nujnosti oblikovanja sporočil je novinar dolžan v določenem roku napisati ustrezno število prispevkov. Prepisovanje (iz) sporočil za javnost je tako hitrejše, cenejše. Tak način dela zahteva malo novinarjevega časa, napora in znanja. Vendar novinar s tem pristaja ne samo na opredelitev, temveč tudi na *ubeseditev* in *interpretacijo* dogodka, kot mu ga posredujejo drugi.

6.5 (NE)URAVNOTEŽENOST NOVINARSKEGA BESEDILA

V nadaljevanju obravnavamo eno glavnih napak novinarskega pisanja, ki je rezultat neustrezne obdelave in prepisovanja sporočil za javnost, tj. neupoštevanje načela uravnoteženosti novinarskega poročanja. Poglejmo primera.

Novinar D. Vi. je v prispevku z naslovom *Vizjak in Lotrič sta se dogovorila* (18. januar 2005, stran 15) med drugim zapisal:

NB: »Na predlog ministra za gospodarstvo je bil dosežen moratorij glede izvajanja pogodbe zaradi preverjanja nekaterih dilem v zvezi z njo. Minister Vizjak je predlagal, da se iz pogodbe umakne oznaka poslovna skrivnost. Predstavniki Petrola so opozorili, da bi lahko razkrivanje podatkov škodovalo konkurenčnemu položaju pogodbenikov. Zato dokončni dogovor glede tega ni dosežen,« so včeraj po sestanku sporočili z ministrstva za gospodarstvo.

Novinar je namesto raziskovanja in kritičnega preverjanja dejstev svoj čas posvetil izboru in obdelavi gradiva, ki ga je posredovalo ministrstvo:

SJ: Na predlog ministra za gospodarstvo je bil dosežen moratorij glede izvajanja omenjene pogodbe zaradi preverjanja nekaterih dilem v zvezi s to pogodbo. Minister mag. Vizjak je predlagal, da se s pogodbe umakne tudi oznaka poslovna skrivnost. V zvezi s tem so predstavniki Petrola opozorili na nekatere dileme, ki se s tem odpirajo z vidika razkrivanja podatkov, ki pomenijo škodovanje konkurenčnemu položaju pogodbenikov in strategiji razvoja energetike Republike Slovenije. Zato dokončni dogovor glede tega ni dosežen.

(Minister za gospodarstvo mag. Andrej Vizjak se je sestal s predsednikom uprave Petrol, d. d., Janezo; 17. 1. 2005, MG)⁵³

V nadaljevanju novinarskega prispevka tudi ni razvidno, da bi novinar informacije o stališču, ki ga zavzema Petrol, preveril pri odgovornih osebah podjetja, kar bi v skladu s svojo profesionalno kompetenco moral storiti. Novinar je uporabil gradivo odnosov z javnostmi, pri tem pa ni poiskal dodatnega, morda nasprotujočega gradiva, ni predstavil vseh strani zgodbe, s čimer je kršil načelo uravnoteženosti novinarskega poročanja.

Novinar G. P. je 5. januarja 2005 objavil 35 vrstic dolg prispevek *Okoljski minister za celovito rešitev Luke Koper*, ki ima strukturo poročila. V začetnem razdelku besedila je zapisal:

NB: Predstavniki iniciativnega odbora KS (Krajevne skupnosti, op. a.) Ankaran, ki nasprotuje gradnji tretjega pomola v koprskem tovrnem pristanišču, so bili včeraj pri ministru za okolje in prostor Janezu Podobniku. Predstavili so razloge in argumente, s katerimi nasprotujejo temu načrtu Luke Koper. (Okoljski minister za celovito rešitev Luke Koper, 5. 1. 2005, --)

V preostalih 31 vrsticah avtor piše o stališču, ki ga do omenjene problematike zavzema pristojno ministrstvo. Primerjava s sporočilom za javnost *Minister Podobnik sprejel predstavnike iniciativnega odbora proti gradnji tretjega pomola*, objavljenim 4. januarja 2005, razkrije, da je »novinarsko« besedilo, z izjemo naslova, v celoti prepisano iz tega sporočila. Še več, v sporočilu za javnost, ki je lahko selektivno, so »razlogi in argumenti« predstavnikov iniciativnega odbora obravnavani obširneje kot v novinarskem besedilu, kjer bi morali biti navedeni vsi pogledi, ki povečujejo celostnost informacije in njeno razumljivost.

SJ: Minister za okolje in prostor Janez Podobnik je danes sprejel predstavnike iniciativnega odbora KS Ankaran, ki nasprotuje gradnji tretjega pomola v koprskem tovrnem pristanišču. Člani odbora so ministru in njegovim sodelavcem podrobneje predstavili svoje razloge in argumente, s katerimi nasprotujejo gradnji tretjega pomola ter njihove dosedanje izkušnje z Luko Koper. V pogovoru so izpostavili nevarne vplive na okolje terminala za razsuti

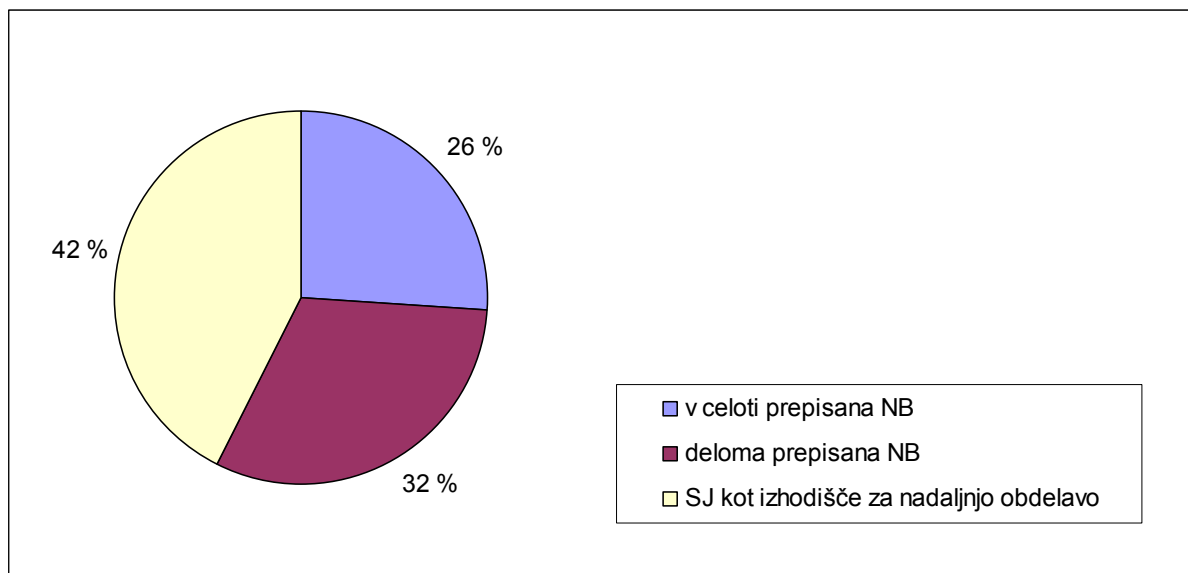
⁵³ V naslovu sporočila za javnost, ki ga je posredovalo Ministrstvo za gospodarstvo, manjkata priimek in zadnja črka imena predsednika uprave.

pretovor na drugem pomolu ter širitev in izgradnjo tretjega pomola v okviru ureditvenih načrtov občine na kakovost življenja v Koprskem zalivu in nadaljnje razvojne možnosti Miljskega polotoka. Poudarili so, da razvoju Luke Koper ne nasprotujejo, temveč so na razvoj luke kot edinega slovenskega in evropsko pomembnega strateškega pristanišča celo ponosni. (Minister Podobnik sprejel predstavnike iniciativnega odbora proti gradnji tretjega pomola, 4. 1. 2005, MOP)

6.6 POVZETEK

V nadaljevanju bomo v strnjeni obliki prikazali glavne rezultate analize. Primerjava novinarskih besedil s sporočili za javnost je pokazala, da je 26 odstotkov novinarskih besedil v celoti prepisanih iz sporočil za javnost, 32 odstotkov deloma, v 42 odstotkih primerov pa sporočilo za javnost služi le kot izhodišče za nadaljnjo obdelavo (torej gre za aktivno novinarsko zbiranje informacij), kar edino ustreza normativnemu modelu novinarstva (glej sliko 6.6.2).

Slika 6.6.2: Deleži novinarskih besedil glede na njihovo razmerje do sporočil za javnost

Informacije v novinarskih besedilih v precejšnji meri izvirajo iz gradiv služb za odnose z javnostmi, saj je kar 58 % deloma ali v celoti prepisanih iz sporočil za javnost, samostojnega, aktivnega novinarskega dela pa je nekoliko manj. Našo prvo tezo, ki pravi, *da se novinarji v*

primerih, ko imajo na razpolago gradiva služb za odnose z javnostmi, odločijo za rutinski način zbiranja informacij in črpajo iz tovrstnih gradiv, torej lahko potrdimo (le) delno.

Analiza razvidnosti virov informacij (tj. gradiv služb za odnose z javnostmi) v novinarskih besedilih je pokazala zaskrbljujoče rezultate. Našli smo le pet novinarskih besedil, kjer je novinar besedilo oz. del besedila sporočila za javnost vključil v svoje besedilo tako, da je bralcu jasno sporočil, da določeni del besedila ni njegovo avtorstvo, pač pa je vir sporočilo za javnost. Novinarji so v primerih, kjer je vir nedvoumno razviden, pri ubesedovanju podatkov o viru informacij uporabili naslednja jezikovna sredstva sklicevalnosti: *so zapisali na ministrstvu za zdravje v sporočilu za javnost, v sporočilu za javnost je ministrstvo pojasnilo, kot je navedeno v sporočilu za javnost, preveva sporočilo po pogovorih na sedežu vlade in v vladnem kabinetu so za javnost povzeli*⁵⁴ *ter v sporočilu gospodarskega ministrstva o sporazumni razrešitvi /.../ je Patricija Šašek, vodja službe za odnose z javnostjo, očitke /.../ označila kot.* Poleg tega smo našli še štiri primere, kjer smo na podlagi sklicevanja na vire (v pisni obrazložitvi *so v gospodarskem ministrstvu zapisali, kot še izhaja s spletne strani ministrstva za finance, ministrstvo v svojem dopisu poudarja, vlada navaja*) lahko vsaj posredno sklepali, da so vir službe za odnose z javnostmi. V vseh ostalih primerih, kjer je novinar sporočilo oziroma del sporočila za javnost v bolj ali manj nespremenjeni obliki vključil v svoje lastno besedilo, je bil vir, torej sporočilo za javnost, delno ali povsem nerazviden.⁵⁵ Analiza je razkrila tudi, da novinarji sporočila za javnost, ki so jih pripravile službe za odnose z javnostmi, včasih prepisujejo *tudi v primerih, ko se dogodka sami udeležijo*, saj s tem prihranijo čas, vira pa v besedilu ne označijo. Poleg tega s prepisovanjem (iz) sporočil za javnost novinarji kršijo načelo uravnoteženosti novinarskega poročanja, ki od njih zahteva, da ob posameznem vidiku, ki ga obravnavajo, zapišejo tudi nasprotnega. Našo drugo tezo, ki pravi, *da gradiva služb za odnose z javnostmi, ki so uporabljena v novinarskih*

⁵⁴ Jezikovni sredstvi sklicevalnosti *preveva sporočilo po pogovorih na sedežu vlade in v vladnem kabinetu so za javnost povzeli* sta uporabljeni v enem izmed odstavkov istega novinarskega besedila.

⁵⁵ V kategorijo delno (ne)razvidnih virov smo uvrstili besedila, kjer je novinar sporočilo oziroma del sporočila za javnost v bolj ali manj nespremenjeni obliki vključil v svoje lastno besedilo, pri tem pa navedel vsaj institucijo oziroma ime in priimek predstavnika institucije, ki je sporočilo za javnost posredovala. Za to kategorijo so značilni sklicevalni avtomatizmi tipa *je sporočil tiskovni predstavnik vlade*, pravi vir, tj. sporočilo za javnost, pa ni razviden. V kategorijo povsem nerazvidnih virov pa sodijo besedila, kjer pri sklicevanju na vire najdemo glagole, ki dajejo vtis, da je novinar bil navzoč pri dogodku (npr. *je povedal Simoniti*) in da gre za aktivno novinarsko zbiranje informacij, ali pa sklicevanja na vir sploh ni.

besedilih, niso ustrezno označena, kar pomeni, da viri informacij (torej službe za odnose z javnostmi) v novinarskih besedilih niso razvidni, lahko v celoti potrdimo in tako zaključimo, da imajo predstavniki za odnose z javnostmi v novinarskem sporočanjem procesu vplivno vlogo.

7. JEZIKOVNA KULTURA SPOROČIL ZA JAVNOST IN NOVINARSKIH BESEDIL

Toporišič (1992: 75) pri geslu *jezikovna kultura* navaja dva pomena:

1. Jezikovno-stilna raven kakega besedila v smislu dobrega, ustreznega, dognanega.
2. Veda o primernosti uporabljenih jezikovnih (npr. socialnih zvrsti, besedja, skladnje) in sporočanskih (npr. upoštevanje naslovnika, prenosnika, značilnosti stalnih oblik sporočanja) sredstev v kakem besedilu določene funkcijske zvrsti in izbrane stalne oblike sporočanja. – Sopomenka jezikovna omika(nost).

Analizirana novinarska besedila in sporočila za javnost imajo zaradi velike branosti oziroma obiskanosti pomemben vpliv na oblikovanje posameznikove in splošne jezikovne rabe ter jezikovne kulture. Zaradi opravljanja javne sporočanske vloge pričakujemo od predstavnikov za odnose z javnostmi in novinarjev zelo visoko jezikovnokulturno kompetenco. Vendar pa zgledi, ki jih obravnavamo v nadaljevanju, kažejo le površno poznavanje konvencij pisnega sporočanja.

7.1 NAPAKE PRI PREPISOVANJU

Naslednji zgledi opozarjajo na (še eno) nevarnost, ki jo prinaša prepisovanje – to je vnos (splošnojezikovnih) napak. Mediji imajo vpliv na (so)oblikovanje posameznikove jezikovne prakse, zato imajo predstavniki za odnose z javnostmi in novinarji odgovornost do bralcev, saj lahko ti nevede prevzemajo napačne (v našem primeru splošnojezikovne) prakse. Ker namen diplomskega dela ni sestaviti podrobnega seznama napak, ampak pokazati na »pasti«, ki jih prinaša prepisovanje, smo za analizo izbrali le nekaj primerov.

V spodnjem zgledu gre za napačno rabo sklona. Samostalniki, ki za prehodnimi glagoli – tj. tistimi, ki ob sebi zahtevajo predmet – stojijo v tožilniku, preidejo ob zanikanju v rodilnik. Torej: *Ministrstvo ni naredilo vse* → *vsega*. Avtor sporočila za javnost je najbrž pozabil, na kaj se alineje nanašajo, zato je uporabil napačen sklon samostalnika:

SJ: Tako MDDSZ ni:

- /.../,
- *naredilo vse potrebno za dokončanje informatizacije sistema na področju družinskih prejemkov in ostalih transferjev /.../. (Minister Drobnič na novinarski konferenci predstavil analizo stanja na ministrstvu, 18. 3. 2005, MDDSZ)*

Manj razumevanja bi lahko našli za novinarjevo napako:

NB: Ministrstvo ni naredilo vse za dokončanje informatizacije na področju družinskih prejemkov. (Po diplomatskem uvodu plaz napak, 19. 3. 2005, stran 2)

V naslednjem zgledu je napačno zapisan pridevnik *prikrajšan*, ki nastopa v vlogi povedkovega določila ob pomožnem glagolu *biti* in se ga seveda piše brez drugega »j«.

*NB: Po njegovem bodo zato **prikrajšani** vsi upokoјenci. (Januarja brez dela dodatka za rekreacijo, 20. 1. 2005, stran 1)*

*SJ: Minister obžaluje takšno odločitev, saj bodo zaradi tega **prikrajšani** vsi upokoјenci, najbolj pa upokoјenci z najnižjimi pokojninami. (Minister Drobnič ocenjuje odločitev skupščine ZPIZ-a kot politično nasprotovanje Vladi RS, 19. 1. 2005, MDDSZ)*

V zgledih, ki sledijo, gre za napačno obliko pridevnika, tvorjenega iz podstave *okolje*. Slovenščina tvori pridevnike iz rodilnika množine, v našem primeru: *okolij* → *okoljski*. Vendar pa obliko *okoljski* uporabljajo tudi na Ministrstvu za okolje in prostor, zato lahko predvidevamo, da bo kot prevladujoča oblika ostala, čeprav je po sistemu slovenskega knjižnega jezika tvorjena napačno.

*NB: Med **okoljskimi** prednostnimi cilji je minister Podobnik izpostavil sprejem resolucije o nacionalnem programu varstva okolja, katere osnutek je sprejela že prejšnja vlada. (Za spodobnejšo ponudbo stanovanj, 8. 3. 2005, stran 3)*

*SJ: Ministrstvo bo izdelalo načrte razvojnih programov občinske infrastrukture in jih z namenskimi proračunskimi sredstvi iz **okoljskih** dajatev financiralo tako, da bodo ekonomski učinki najugodnejši /.../. (Minister za okolje in prostor Janez Podobnik predstavil program dela v letu 2005, 7. 3. 2005, MOP)*

*NB: Naslov: **Okoljski** minister za celovito rešitev Luke Koper (5. 1. 2005, stran --)*

*SJ: V vmesnem času je Slovenija tako na področju urejanja prostora kot **okoljskem** področju sprejela nove predpise /.../. (Minister Podobnik sprejel predstavnike iniciativnega odbora proti gradnji tretjega pomola, 4. 1. 2005, MOP)*

*NB: Vlada se sprašuje, ali smo **sami**⁵⁶ Slovenci storili dovolj za **obeležitev**⁵⁷ spomina na vse, ki so trpeli pod fašizmom, še posebej spomina na primorske Slovence, ki so trpeli najdlje. (Vlada o medsosedskih odnosih in polpretekli zgodovini, 18. 2. 2005, stran 2)*

*SJ: Ob tem pa se moramo vprašati, ali smo **sami** Slovenci storili dovolj za **obeležitev** spomina na vse, ki so trpeli pod fašizmom, še posebej spomina na primorske Slovence, ki so trpeli najdlje. (Stališče Vlade Republike Slovenije do aktualnih razprav o medsosedskih odnosih in polpretekli zgodovini, 17. 2. 2005, UVI)*

Navidez korektno napisana besedila ob natančnejši analizi pokažejo vrsto jezikovnih napak in pomanjkljivosti, ki jih lahko pripišemo nezadostni jezikovni kultiviranosti piscev. Jezikovna nekultiviranost je odraz neznanja in pomeni nespoštovanje naslovnikov, zato si pisci, torej poklicni uporabniki knjižnega jezika, ne bi smeli privoščiti nepoznavanja pravopisnih pravil. Z besedilom avtor izraža tudi svoj odnos do naslovnikov in ta je podcenjujoč, če je besedilo polno jezikovnih napak, ki motijo branje.

⁵⁶ O rabi besede *sam* v zvezah s samostalniškimi besedami pišemo na strani 70. V tem primeru gre vendarle za pomenski premik, zato je ne »preganjamo«.

⁵⁷ Gesla *obeležitev* SSKJ sploh ne pozna, ponuja nam samostalni *obeležba*, označen s kvalifikatorjem *publicistično*, za *označitev*, *zaznamovanje*. Glagol *obeležiti* je, kot navaja Gradišnik (1993: 83), prišel v naš jezik iz hrvaščine (*obilježiti*).

7.2 NOVINARJEVI POSEGI V BESEDILO

7.2.1 Raba drugih besed in krajšanje besedil

Kot smo že zapisali, bi novinarji morali informacije, ki jih dobijo od predstavnikov za odnose z javnostmi, sami obdelati v skladu z načeli normativnega novinarstva. Odmik od te norme se kaže tudi v tem, da se novinarji podpišejo pod sporočila za javnost, naredijo pa (bolj ali manj) nepomembne popravke, kot je na primer krajšanje besedila. Ali pa uporabijo le druge glagole rekanja, mišljenja in zaznavanja, druge samostalnike, pridevnike, prislove, pri čemer bi lahko šlo tudi za lektorske posege. Nekaj zgledov:

*NB: Seveda sta spregovorila tudi o »odprtih vprašanjih glede položaja slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem«: strinjala sta se, da državi vodita reden in konstruktiven dialog na **partnerski podlagi**. (Presenetljivo dobri odnosi s severno sosedo, 12. 3. 2005, stran 2)*

*SJ: Glede odprtih vprašanj, kot je denimo položaj slovenske manjšine na Koroškem, državi vodita reden in konstruktiven dialog na **partnerski osnovi**. (Predsednik Vlade RS Janez Janša sprejel predsednika parlamenta Republike Avstrije, 11. 3. 2005, KPV)*

*NB: Ministrstvo za zdravje je namreč **opravilo** upravni nadzor in ugotovilo **takšne** nepravilnosti, zaradi katerih ni mogoče izdati soglasja k ponovnemu imenovanju Šimeta Kopiloviča za direktorja. (Zamenjava direktorja, ki je delal preveč, 26. 3. 2005, stran 3)*

*SJ: Ministrstvo za zdravje je namreč **izvedlo** upravni nadzor, v okviru katerega so bile ugotovljene **take** nepravilnosti, zaradi katerih ni mogoče izdati soglasja k ponovnemu imenovanju Šimeta Kopiloviča, dr. med., spec. za direktorja. (Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 16. seji, 24. marca 2005; 24. 3. 2005, UVI)*

V naslednjem zgledu je novinar besedno zvezo (*izmenjati*) pogleda o, ki jo SSKJ označuje s kvalifikatorjem *publicistično*, zamenjal z zvezo (*izmenjati*) pogleda na:

*NB: Sogovornika sta, kot so sporočili iz kabineta predsednika vlade, **izmenjala** tudi **pogleda na** razvojne dileme, s katerimi se bo v prihodnosti ubadala EU. (Prodiju odlikovanje za zasluge pri širitvi EU in za podporo Sloveniji, 2. 3. 2005, stran 2)*

*SJ: Sogovornika sta **izmenjala poglede** tudi **o** razvojnih dilemah, s katerimi se bo soočala Evropska unija v prihodnosti. (Predsednik vlade Republike Slovenije Janez Janša sprejel Romana Prodijsa, nekdanjega predsednika Evropske komisije; 1. 3. 2005, KPV)*

V spodnjem primeru je novinar nevtralni glagol *soočiti se* nadomestil z ekspresivnim *ubadati se*, ki v informativno besedilo ne sodi.

*NB: Sogovornika sta, kot so sporočili iz kabineta predsednika vlade, izmenjala tudi poglede na razvojne dileme, s katerimi **se bo** v prihodnosti **ubadala** EU. (Prodiju odlikovanje za zasluge pri širitvi EU in podporo Sloveniji, 2. 3. 2005, stran 2)*

*SJ: Sogovornika sta izmenjala poglede tudi o razvojnih dilemah, s katerimi **se bo soočala** Evropska unija v prihodnosti. (Predsednik vlade Republike Slovenije Janez Janša sprejel Romana Prodijsa, nekdanjega predsednika Evropske komisije, 1. 3. 2005, KPV)*

V naslednjem primeru je novinar zamenjal prislov *zelo* s pomensko močnejšim *izjemno*:

*NB: Podobno ugodna ocena medsebojnih odnosov preveva tudi sporočilo po pogovorih na sedežu vlade, saj sta premier Janša in predsednik parlamenta Khol pozitivno ocenila dvostransko sodelovanje Slovenije in Avstrije, ki je zlasti v gospodarstvu zadnja leta na **izjemno** visoki ravni. (Presenetljivo dobri odnosi s severno sosedo, 12. 3. 2005, stran 2)*

*SJ: V pogovoru sta (Janša in Khol, op. a.) pozitivno ocenila dvostransko sodelovanje Slovenije in Avstrije, ki je zlasti na področju gospodarstva v zadnjih letih doseglo **zelo** visoko raven. (Predsednik Vlade RS Janez Janša sprejel predsednika parlamenta Republike Avstrije, 11. 3. 2005, KPV)*

*NB: Več pozornosti bodo (na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, op. a.) namenili tudi **evalviranju** programov. (Razširitev mreže še na druga območja, 10. 1. 2005, stran 3)*

*SJ: Več pozornosti pa bomo namenili tudi **vrednotenju** programov. (Minister Drobnič podpisal pogodbe o večletnem sofinanciranju dopolnilnih programov socialnega varstva, 7. 1. 2005, MDDSZ)*

V zgornjem zgledu je novinar samostalnik *vrednotenje* nadomestil s samostalnikom *evalviranje*, ki ga Slovenski pravopis (2001) označuje s kvalifikatorjem *knjižno neobčevalno*. SSKJ pa gesla *evalviranje* sploh ne pozna, za samostalnik *evalvacija* pa navaja nevtralni

knjižni sinonim *ocenitev*, *ovrednotenje*. Podoben je naslednji zgled, kjer je novinar pridevnik *morebiten* zamenjal s pridevnikom *eventuelen*, ki je obenem še nepravilno zapisan; pravilno je *eventualen*. Slovenski pravopis (2001) in SSKJ pa nas spet usmerjata k normativnosti, tj. pridevniku *morebiten*, *mogoč*.

*NB: Ker pa ministrstvo za zdravje pripravlja spremembe in dopolnitve zakona o zdravstvenem zavarovanju in uvedbo izravnalnih shem, naj zavarovanci tudi ob **morebitnem** podpisu teh pogodb ne bi bili oškodovani. (Minister za zdravje ne podpira Vzajemne, 29. 1. 2005, stran 18)*

*SJ: /.../, ker pa ministrstvo za zdravje pripravlja sprejem sprememb in dopolnitev zakona o zdravstvenem zavarovanju in uvedbo izravnalnih shem, ki bodo sprejete predvidoma marca letos, zavarovanci tudi ob **eventuelnem** podpisu teh pogodb ne bodo oškodovani. (Stališče Ministrstva za zdravje glede preoblikovanja prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja zavarovalnice Vzajemna, 27. 1. 2005, MZ)*

Opozoriti želimo še na neenotno rabo začetnic pri imenih posameznih zakonov. Časopis Delo vse zakone piše z malo, v sporočilih za javnost je dosledna raba velike.

*NB: »Gre za izboljšanje preglednosti postopkov pri izvajanju ukrepov in posledično za zmanjševanje števila pritožb, za kar bo treba pripraviti bodisi spremembo **zakona o kmetijstvu** ali pa nov **zakon o agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja**,« je dejala Lukačičeva /.../. (Pretresi v kmetijstvu, 22. 2. 2005, stran 3)*

*SJ: »Gre za izboljšanje preglednosti postopkov pri izvajanju ukrepov in posledično za zmanjševanje števila pritožb, za kar bo potrebno pripraviti bodisi spremembo **Zakona o kmetijstvu**, bodisi nov **Zakon o agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja**,« je dejala ministrica Marija Lukačič. (Delovni program dela Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za leto 2005, 21. 2. 2005, MKGP)*

V zgornjem primeru je uporabljeno uradno ime zakona. Gre torej za točno določeno (konkretno) besedilo in ne za vrsto besedila, zato je časopisna raba napačna, pravilen je zapis z veliko začetnico.⁵⁸

7.2.2 Novinar kot lektor

Več primerov je pokazalo, da so (domnevno) novinarjevi le popravki odklonov od jezikovne norme. Naloga novinarja ni lektoriranje, tj. jezikovno popravljanje besedil, da bolj ustrezajo veljavnim jezikovnim normam, ampak pisanje lastnega, avtorskega besedila. Novinarsko besedilo z naslovom *Stanje solidno, le ljudi primanjkuje*, objavljeno 19. marca 2005, je navidez korektno napisano. Primerjava s sporočilom za javnost pa razkrije, da so (domnevno) novinarjevi le popravki odklonov od jezikovne norme. Zaradi prostorskih omejitev bomo zapisali in primerjali le izbrana odstavka.

*NB: Posebej gre za nepravilnosti pri oddaji javnega naročila za najem službenega avtomobila, ki ga sicer nista uporabljala niti Ivan Bizjak niti Zdenka Cerar, **in** pri projektu informatizacije vzpostavitve centralne kazenske evidence. **Ta** še ni končan /.../. Problem sodstva so veliki sodni zaostanki, **ki** jih bodo morali odpraviti sodniki in drugo sodno osebje. Ministrstvo na področju pravosodne uprave svojih nadzorstvenih pristojnosti ni izvajalo v takšnem obsegu, kot dopušča veljavna zakonodaja (nadzorstvene pritožbe, službeni nadzori, pregledi poslovanja), vendar zato, ker ni imelo za to dovolj ljudi. (Stanje solidno, le ljudi primanjkuje, 19. 3. 2005, stran 2)*

*SJ: Posebej poudarjamo nepravilnosti pri oddaji javnega naročila za najem službenega avtomobila **ter** pri projektu informatizacije vzpostavitve centralne kazenske evidence. **Slednji projekt** še ni zaključen /.../. Problem sodstva so veliki sodni zaostanki, **katere** bodo morali odpraviti **sami** sodniki in drugo sodno osebje na sodiščih. Ministrstvo na področju pravosodne uprave svojih nadzorstvenih pristojnostih ni izvajalo v takšnem obsegu(,) kot dopušča veljavna zakonodaja (nadzorstvene pritožbe, službeni nadzori, pregledi poslovanja.),*

⁵⁸ Obenem pa še opozorilo na dva druga odstopa od norme: *potreben/-na/-no* je, kot smo že zapisali, pridevniška beseda, ustrezen naklonski izraz je *je treba*. Ločni veznik bodisi v zgornji povedi povezuje stavčne člene, med katerimi je možnost izbire (*bodisi eno bodisi drugo*), zato pred njim desnosmerne vejice ne pišemo.

vendar iz razloga velikega pomanjkanja uradnikov na ministrstvu. (Minister za pravosodje dr. Lovro Šturm podal oceno stanja na področju pravosodja, 18. 3. 2005, MP)

Pri analizi napak se bomo držali zaporedja, v kakršnem se pojavljajo v sporočilu za javnost. Raba veznikov *in*, *ter* v javnem sporočanju ni stilno poljubna. Kadar povezujemo le dve stvari, uporabimo veznik *in*, če pa bi se ta ponavljal, uporabimo *ter*. Avtorju sporočila za javnost se je očitno veznik *ter* zdel primernejši, saj ga v vsakdanjem jeziku večinoma ne uporabljamo, zato se ga drži pridih knjižnosti. Pridevnik *slednji* uporabljamo, kadar je omenjenih več enot, pri čemer se *slednji* navezuje na zadnjo. Če je kako drugače vidno, na kaj se nadaljevanje besedila navezuje, je *slednji* odveč. Raba pridevnika *slednji* je smiselna takrat, ko je predmetov govora več, nadaljevanje pa bi se lahko navezovalo na kateregakoli. Dalje, v sporočilu za javnost je uporabljena neustrezna oblika pridevniškega oziralnega (vrstnega) zaimka *kateri* namesto *ki*, torej *Problem sodstva so veliki sodni zaostanki, ki jih bodo morali odpraviti* in ne *Problem sodstva so veliki sodni zaostanki, katere bodo morali odpraviti*. Beseda *sam* v zvezi s samostalniškimi besedami lahko (med drugim) poudarja osebo, na katero se veže. V sporočilu za javnost je takšno poudarjanje nepotrebno, zato je *sam* odveč. Veznik *kot* uvaja primerjalni odvisnik, sledi mu osebna glagolska oblika, zato stoji pred njim (desnosmerna) vejica. Manjkajoča vejica je zapisana v oklepaju. Predložna besedna zveza *iz razloga* je neustrezna in jo lahko zamenjamo s predlogom *zaradi*. Tudi SSKJ ima v geslu *razlog* ob kvalifikatorju *publicistično* zgled *ni mogel priti iz zdravstvenih razlogov → zaradi bolezni*. Novinar je besedno zvezo *iz razloga* preoblikoval v »*zato, ker ni imelo za to dovolj ljudi*«, kar je slogovno okorno.

Zgornji primer ni osamljen. Poglejmo še sporočilo za javnost z naslovom *Učinkovito sodelovanje med MŠŠ in VČP (Ministrstvom za šolstvo in šport in Varuhom človekovih pravic, op. a.)*, ki ga je pristojno ministrstvo posredovalo 23. februarja 2005, in novinarski prispevek *Varuh človekovih pravic pri šolskem ministru*, ki je bil (v celoti prepisan) objavljen dan zatem.

SJ: Na spoznavnem sestanku sta si izmenjala poglede, stališča in pričakovanja glede sodelovanja med ministrstvom za šolstvo in šport in med uradom varuha človekovih pravic. Hanžek je pohvalil dosedanje sodelovanje /.../. Na srečanju je bilo ministru dr. Milanu Zveru predstavljenih nekaj področij, ki bi jim bilo potrebno v prihodnje nameniti več pozornosti – to so otroci s posebnimi potrebami, arhitektonska prilagoditev šol ter pravice in obveznosti

dijakov. Ministru **je bil predstavljen** tudi problem **kvalitete** normativne urejenosti na področju šolstva /.../. (Učinkovito sodelovanje med MŠŠ in VČP, 23. 2. 2005, MŠŠ)

NB: Na spoznavnem sestanku sta (Zver in Hanžek, op. a.) izmenjala poglede, stališča in pričakovanja o sodelovanju **med** ministrstvom za šolstvo in uradom varuha človekovih pravic. Matjaž Hanžek je pohvalil dosedanje sodelovanje in ministru med drugim **omenil** nekaj področij, ki **bi jim morali** v prihodnje nameniti več pozornosti – otroci s posebnimi potrebami, arhitektonska prilagoditev šol ter pravice in obveznosti dijakov. Varuh človekovih pravic **je** Milanu Zveru **predstavil** problem **kakovosti** normativne urejenosti v šolstvu /.../. (Varuh človekovih pravic pri šolskem ministru, 24. 2. 2005, stran 3)⁵⁹

Številni odkloni od knjižnojezikovne norme so odraz nizke jezikovne kulture pisca sporočila za javnost. Analizirajmo napake. V prvem stavku je napačno dvakrat uporabljen predlog *med*, drugi je odveč: *med ministrstvom za šolstvo in šport in med uradom varuha človekovih pravic* → *med ministrstvom za šolstvo in šport in uradom varuha človekovih pravic*. Poleg tega bi moral namesto drugega prirednega vezalnega veznika *in* stal veznik *ter*, da se izognemo odvečnemu ponavljanju. V sporočilu za javnost najdemo tudi napačno rabo pridevnika *potrebno*, namesto katerega bi moral biti uporabljen naklonski izraz za izražanje nujnosti dejanja *treba*. Torej pravilno: *Na srečanju je bilo ministru dr. Milanu Zveru predstavljenih nekaj področij, ki bi jim bilo **treba** v prihodnje nameniti več pozornosti /.../*. Ali kot je poved preoblikoval novinar: *Matjaž Hanžek je pohvalil dosedanje sodelovanje in ministru med drugim omenil nekaj področij, ki **bi jim morali** v prihodnje nameniti več pozornosti /.../*. Trpnik uporabljamo tam, kjer želimo »postaviti v ospredje glagolsko dejanje, vršilca tega dejanja pa postaviti v ozadje ali ga zamolčati« (Kalin Golob 2003b: 32), in ni umesten takrat, kadar ga lahko zaradi jasnosti nadomestimo s tvornikom: *Na srečanju je bilo ministru dr. Milanu Zveru predstavljenih nekaj področij ...* → *Hanžek je /.../ med drugim omenil nekaj področij ...; Ministru je bil predstavljen tudi problem ...* → *Varuh človekovih pravic je Milanu Zveru predstavil problem ...* Ustrezna slovenska beseda za *kvaliteto* je *kakovost*. Latinščina sicer ne ogroža samobitnosti slovenščine, saj latinizme štejemo k evropskim kulturnim besedam, kljub temu pa dajemo prednost slovenski besedi.

⁵⁹ V novinarskem besedilu smo našli napačno rabo glagola *izmenjati* (si): *Na spoznavnem sestanku sta izmenjala poglede, stališča in pričakovanja* → *Na spoznavnem sestanku sta si izmenjala poglede, stališča in pričakovanja*, kot je pravilno zapisano v sporočilu za javnost.

Vprašanje je, kdo danes v praksi odpravlja jezikovne pomanjkljivosti. Je to novinar ali je za to morda zadolžen urednik ali slovenist? Če sprejmemo, da je odpravljanje prikazanih odklonov od jezikovne norme novinarjevo delo, vidimo, da gre (kljub neupoštevanju načel normativnega novinarstva) za sicer jezikovno veščega pisca. Če se je novinar zgolj podpisal pod sporočilo za javnost, ne da bi ga sploh prebral, besedilo pa je pred objavo pregledala lektorska služba, lahko govorimo o skrajnji stopnji (tudi jezikovne) ležernosti.

7.2.3 Med stiki z javnostjo in odnosi z javnostmi

V okviru poglavja o jezikovni kulturi bomo obravnavali še rabo samostalnika *javnost(i)* in žargonizma *piar* v analiziranih besedilih. Najprej pa bomo odpravili poimenovalne težave in pogledali, ali stroka upravičeno uporablja osrednji termin *odnosi z javnostmi*. Termin *public relations* je bil v slovenščino najprej prenesen kot kalk, tj. dobesedni prevod, in se je sprva prevajal z zvezo *stiki z javnostjo – javnost* kot dobesedni prevod angl. *public* in *stik(i)* kot (možni) dobesedni prevod angl. *relation(s)*.⁶⁰ Z razmahom odnosov z javnostmi v okviru domačih organizacij je termin *stik(i) z javnostjo* znotraj stroke doživel kritično presojo o ustreznosti in tudi spremembo (Verovnik 2002: 756–758).⁶¹ Danes stroka prevaja termin *public relations* z zvezo *odnosi z javnostmi*.

Slovar slovenskega knjižnega jezika samostalnik *stik* v četrtem pomenu opredeljuje kot *kar omogoča medsebojno dogovarjanje, sodelovanje, spoznavanje (npr. imeti stike z drugimi organizacijami; državi sta pretrgali, vzpostavili stike; gospodarski, kulturni, politični stiki)*, v podpomenu tudi *odnos, ko je mogoče medsebojno vplivanje: starši ne smejo izgubiti stika z otroki; vzpostaviti stik s poslušalci*. Pogled v SSKJ pokaže, da se beseda *stik* navadno uporablja v množinski obliki. Stik implicira občasnost (izjema je npr. biti z otrokom v nenehnem stiku), odnos trajnost. Slovenski pravopis (2001) o stiku piše: »Prišlo je do ~a med

⁶⁰ Tudi Gruban idr. (1997: 12) ugotavljajo, da smo »v/ slovenščini nekoč poznali pojem *stiki z javnostjo*, ki pa ne ustreza angleškemu pojmu *public relations*«.

⁶¹ Termini se spreminjajo le redko in zgolj v primeru, ko zaradi novih spoznanj beseda ne ustreza več in jo želi stroka nadomestiti z natančnejšo, saj je v izrazoslovju pomembnejša ustaljenost. (Kalin Golob 2001a: 104) Tako spreminjanje je namreč podvrženo izredno strogi presoji, poleg tega pa sprememba lahko uspe le, če so izpolnjeni naslednji pogoji – sprejeti jo mora celotna strokovna javnost in novi termin dosledno uporabljati v svojem sporočanju, poleg tega pa mora svojo odločitev argumentirano predstaviti tudi širši javnosti (Verovnik 2002: 756–758).

žicama; ~ deske z utorom; električni ~; kratki ~« in »navezati ~e s sosednjo državo; ~i s sorodniki; biti z otrokom v nenehnem ~u, v stalnih ~ih« itd. O odnosu pa: »družbeni ~i; prijateljski ~i v družini; ~ protislovnosti; človekov ~ do narave; otrok v ~u do staršev; biti v sorodstvenem ~u« itn.

Še bolj je problematična edninska raba samostalnika javnost⁶². Za strokovno obravnavo javnost ni enotna, temveč jo sestavljajo različne skupine ljudi, ki nastanejo ob kak(šn)em spornem vprašanju in ko gre za komuniciranje o možnih poteh njegovega reševanja, sicer pa lahko označuje tudi kakršnokoli skupino ljudi, ki se od drugih loči po ozemeljskih (slovenska javnost, evropska javnost) ali interesnih lastnostih (športna javnost, literarna javnost) (Gruban idr. 1997: 12). Neštevní samostalnik javnost je zaradi potrebe po natančnosti v strokovni rabi postal števní, vendar je sprememba popolnoma legitimna in ne ruši sistema slovenskega jezika (Kalin Golob 2001a: 108). Slovenski pravopis (2001) pozna že *službo za odnose z javnostmi*, vendar jo napačno enači s publicistično rabo ter predlaga *službo za stike z javnostjo*. V izrazu *sporočilo za javnost* je samostalnik *javnost* ostal nešteven in besedna zveza se je terminologizirala kot taka. Nasilno spreminjanje v *sporočila za javnosti* bi le po nepotrebnem kršilo načelo ustaljenosti strokovnega izrazja (Verovnik 2002: 760).

Odnosi z javnostmi in PR (piar)

Ugotovili smo, da stroka povsem upravičeno uporablja osrednji termin odnosi z javnostmi. Poglejmo še, kakšno je razmerje med izrazom *odnosi z javnostmi* in kratičnim izrazom *PR* (v zapisu pogosto podomačenim glede na izgovor kot *piar*),⁶³ ki se je v slovenščini vsaj do neke mere ustalil.

Sinonimija v strokah ni zaželena, saj vodi v nered in krši zahtevo po simetričnem ujemanju med pojmovnim in izraznim svetom stroke, poleg tega pa je čiste sinonimije, torej povsem enakovrednih sopomenk, v jeziku malo. V večini strok obstaja sinonimija posebne vrste, ki je vezana na rabo izrazov v različnih socialnih zvrsteh oz. podzvrsteh. Za knjižno, znanstveno

⁶² Pojem javnost je eden tistih, sicer ključnih pojmov v družboslovnih znanostih, ki jih zaznamuje odsotnost jasne, nedvoumne in razvidne definicije. Kljub temu pa je vztrajno v rabi že vse od 18. stoletja.

⁶³ Izvorna oblika *public relations* se v slovenščini nikoli ni začela uveljavljati (Verovnik 2002: 760).

rabo imajo stroke veljavne termine, ki so plod terminološkega dogovora,⁶⁴ v vsakdanjem, predvsem govornem sporazumevanju pa je pogosta raba neuradnih terminov oz. žargonizmov. Žargonizmi so neknjižne besede, ki jih v pogovoru o zadevah s strokovnega področja uporabljajo pripadniki istega poklica, kadar sporočajo nejavno (Kalin Golob 2001a: 108), tako na primer predstavniki za odnose z javnostmi govorijo o *piar-u*.

Žargonizmi so »/z/a strokovna besedila /.../ neprimerni, pogosto izposojeni iz tujih jezikov, vendar delujejo kot druge interesne govorice v sferi zasebnega pogovora med ljudmi, ki jih družijo stroka« (Kalin Golob 2001a: 108). Neustrezni so bodisi iz notranjejezikovnih, sistemskih bodisi iz splošno jezikovnih razlogov (Korošec 1998: 115). Žargonizem PR (*piar*) ni v skladu z jezikovnokulturnim načelom, da »dajemo v knjižni rabi prednost domačemu izrazu, medtem ko lahko tujejezična ustreznica živi v nižjih socialnih (primarno govornih) zvrsteh« (Verovnik 2002: 760), in je torej neprimeren s splošno jezikovnega vidika.

V novinarskih besedilih, ki smo jih analizirali, se osrednji pojem *odnosi z javnostjo* pojavi trikrat. Rabe množinske oblike samostalnika javnost v pregledanih novinarskih besedilih nismo našli.

*NB: Naključne preglede bodo nadaljevali še nekaj časa, nam je pojasnila **predstavnica** pravosodnega ministrstva za **odnose z javnostjo** Mojca Hardi. (Tretji notar na disciplinski, 9. 3. 2005, stran 2)*

*NB: V sporočilu gospodarskega ministrstva o sporazumni razrešitvi Nikolaja Simiča in imenovanju mag. Tomaža Simoniča je Patricija Šašek, **vodja službe za odnose z javnostjo**, očitke o politično motiviranih razlogih za Simičevo razrešitev označila kot neresnične. (Sporazumno razrešen regulator, 22. 1. 2005, stran 1)*

*NB: Od državnega sekretarja na ministrstvu za finance Bogomirja Špiletiča in vršilke dolžnosti direktorata za davčni sistem Irene Erjavec je bilo včeraj prek **službe za odnose z***

⁶⁴ Terminološki dogovor je konsenz o ustaljenosti termina, ki se doseže znotraj stroke.

***javnostjo pri ministrstvu za finance** mogoče izvesti, da /.../.⁶⁵ (Marko Kranjec za reformo reforme, 8. 1. 2005, stran 1 in 2)*

V prispevku z naslovom *Do evra prvi dan leta 2007 z velikim pokom*, kjer je 50 od skupaj 110 vrstic prepisanih iz sporočila za javnost, je novinar stavek o vsebinskih prioritetah *vladnega komuniciranja z javnostmi* uporabil v svojem besedilu, pri tem pa množinsko obliko *javnosti*, katere raba je v sporočilu za javnost povsem ustrezna, zamenjal z edninsko obliko *javnost*.

*NB: Informiranje o ustavni pogodbi bo prioriteta letošnjega **vladnega komuniciranja z javnostjo** /.../. (Do evra prvi dan leta 2007 z velikim pokom, 4. 2. 2005, stran 2)*

*SJ: Ob tem sodi informiranje in komuniciranje o ustavni pogodbi med vsebinske prioritete **vladnega komuniciranja z javnostmi** v letu 2005. (Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 9. seji, dne 3. februarja 2005, UVI)*

V naslednjem zgledu je novinar neavtorski del besedila označil s sklicevanjem na vir, pri tem pa ob glagolu rekanja uporabil neustrezno edninsko obliko samostalnika *javnost*.

*NB: V **vladnem kabinetu so za javnost** vsebino včerajšnjih pogovorov **povzeli**, češ da je med državama soglasje, da je ADP veljavna mednarodna pogodba, ki Avstrijo zavezuje, kot tudi soglasje o vlogi Slovenije kot legitimne zaščitnice slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem in Štajerskem. (Presenetljivo dobri odnosi s severno sosedo, 12. 3. 2005, stran 2)*

Iz rabe se je povsem umaknil žargonizem PR/piar, iz česar lahko sklepamo, da smo korak bližje k upoštevanju jezikovnokulturnega načela, da dajemo v knjižni rabi prednost domačemu izrazu pred tujim.

Novinarji se pri svojem delu vsakodnevno srečujejo s sporočili za javnost (in stroko odnosov z javnostmi nasploh), zato bi od njih pričakovali poznavanje razmerja med izrazoma *odnosi z javnostjo* in *odnosi z javnostmi*. Predvidevamo lahko, da se ne zavedajo razlike med nestrokovno in strokovno rabo samostalnika *javnost* v zvezi *odnosi z javnostmi*, saj še vedno

⁶⁵ V zgornjem primeru je (poleg edninske oblike samostalnika *javnost*) napačno rabljen tudi predlog *pri* (poimenovanje ustanove – pri ministrstvu) namesto *na* (na ministrstvu). O tem smo že pisali v opombi 47 na strani 49.

vztrajajo pri edninski rabi samostalnika javnost. K takšnim razmeram pa prispevajo svoje tudi nekateri lektorji in prevajalci, ki »pod krinko neknjižnosti radi razglasijo kako od oblik, ki jo tvori strokovni jezik iz potrebe po natančnosti, za neustrezno« (Kalin Golob 2001a: 108).

Tina Verovnik (2005: 136) ugotavlja, da je po vojni postajalo ustvarjanje novinarskih (in drugih javnih) besedil zaradi hitrega družbenega in znanstvenega razvoja »vse manj domena jezikovno ustrezno izšolanih piscev«, zato so postajali lektorji ob povečani tvorbi besedil »vedno bolj nepogrešljivi, začasno delo pa se je oblikovalo v poklic«. M. Kalin Golob (2005: 75) pravi, da je njihova vloga le dopolnilna: »/N/aloge lektorjev gotovo ni iz neberljivih prispevkov narediti prispevke, ki bodo kolikor toliko razumljivi. Saj potem novinarjev niti ne bi potrebovali; lektorje bi naučili, kaj so to novinarski žanri, in rekli, napišite mi članek, vest ... o tem in tem.« Tudi Verovnikova (2005: 136) se strinja, da je vloga lektorjev lahko le zasilna oz. dopolnilna, saj lektoriranje »ne more zajeti vseh besedil in ne odpravlja vzrokov, temveč je sprijaznjeno z nenehnim nastajanjem jezikovno neustreznih besedil«. Lektorski poseg v besedilo je lahko le dopolnilna rešitev za izboljšanje jezikovne kakovosti, »/z/a trajno doseganje ustrezne jezikovnokulturne ravni pa je treba ustrezno izobraziti (ali že ob zaposlitvi pazljivo izbrati) pisce« (Verovnik 2003: 152).

Svetovni splet postaja dostopen vedno večjemu številu ljudi, zato je tovrstno iskanje informacij v porasti, kar pa ima za splošno jezikovno prakso pomembne posledice. Od verodostojnosti, ki jo uporabnik pripisuje (spletnemu) viru, je odvisno, »kolikšen vpliv bodo imela besedila /.../ na (so)oblikovanje posameznikove jezikovne prakse« (Verovnik 2002: 761). S tem pa raste tako odgovornost do uporabnikov, ki lahko nevede prevzemajo napačne splošnojezikovne in terminološke prakse, kot tudi odgovornost do same stroke.

8. SKLEP

V diplomskem delu smo z jezikovno-stilno analizo sporočil za javnost in novinarskih besedil, ki so nastala na podlagi teh sporočil, razisk(ov)ali vpliv odnosov z mediji na novinarski diskurz. Ugotovili smo, da so službe za odnose z javnostmi pri svojem delu uspešne, saj ima več kot polovica analiziranih novinarskih besedil zunanje poreklo, kar pomeni, da deloma ali v celoti izhajajo iz sporočil za javnost, ki so jih pripravili in posredovali predstavniki za odnose z javnostmi. Našo prvo tezo, ki pravi, da se novinarji v primerih, ko imajo na razpolago gradiva, ki so jih pripravile službe za odnose z javnostmi, odločijo za rutinski način zbiranja informacij in črpajo iz tovrstnih gradiv, smo torej potrdili (le) delno.

Vplivni viri informacij (npr. vladne institucije) oziroma njihove službe za odnose z javnostmi dostavljajo medijem že obdelane informacije, zato se novinarji zanašajo na tovrstne vire in postajajo vse bolj odvisni od njihovih gradiv. Posledica tega je, da mediji objavljajo prispevke, za katere naslovniki predvidevajo, da gre za besedila, obdelana v skladu z novinarskimi konvencijami, v resnici pa gre za diskurz, ki ga v skladu z interesi svojih naročnikov upovedujejo službe za odnose z javnostmi. Tezo o nerazvidnosti virov informacij v novinarskih besedilih smo potrdili v celoti, saj so naslovniki lahko le v petih primerih povsem nedvoumno razbrali, da je vir sporočilo za javnost.

Kot je pokazala jezikovno-stilna analiza sporočil za javnost in novinarskih besedil, predstavljata neustrezna obdelava in prepisovanje (iz) sporočil za javnost še eno, na prvi pogled morda manj opazno nevarnost za novinarski diskurz – to je vnos splošnojezikovnih napak v novinarska besedila. V sporočilih za javnost smo našli vrsto odklonov od jezikovne norme, ki so odraz nezadostne jezikovne kultiviranosti piscev tovrstnih besedil. Primere, kjer se je novinar pod takšno jezikovno neustrezno sporočilo za javnost zgolj podpisal (ali pa ga je v najboljšem primeru le nekoliko skrajšal), ne da bi ga sploh (dobro) prebral, lahko označimo za skrajnjo stopnjo novinarjeve ležernosti. Tudi nepomembnih posegov v sporočila za javnost, kot so krajšanje besedila, nadomeščanje (zgolj) posameznih besed z drugimi besedami in popravljanje odklonov od jezikovne norme, ne moremo šteti za novinarsko obdelavo.

Opozoriti želimo še na nekaj opažanj, ki jih je pokazala analiza, a se jim zaradi pomanjkanja prostora nismo uspeli posvetiti, lahko pa (vsaj) nakažemo možne smeri nadaljnjega

raziskovanja. Ugotovili smo, da je največ besedil, ki so nastala z aktivnim novinarskim zbiranjem informacij, pri poročanju o delovanju zunanjega ministrstva in da se v kategoriji besedil, ki so v celoti prepisana iz sporočil za javnost, imena novinarjev ponavljajo. Tovrstne ugotovitve nakazujejo, da neustrezno delo nekaterih novinarjev meče slabo luč na celotno dejavnost.

Poleg tega smo med analizo opazili, da je v novinarskih besedilih, ki so v celoti ali deloma prepisana iz sporočil za javnost, manj premega govora kot v tistih novinarskih besedilih, ki so nastala po načelih normativnega novinarstva. Pogledali smo v sporočila za javnost, kjer smo – po pričakovanjih – zasledili malo premega govora. Podrobnejši pregled (sporočil za javnost) je pokazal, da je vse več besedil, v katerih se pojavlja premi govor. Kot smo že večkrat poudarili, predstavniki za odnose z mediji svoj način razmišljanja vse bolj prilagajajo novinarskim konvencijam in v sporočilih za javnost govorijo isti jezik, saj imajo tako več možnosti, da bodo njihove informacije objavljene. Rabo premega govora v sporočilih za javnost bi morda lahko šteli za približevanje konvencijam novinarskega jezika. Analiza večjega korpusa besedil v daljšem časovnem obdobju bi pokazala, ali gre za razvojno težnjo.

Kakšno funkcijo opravljajo novinarska besedila in zakaj je razmerje med odnosi z mediji in novinarstvom, ki ga je sicer težko dokazati, (lahko) nevarno? Množični mediji so ena ključnih institucij vsake družbe, saj (so)ustvarjajo dogodke in pomene. Kakovostna novinarska besedila so nujna za zagotavljanje pravice javnosti do obveščenosti, ki je temelj delovanja sodobnih družb. V preambuli Kodeksa slovenskih novinarjev (2002) je zapisano, da je prvo vodilo dela novinarjev »pravica javnosti do čim boljše informiranosti. Obveščenost javnosti je temelj delovanja sodobnih družb in je pogoj za delovanje demokratičnega sistema«.

Rutinizacija novinarskega dela in zanašanje novinarjev na gradiva služb za odnose z javnostmi sta odraz normiranosti dela v novinarski organizaciji in časovnih pritiskov na novinarje. Tekmovanje za potrošnike povzroča tekmovalnost, kdo bo prvi objavil novico, kar naredi novinarje dovzetne za politiko in njene akterje. Ti posegajo v novinarstvo bodisi neposredno z intervjuji in novinarskimi konferencami bodisi posredno z informacijskimi subvencijami. Tako vplivajo (vsaj) na novinarjevo odločanje, kateri dogodki so pomembni (in zato vredni pozornosti) in kateri ne, ali pa celo na njegovo držo in stališča, kar navsezadnje naredi novinarstvo podrejeno odnosom z javnostmi (Splichal 2001: 45). Sporočila za javnost postajajo vse pomembnejši del korporacijskih strategij subvencioniranja medijskih vsebin

(Splichal 2005: 64). Subvencionirane informacije, kakršne so zajete v sporočilih za javnost, ki jih posredujejo službe za odnose z javnostmi »političnih, gospodarskih in drugih akterjev, sicer včasih olajšajo in pocenijo novinarsko delo, toda s svojo sfabriciranostjo in prirejenostjo za svojega delodajalca ali plačnika nikoli ne morejo povsem nadomestiti informacij, ki jih novinar lahko zbere na terenu, med ljudmi, na kraju dogodka, ki mu je sam prisostvoval« (Milosavljević 2004: 154).

Za konec povežimo naše ugotovitve z nekaterimi težnjami (razvoja) sodobnega novinarskega diskurza. Globalni napredek informacijskih in komunikacijskih tehnologij omogoča lažji dostop do informacij, obenem pa postaja preverjanje podatkov in virov informacij vse bolj težavno zaradi njihovega obsega. Pojavi se nov sistem zbiranja in distribucije informacij, v katerem so »obseg in kakovost informacij ter njihova dostopnost odvisni od družbenih, ekonomskih in političnih potreb trgovine ter industrije, ne pa od zahtev informirane javnosti« (Hardt 1996: 22). Temeljne pravice posameznikov se, kot pravi Splichal (1997: 353), v veliki meri premikajo h korporacijam, državi in političnim strankam, ki »neposredno (kot lastniki) ali posredno (kot najvplivnejši viri informacij in mnenj, kot oglaševalci in sponzorji) vladajo medijem«. Naj diplomsko delo sklenemo z mislijo Marka Milosavljevića (2004: 141), ki o množičnih medijih pravi, da »/s/ tanje njihovega lastnega delovanja in načela razmišljanja in funkcioniranja ljudi, ki medijske vsebine oblikujejo ali o njih odločajo, se odražajo na stanju duha celotne družbe: s svojo odprtostjo, profesionalnostjo, strpnostjo, kakovostjo ali pa pritlehnostjo, površnostjo, manipulativnostjo in zlaganostjo lahko pomembno vplivajo na zavest in razmišljanje posameznikov in hkrati družbe«.

9. LITERATURA

SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

- Baskin, Otis W. in Craig F. Aronoff (1988): *Public Relations: The Profession and the Practice*. Dubuque: Wm. C. Brown Publishers.
- Bennett, W. Lance (2003): *News: The Politics of Illusion*. New York idr.: Longman.
- Bivins, Thomas H. (1999): *Public Relations Writing: The Essentials of Style and Format*. Lincolnwood: National Textbook Company.
- Boorstin, Daniel J. (1992): *The Image: A Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Vintage Books.
- Carstarphen, Meta G. in Richard H. Wells (2004): *Writing PR: A Multimedia Approach*. Boston idr.: Pearson Education, Inc.
- Cutlip, Scott M., Allen H. Center in Glen M. Broom (1978/1994): *Effective Public Relations*. Englewood Cliffs, New Jersey idr.: Prentice-Hall International, Inc.
- Day, Louis A. (1991/2006): *Ethics in Media Communications: Cases and Controversies*. Belmont: Thomson Wadsworth.
- Dennis, Everette E. (1989): *Reshaping the Media: Mass Communication in an Information Age*. Newbury Park, London, New Delhi: Sage Publications.
- Erjavec, Karmen (1999): *Novinarska kakovost*. Ljubljana: FDV.
- Gans, Herbert J. (2003): *Democracy and the News*. New York: Oxford University Press.
- Gradišnik, Janez (1993): *Slovensko ali angleško? Priročnik za dobro slovenščino*. Celje: Mohorjeva družba.
- Gruban, Brane, Dejan Verčič in Franci Zavrl (1997): *Pristop k odnosom z javnostmi*. Ljubljana: Pristop.
- Grunig, James E. in Todd Hunt (1984): *Managing Public Relations*. Fort Worth idr.: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Hunt, Todd in James E. Grunig (1995): *Tehnike odnosov z javnostmi*. Ljubljana: DZS.
- Kalin Golob, Monika (2001a): *Jezikovne reže*. Ljubljana: GV Revije.
- Kalin Golob, Monika (2003a): *H koreninam slovenskega poročevalnega stila*. Ljubljana: Jutro.
- Kalin Golob, Monika (2003b): *Jezikovne reže 2*. Ljubljana: GV Revije.

- Knez, Primož (2000): *Viri za novinarski prispevek ter analiza prispevkov v Dnevniku: diplomsko delo*. Ljubljana: FDV.
- Korošec, Tomo (1998): *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Kos, Janko (1994): *Očrt literarne teorije*. Ljubljana: DZS.
- Košir, Manca (1988): *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*. Ljubljana: DZS.
- Košir, Manca (2003): *Surovi čas medijev*. Ljubljana: FDV.
- Laban, Vesna (2004): *Razvidnost virov informacij v televizijskih novinarskih besedilih: magistrsko delo*. Ljubljana: FDV.
- Lambeth, Edmund B. (1997): *Časnikarstvo kot zaveza: poklicna etika*. Ljubljana: FDV.
- Lippmann, Walter (1922/1999): *Javno mnenje*. Ljubljana: FDV.
- McManus, John H. (1994): *Market-Driven Journalism: Let the Citizen Beware?* Thousand Oaks: Sage.
- McNair, Brian (1998): *The Sociology of Journalism*. London: Arnold.
- Merrill, John C. (1997): *Journalism Ethics: Philosophical Foundations for News Media*. Boston, New York: St. Martin's Press.
- Nacevski, Damijan (1998): *Novinarstvo in odnosi z javnostmi: diplomsko delo*. Ljubljana: FDV.
- Newsom, Doug in Bob Carrell (2001): *Public Relations Writing: Form and Style*. Belmont: Wadsworth Publishing Company.
- Poler Kovačič, Melita (2004a): *Novinarska (iz)virnost: novinarji in njihovi viri v sodobni slovenski družbi*. Ljubljana: FDV.
- Poler Kovačič, Melita (2005): *Kriza novinarske odgovornosti*. Ljubljana: FDV.
- Sheridan Burns, Lynette (2002): *Understanding Journalism*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.
- *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (1997). Elektronska izdaja. SAZU in ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik. Ljubljana: DZS.
- *Slovenski pravopis* (2001). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Splichal, Slavko (1992): *Izgubljene utopije?* Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Splichal, Slavko (1997): *Javno mnenje: teoretski razvoj in spori v XX. stoletju*. Ljubljana: FDV.
- Splichal, Slavko (2005): *Kultura javnosti*. Ljubljana: FDV.

- Splichal, Slavko in Colin Sparks (1994): *Journalists for the 21st Century: Tendencies of Professionalization among First-Year Students in 22 Countries*. Norwood: Ablex Publishing Corporation.
- Toporišič, Jože (1992): *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Verčič, Dejan, Franci Zavrl in Petja Rijavec (2002): *Odnosi z mediji*. Ljubljana: GV Založba.
- Verovnik, Tina (2005): *Jezikovni obronki*. Ljubljana: GV Založba.
- Wilcox, Dennis L. in Lawrence W. Nolte (1997): *Public Relations Writing and Media Techniques*. New York idr.: Longman.

ČLANKI V REVIJAH OZIROMA ZBORNIKIH

- Davis, Aeron (2000): Public Relations, News Production and Changing Patterns of Source Access in the British National Media. *Media, Culture & Society* 22(1), 39–59.
- Drame, Ines (1994): Kdo je sporočevalec? Raziskava o odnosih med novinarji in viri informacij. *Teorija in praksa* 31(3–4), 298–309.
- Encabo, Manuel Nuñez (1996): Časnikarska etika. Uvodna študija k resoluciji Parlamentarne skupščine Sveta Evrope o etiki časnikarstva, 17. junij 1993. V Marjan Sedmak (ur.): *Mediji, etika in deontologija*, 63–78. Ljubljana: FDV.
- Erjavec, Karmen in Melita Poler Kovačič (2004): Rutinizacija slovenskoga novinarstva u razdoblju društvene tranzicije. *Medijska istraživanja* 10(1), 5–21. Dostopno tudi prek <http://www.mediaresearch.cro.net/>, 3. 1. 2007.
- Grunig, James E. in Larissa A. Grunig (1992): Models of Public Relations and Communication. V James E. Grunig (ur.): *Excellence in Public Relations and Communication Management*, 285–325. Hillsdale, New Jersey idr.: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Hardt, Hanno (1996): The End of Journalism: Media and Newswork in the United States. *Javnost/The Public* 3(3), 21–41.
- Kalin Golob, Monika (2000): Uvodniki v prvem slovenskem dnevniku. V Slavko Splichal (ur.): *Vregov zbornik*, 31–38. Ljubljana: Evropski inštitut za komuniciranje in kulturo ter FDV.
- Kalin Golob, Monika (2001b): Tvorjenje komunikološkega izrazja ob prevajanju temeljnih komunikoloških del. V Slavko Splichal (ur.): *Komunikološka hrestomatija 1: Začetki komunikologije v Evropi in ZDA*, 251–260. Ljubljana: FDV.

- Kalin Golob, Monika (2005): Novinarstvo in jezik(oslovje). V Melita Poler Kovačič in Karmen Erjavec (ur.): *Uvod v novinarske študije*, 74–107. Ljubljana: FDV.
- Kalin Golob, Monika (2006): Stilistika poročevalstva in poročevalski stil: od prvih dnevnikov do tabloidizacije medijev. *Slavistična revija* (54) Posebna številka, 281–292.
- Košir, Manca (1996a): Javno komuniciranje kot oglaševanje. V Anton Kramberger (ur.): *Slovenska država, družba in javnost: Zbornik ob 35-letnici FDV*, 247–256. Ljubljana: FDV.
- Košir, Manca (1996b): Novinarska etika. V Miha Pauko (ur.): *Profesionalna etika pri delu z ljudmi*, 165–175. Maribor: Univerza v Mariboru in Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.
- Košir, Manca in Melita Poler (1996): Utemeljitev novinarske etike in svoboda slovenskih novinarjev. V Marjan Sedmak (ur.): *Mediji, etika in deontologija*, 9–26. Ljubljana: FDV.
- Košir, Manca (2002): Feljton v sodobni genologiji. V France Vreg: *Feljton: Novinarske, literarne, polliterarne oblike na Slovenskem*, 5–20. Ljubljana: FDV.
- Lichtenberg, Judith (2000): In Defence of Objectivity Revisited. V James Curran in Michael Gurevitch (ur.): *Mass Media and Society*, 238–254. London: Arnold.
- Luthar, Breda (2001): Žurnalizem: poetika skupnosti pod krinko kronologije dogodkov. *Teorija in praksa* 38(2), 201–212.
- Merslavič, Martina (1998): Izvajanje v odnosih z javnostmi. V Brane Gruban, Dejan Verčič in Franci Zavrl (ur.): *Preskok v odnose z javnostmi: zbornik o slovenski praksi v odnosih z javnostmi*, 131–142. Ljubljana: Pristop.
- Milosavljević, Marko (2004): Primanjkljaj javnega delovanja: (ne)transparentnost novinarstva in množičnih medijev v Sloveniji. V Melita Poler Kovačič in Monika Kalin Golob (ur.): *Poti slovenskega novinarstva – danes in jutri. Znanstveni zbornik ob 40. obletnici študija novinarstva na Slovenskem*, 139–155. Ljubljana: FDV.
- Milosavljević, Marko (2005): Neodgovorno oglašavanje: primjer slovenskoga medijskog prostora. *Medijska istraživanja* 11(1), 55–76. Dostopno tudi prek <http://www.mediaresearch.cro.net/>, 17. 1. 2007.
- Poler Kovačič, Melita (2000): Kriza novinarske etike kot kriza subjekta. V Slavko Splichal (ur.): *Vregov zbornik*, 65–72. Ljubljana: Evropski inštitut za komuniciranje in kulturo ter FDV.
- Poler Kovačič, Melita (2001): O novinarski odgovornosti. V Slavko Splichal (ur.): *Vatovčev zbornik*, 87–94. Ljubljana: Evropski inštitut za komuniciranje in kulturo ter FDV.

- Poler Kovačič, Melita (2002): Vplivi odnosov z mediji na novinarski sporočanješki proces. *Teorija in praksa* 39(5), 766–785.
- Poler Kovačič, Melita (2004b): Novinarska rutina in (pre)moč uradnih virov informacij. *Teorija in praksa* 41(3–4), 690–702.
- Rijavec, Petja (1998): Odnosi z mediji. V Brane Gruban, Dejan Verčič in Franci Zavrl (ur.): *Preskok v odnose z javnostmi: zbornik o slovenski praksi v odnosih z javnostmi*, 189–202. Ljubljana: Pristop.
- Splichal, Slavko (2000): Novinarji in novinarstvo. V Slavko Splichal (ur.): *Vregov zbornik*, 47–56. Ljubljana: Evropski inštitut za komuniciranje in kulturo ter FDV.
- Splichal, Slavko (2001): Imitative Revolutions: Changes in the Media and Journalism in East-Central Europe. *Teorija in praksa* 8(4), 31–57.
- Škerlep, Andrej (1998): Veščina razreševanja interesnih konfliktov in elokventne artikulacije organizacijskega diskurza. *Teorija in praksa* 35(4), 738–758.
- Škerlep, Andrej (2001): Retorične razsežnosti institucionalnega diskurza. *Teorija in praksa* 38(4), 543–559.
- Verovnik, Tina (2002): Slovensko izrazje odnosov z javnostmi. *Teorija in praksa* 39(5), 755–765.

SPLETNI VIRI

- Curtin, Patricia A. (1999): Reevaluating Public Relations Information Subsidies: Market-Driven Journalism and Agenda-Building Theory and Practice. *Journal of Public Relations Research* 11(1), 53–90. Dostopno na <http://search.ebscohost.com/> (19. januar 2007).
- *Kodeks etike Slovenskega društva za odnose z javnostmi* (1998). Dostopno na <http://www.prss-drustvo.si> (15. januar 2007).
- *Kodeks ravnanja poklicnih svetovalcev za odnose z javnostmi* (1994). Dostopno na <http://www.prss-drustvo.si> (15. januar 2007).
- *Kodeks slovenskih novinarjev* (2002). Dostopno na <http://www.novinar.com> (26. julij 2005).
- Merljak, Sonja (2003): Piarovci so dodatna ovira na poti do informacij. *Medijska preža*, marec 2003. Dostopno na <http://mediawatch.mirovni-institut.si/> (1. september 2006).
- *Portoroška listina o etični nedopustnosti prikritega oglaševanja* (2000). Dostopno na <http://www.prss-drustvo.si> (5. januar 2007).

- Verovnik, Tina (2003): Analiza jezikovne kakovosti besedil v vladnem spletu. V Andrej A. Lukšič in Tanja Oblak (ur.): *S poti v digitalno demokracijo*, 147–158. Ljubljana: FDV. Dostopno na <http://odks.fdv.uni-lj.si/eknjige/edemokracija.pdf> (28. julij 2005).
- *Zakon o medijih* (2001). Dostopno na http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis_ZAKO1608.html (26. julij 2005).

PRILOGA

PRILOGA A: Seznam analiziranih besedil

Seznam je urejen po datumu objave novinarskega besedila, ki mu sledijo naslov novinarskega besedila (brez nadnaslovov in podnaslovov), naslov sporočila za javnost in (v oklepaju zapisan) datum objave sporočila za javnost na spletnih straneh.

JANUAR

4. 1. 2005

Trošarine višje, cene večine goriv nespremenjene
Vlada zvišala trošarine za energente (3. 1. 2005)

5. 1. 2005

11. posvet slovenskih diplomatov
Predsednik vlade nagovoril udeležence 11. posveta slovenske diplomacije (4. 1. 2005)

5. 1. 2005

Okoljski minister za celovito rešitev Luke Koper
Minister Podobnik sprejel predstavnike iniciativnega odbora proti gradnji tretjega pomola (4. 1. 2005)

6. 1. 2005

Usklajeni zneski družinskih prejemkov
Usklajeni zneski družinskih prejemkov (5. 1. 2005)

6. 1. 2005

Dimitrij Rupel v Ukrajini
Predsedujoči OVSE minister dr. Rupel zaključil svoj obisk v Ukrajini (5. 1. 2005)

7. 1. 2005

Slovenija v EU – Za ratifikacijo bo dovolj parlament

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 5. seji, 6. januarja 2005 (6. 1. 2005)

7. 1. 2005

Pomoč tudi iz Slovenije

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 5. seji, 6. januarja 2005 (6. 1. 2005)

7. 1. 2005

Podpisana pogodba o nakupu nove obsevalne naprave za Onkološki inštitut

Podpisana je bila pogodba za linearni pospeševalnik (6. 1. 2005)

7. 1. 2005

Zamenjava v obveščevalni službi – Goran Rednak na čelu OVS od božiča

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 5. seji, 6. januarja 2005 (6. 1. 2005)

7. 1. 2005

Vlada še o tem in onem – Za hitrejšo denacionalizacijo in boljšo javno upravo

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 5. seji, 6. januarja 2005 (6. 1. 2005)

7. 1. 2005

Nekaj zavrženih pobud

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 5. seji, 6. januarja 2005 (6. 1. 2005)

7. 1. 2005

Novi nadzorni svet Kada

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 5. seji, 6. januarja 2005 (6. 1. 2005)

8. 1. 2005

Vlada: Slovenija pomaga v skladu z zmožnostmi

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 5. seji, 6. januarja 2005 (6. 1. 2005)

8. 1. 2005

Skupina izvedencev za davčni sistem – Marko Kranjec za reformo reforme

Prva seja gospodarskega kolegija predsednika Vlade RS Janeza Janše (7. 1. 2005)

8. 1. 2005

Sanolabor še drugič premagal ministrstvo za zdravje

Sklep Državne revizijske komisije za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (7. 1. 2005)

8. 1. 2005

Disciplinski postopek proti notarjema iz afere Orion – Premika se prepočasi

Ugotovitve komisije ministrstva za pravosodje o pregledu poslovanja NZS v zadevi Lepša in Tory (7. 1. 2005)

8. 1. 2005

Po dopisni seji – Vlada je spremenila cilje

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na dopisni seji, dne 7. januarja 2005 (7. 1. 2005)

8. 1. 2005

Minister Rupel z gospodarstveniki pred obiskom na Kosovu

Srečanje ministra dr. Rupla s predstavniki slovenskih podjetij, ki poslujejo na Kosovu; Neformalno delovno srečanje ministrov za zunanje zadeve Srbije in Črne gore Draškovića in Republike Slovenije dr. Rupla – INFORMACIJA IN PROGRAM (oboje 7. 1. 2005)

10. 1. 2005

Zgoščenost slovenske in evropske usode

Minister za obrambo na Osankarici in v Dražgošah (8. 1. 2005)

10. 1. 2005

Razširitev mreže še na druga območja

Minister Drobnič podpisal pogodbe o večletnem sofinanciranju dopolnilnih programov socialnega varstva (7. 1. 2005)

10. 1. 2005

Napredek sodelovanja med Slovenijo in SČG

Delovni obisk ministra za zunanje zadeve Srbije in Črne gore Vuka Draškovića v Republiki Sloveniji (9. 1. 2005)

11. 1. 2005

Skrivnostni sestanek vlade v Bovcu

Delovni posvet Vlade RS v Bovcu (10. 1. 2005)

12. 1. 2005

Svet za nacionalno varnost o razmerah v JV Evropi

Konstitutivna seja sveta za nacionalno varnost (11. 1. 2005)

12. 1. 2005

Minister za zdravje obiskal bolnišnice – Zdravnikov premalo, težav zato preveč

Obisk ministra na Ptuju in v Murski Soboti (11. 1. 2005)

12. 1. 2005

Minister za zdravje na Ptuju

Obisk ministra na Ptuju in v Murski Soboti (11. 1. 2005)

12. 1. 2005

Rupel na Kosovu

Obisk Predsedujočega OVSE, ministra za zunanje zadeve, dr. Rupla na Kosovu – INFORMACIJA (10. 1. 2005); Predsedujoči OVSE pozval prebivalce Kosova k aktivni vlogi v javnem življenju (11. 1. 2005)

13. 1. 2005

Upokojemcem že ta mesec 10.000 tolarjev?

Minister Drobnič predlagal izplačilo akontacije dodatka za rekreacijo upokojemcem (12. 1. 2005)

14. 1. 2005

Dodatna vladna pomoč

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 6. seji, 13. januarja 2005 (13. 1. 2005)

14. 1. 2005

Seja vlade – Nad plače javnega sektorja

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 6. seji, 13. januarja 2005 (13. 1. 2005)

14. 1. 2005

Vlada izbrala enajst davčnih izvedencev

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 6. seji, 13. januarja 2005 (13. 1. 2005)

15. 1. 2005

Dimitrij Rupel nakazal kompromisno pot – Bo Evropska unija rešila proračun Ovseja?

Udeležba Predsedujočega OVSE ministra dr. Rupla na srečanju z ministrsko Trojko OVSE (14. 1. 2005)

15. 1. 2005

Obnova Kadetnice spet aktualna

Minister in načelnik bosta obiskala vojake v Mariboru in Celju (13. 1. 2005); Minister in načelnik sta obiskala vojake v Mariboru in Celju (14. 1. 2005)

15. 1. 2005

Sto slovenskih vojakov danes v Tuzlo

Minister in načelnik bosta obiskala vojake v Mariboru in Celju (13. 1. 2005); Minister in načelnik sta obiskala vojake v Mariboru in Celju (14. 1. 2005)

18. 1. 2005

Varuh podpira ustanovitev ministrstva za javno upravo

Minister za javno upravo Dr. Gregor Virant sprejel varuha človekovih pravic Matjaža Hanžka (17. 1. 2005)

18. 1. 2005

Italijani bi pomagali graditi avtoceste in železnice

Minister dr. Rupel sprejel predsednika Deželnega odbora AD Furlanije-Julijske krajine Riccarda Illyja (17. 1. 2005)

18. 1. 2005

Vizjak in Lotrič sta se dogovorila

Minister za gospodarstvo mag. Andrej Vizjak se je sestal s predsednikom uprave Petrol, d. d., Janezo (17. 1. 2005)

19. 1. 2005

Božič se odpravlja v Bruselj – Čim več iztržiti za Slovenijo

Minister mag. Janez Božič 19. in 20. januarja na delovnem obisku v Bruslju (18. 1. 2005)

19. 1. 2005

Kmetijska ministrica obiskala jezne kmete – Merila za pomoč kmetom bodo pretresli

Ministrica na obisku v Pesnici pri Mariboru, Šentilju in Dupleku (18. 1. 2005)

19. 1. 2005

Dovoljenje za novo prehodno obdobje

Novo prehodno obdobje za tri živilske obrate (18. 1. 2005)

20. 1. 2005

Skupščina zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje – Januarja brez dela dodatka za rekreacijo

Minister Drobnič ocenjuje odločitev skupščine ZPIZ-a kot politično nasprotovanje Vladi RS (19. 1. 2005)

21. 1. 2005

O Luki Koper z vseh strani – Poročilo o dveh mesecih

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 7. seji, 20. januarja 2005 (20. 1. 2005)

21. 1. 2005

Nadzorovanje schengenske meje na jugu – Na meji vojske ne bo

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 7. seji, 20. januarja 2005 (20. 1. 2005)

21. 1. 2005

Ponovoletno srečanje v DSP – Janša: Vlada je zaveznik pisateljev

»Literatura je brezmejno vesolje« (20. 1. 2005)

22. 1. 2005

Delovno kosilo premierov Slovenije in Hrvaške – Golf odprl vrata za zapiranje poglavij

Srečanje predsednika vlade Republike Slovenije Janeza Janše in predsednika vlade Republike Hrvaške Iva Sanaderja (21. 1. 2005)

22. 1. 2005

Nikolaj Simič poslej svetovalec v agenciji – Sporazumno razrešen regulator

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na dopisni seji, 21. januarja 2005 (21. 1. 2005)

22. 1. 2005

Pogodba stoletja

Minister Podobnik in pomurski župani slovesno podpisali pogodbo za oskrbo s pitno vodo (21. 1. 2005)

24. 1. 2005

Srečanje Slovencev Videmske pokrajine in Posočja – Obmejnost postaja prednost

Premier na 35. novoletnem srečanju Slovencev iz Videmske pokrajine in Posočja (22. 1. 2005)

25. 1. 2005

Erjavec in Hanžek o varuhu vojakovih pravic

Varuh človekovih pravic na obisku (24. 1. 2005)

26. 1. 2005

Slovenski premier v Bruslju – Janša in Barroso v sozvočju

Predsednik vlade RS Janez Janša na delovnem srečanju v Bruslju (25. 1. 2005)

27. 1. 2005

Janša s Hanžkom tudi o vprašanju Romov in izbrisanih

Predsednik vlade Republike Slovenije sprejel varuha človekovih pravic Matjaža Hanžka (26. 1. 2005)

27. 1. 2005

Buska zanimajo slovenske izkušnje

Obisk dr. Erharda Buska, posebnega koordinatorja Pakta Stabilnosti za Jugovzhodno Evropo (25. 1. 2005); Predsednik vlade Janez Janša sprejel Posebnega koordinatorja Pakta stabilnosti za JVE in SECI (26. 1. 2005)

27. 1. 2005

Naloge Ovseja pod taktirko Slovenije

Predsedujoči OVSE minister dr. Rupel obiskal sedež zveze NATO (26. 1. 2005)

28. 1. 2005

Spremembe zakona o javnih uslužbencih – Ministrom možnost za oblikovanje ekip

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Vlada zamenjala »svoje« predstavnike v Zpizu – Nove politične barve članov skupščine

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Vlada še o tem in onem – Direktor OVS Zoran Justin

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Postopki imenovanja in razreševanja v KC po novem

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Na novogoriški Politehniki tudi slovenistika

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Za znanstveno-raziskovalno dejavnost 30 milijard tolarjev

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Novi člani upravnega odbora ljubljanske univerze

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Vlada ne podpira novele zakona o GZS

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Zamenjava v upravnem odboru zavoda za zaposlovanje

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Za lanska neurja letos 1,7 milijarde tolarjev

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

28. 1. 2005

Kmetom letos 56 milijard tolarjev

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 8. seji, 27. januarja 2005 (27. 1. 2005)

29. 1. 2005

Slovensko-avstrijski odnosi – Zadovoljstvo. In »zaostanki«

Uradni obisk ministrice za zunanje zadeve Republike Avstrije v Sloveniji (28. 1. 2005)

29. 1. 2005

Minister za zdravje ne podpira Vzajemne

Stališče Ministrstva za zdravje glede preoblikovanja prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja zavarovalnice Vzajemna (27. 1. 2005)

FEBRUAR

1. 2. 2005

Sprememba novele zakona o javnih uslužbencih – Ne bodo ob odškodnino

Vlada na dopisni seji o spremembah zakona o javnih uslužbencih (31. 1. 2005)

1. 2. 2005

Hanžek in Bručan tudi o varuhu bolnikovih pravic

O obisku varuha človekovih pravic pri ministru za zdravje (31. 1. 2005)

1. 2. 2005

»Centralizirana« nabava operacijskih miz – Ponudbe odprli šele po sedmih mesecih

O javnem odpiranju ponudb (31. 1. 2005)

1. 2. 2005

Nafta in naftni derivati – Dražja bencin in kurilno olje

Vlada znižala trošarino za neosvinčeni motorni bencin in plinsko olje za ogrevanje (31. 1. 2005)

1. 2. 2005

MZZ zavrnilo namige o nepravilnostih

Pojasnilo Ministrstva za zunanje zadeve RS glede postopkov za imenovanje vodij diplomatskih predstavništav (31. 1. 2005)

2. 2. 2005

Zadovoljni s slovenskim vodenjem Ovseja – Ruske pohvale Ruplu

Obisk Predsedujočega OVSE, ministra dr. Rupla v Moskvi (1. 2. 2005)

2. 2. 2005

Končan upravni nadzor v BGP Kranj – Nadure v rednem delovnem času

Minister podal izjavo o poročilu o opravljenem upravnem nadzoru v Kranju (1. 2. 2005)

2. 2. 2005

Denar za kmetijsko politiko – Letos 56 milijard tolarjev

Za ukrepe kmetijske politike 56 milijard tolarjev sredstev (1. 2. 2005)

2. 2. 2005

Od včeraj višje socialne pomoči

Usklajeni zneski minimalnega dohodka (31. 1. 2005)

3. 2. 2005

Drnovšek in Janša ob začetku leta sprejela tuje diplomate

Predsednik Vlade RS Janez Janša na tradicionalnem sprejemu za diplomatski zbor (2. 2. 2005)

3. 2. 2005

Slovenija na čelu mediteranskega programa

Minister Podobnik sprejel delegacijo Sredozemskega akcijskega načrta v okviru Programa Združenih narodov za okolje (2. 2. 2005)

4. 2. 2005

Kdaj novi zakon o verskih skupnostih? – Preteklo bo še dosti vode

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 9. seji, dne 3. februarja 2005 (9. 3. 2005)

4. 2. 2005

Načrt za uveljavljanje slovenskih nacionalnih interesov v EU – Do evra prvi dan leta 2007 z velikim pokom

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 9. seji, dne 3. februarja 2005 (9. 3. 2005)

4. 2. 2005

Vlada o prometnih in drugih zadevah – Devet nadzornikov v SŽ

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 9. seji, dne 3. februarja 2005 (9. 3. 2005)

4. 2. 2005

Nov razpis za prvega med tožilci

Kmalu tretji razpis za generalnega državnega tožilca RS (28. 1. 2005)

4. 2. 2005

Kadrovske zadeve

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 9. seji, dne 3. februarja 2005 (9. 3. 2005)

4. 2. 2005

Z osebnostmi do učinkovitejšega Ovseja

Predsedujoči OVSE, minister dr. Rupel imenoval člane »Panela uglednih oseb« (3. 2. 2005)

5. 2. 2005

Minister za gospodarstvo o reformi lizbonske strategije – Brez gospodarske rasti ni socialne države

Načrti slovenskega gospodarskega ministrstva že vsebujejo prednostne cilje lizbonske strategije (4. 2. 2005)

11. 2. 2005

Vlada podprla odpravo registracijskih nalepk – Pogodba bo razdrta

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 10. seji, dne 10. februarja 2005 (10. 2. 2005)

11. 2. 2005

Vlada še o tem in onem – Za predsednika skupščine ZPIZ predlagan Ivan Sisinger

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 10. seji, dne 10. februarja 2005 (10. 2. 2005)

11. 2. 2005

Varstvo pred nesrečami

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 10. seji, dne 10. februarja 2005 (10. 2. 2005)

11. 2. 2005

Umaknjena oznaka tajnosti

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 10. seji, dne 10. februarja 2005 (10. 2. 2005)

11. 2. 2005

Sporazum o znanstvenem sodelovanju s Francijo

Podpis sporazuma o znanstvenem sodelovanju s Francijo (9. 2. 2005)

11. 2. 2005

Takse na mejah – Občinski odloki na preizkušnji

Ministrstvo bo preverilo zakonitost občinskih odlokov o mejnih taksah (7. 2. 2005)

12. 2. 2005

Minister Vizjak v Zasavju

Zasavski gospodarstveniki gospodarskega ministra seznanili s svojimi pogledi na razvoj regije
(11. 2. 2005)

14. 2. 2005

Varnostna konferenca v Münchnu – Zavezniki so spet našli skupni jezik

Minister dr. Rupel na münchenški varnostni konferenci o pomenu sodelovanja med OVSE in
OZN (13. 2. 2005)

15. 2. 2005

Začasno financiranje javnih služb SŽ

Vlada odobrila tri pogodbe s področja železnic (14. 2. 2005)

16. 2. 2005

Rupel v Kazahstanu

Obisk Predsedujočega OVSE ministra dr. Rupla v Kazahstanu (15. 2. 2005)

17. 2. 2005

Tiskovna konferenca predsednika vlade – Janez Janša brez panike

Novinarska konferenca Predsednika Vlade RS Janeza Janše (16. 2. 2005)

17. 2. 2005

Lovorjev venec odličnosti Petrolu

Petrolu priznanje za poslovno odličnost (16. 2. 2005)

17. 2. 2005

Diplomatsko o »zoprnih« težavah

Obisk Predsedujočega OVSE ministra dr. Rupla v Uzbekistanu (16. 2. 2005)

18. 2. 2005

Vlada bo posredovala – Nad štrleče plače

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih Vlada RS sprejela na 11. seji, dne 17. februarja 2005
(17. 2. 2005)

18. 2. 2005

Vlada o medsosedskih odnosih in polpretekli zgodovini

Stališče Vlade Republike Slovenije do aktualnih razprav o medsosedskih odnosih in polpretekli zgodovini (17. 2. 2005)

18. 2. 2005

Prvo srečanje skupine uglednih osebnosti za reformo Ovseja

Prvo srečanje Skupine uglednih oseb za reformo OVSE (17. 2. 2005)

18. 2. 2005

Pravice letalskih potnikov – Dobrodošlo, a že videno

Letalski potniki držav EU imajo odslej več pravic (17. 2. 2005)

22. 2. 2005

Poslanska vprašanja in pobude (ter pohvale) – Peščica politikov ne more potvarjati zgodovine

Predsednik vlade Janez Janša odgovarjal na poslanska vprašanja (21. 2. 2005)

22. 2. 2005

Koliko prijaznosti do okolja si bo privoščila Slovenija – Pretresi v kmetijstvu

Delovni program dela Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za leto 2005 (21. 2. 2005)

23. 2. 2005

Letošnji program ministrstva za visoko šolstvo – Država bo bolj podprla raziskave

Predstavitev programa dela MVZT za leto 2005 (22. 2. 2005)

23. 2. 2005

Prenova zakona o kolektivnih pogodbah – Možnost dogovora o odrekanju

Besedilo zakona o kolektivnih pogodbah bi lahko bilo usklajeno že konec marca (22. 2. 2005)

24. 2. 2005

Ministrstvo za delo v tem letu – Upadanje rojstev naj bi se ustavilo

Predstavitev dela MDDSZ v letu 2005 (23. 2. 2005)

24. 2. 2005

Varuh človekovih pravic pri šolskem ministru

Učinkovito sodelovanje med MŠŠ in VČP (23. 2. 2005)

25. 2. 2005

Gradnja in obnavljanje avtocest – Letos naj bi Dars porabil 124,1 milijarde

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

25. 2. 2005

Vlada še o tem in onem – Za kmetijske subvencije 52,3 milijarde tolarjev

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

25. 2. 2005

Zakon o istospolni partnerski zvezi brez podpore

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

25. 2. 2005

Tudi za zaupna naročila javni razpisi

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

25. 2. 2005

Rajko Satler novi direktor AŽP

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

25. 2. 2005

Cveto Uršič v direktorat za invalide

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

25. 2. 2005

Določene akontacije dohodnine za duhovnike

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

25. 2. 2005

Vončina zadovoljen s svojimi dosežki

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

25. 2. 2005

Rupel predstavil aktualne razmere v Ovseju

Udeležba Predsedujočega OVSE, ministra dr. Rupla na zasedanju Parlamentarne skupščine
OVSE (24. 2. 2005)

26. 2. 2005

Manj vojakov v BIH, več na Kosovu

Minister Erjavec bo obiskal pripadnike SV v Bosni in Hercegovini (24. 2. 2005); Minister Erjavec na obisku v Bosni in Hercegovini; Minister Erjavec končal obisk v Bosni in Hercegovini (oboje 25. 2. 2005)

26. 2. 2005

Podpisana pogodba za novi linearni pospeševalnik

Podpis pogodbe za dobavo in montažo linearnega pospeševalnika s spremljajočo opremo za
Onkološki inštitut Ljubljana (25. 2. 2005)

26. 2. 2005

Vlada se strinja z Mobitelovim odkupom Vege

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 12. seji, dne 24. februarja 2005
(24. 2. 2005)

MAREC

1. 3. 2005

Dizel in kurilno olje dražja

Nižje trošarine za energente in električno energijo (28. 2. 2005)

1. 3. 2005

Cilji notranjega ministrstva – Kmalu ocena za Darka Anželja

Program dela MNZ za leto 2005 (28. 2. 2005)

2. 3. 2005

Minister za delo predstavil svoje načrte – Z novimi delovnimi mesti nad brezposelnost

Ukrepi APZ usmerjeni v povečanje zaposlovanja (1. 3. 2005)

2. 3. 2005

Prodiju odlikovanje za zasluge pri širitvi EU in za podporo Sloveniji

Predsednik vlade Republike Slovenije Janez Janša sprejel Romana Prodijskega, nekdanjega predsednika Evropske komisije (1. 3. 2005)

2. 3. 2005

Novinarska konferenca ministra za promet – Iskanje priveza v Luki

Minister za promet mag. Janez Božič predstavil program dela Ministrstva za promet za leto 2005 (1. 3. 2005)

2. 3. 2005

Minister za gospodarstvo je predstavil program letošnjega dela – Vizjak ne bo podpiral pasivnosti

Mag. Andrej Vizjak predstavil program Ministrstva za gospodarstvo za leto 2005 (1. 3. 2005)

3. 3. 2005

Vlada na obisku v najmanj razviti slovenski regiji – Janez Janša: Ničesar nismo prišli obljubit;
Forum vlade o razvojnih perspektivah Pomurja; Madžari odhajajo zaradi nerazvitosti;
Pomurje zgled za druge regije

Vlada Republike Slovenije na obisku v Pomurju; Minister Vizjak na obisku v Pomurju;
Minister dr. Rupel na obisku v Pomurju (vse 2. 3. 2005)

4. 3. 2005

Evropska komisija še nima nobenega zahtevka iz Slovenije – Za zamudo smo krivi sami
Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 13. seji, dne 3. marca 2005 (3. 3. 2005)

4. 3. 2005

Vlada zamrznila zaposlitvene spodbude
Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 13. seji, dne 3. marca 2005 (3. 3. 2005)

4. 3. 2005

Sto tisoč ljudi oproščenih plačila premij za dopolnilno zdravstveno zavarovanje
Predstavitev programa Ministrstva za zdravje za leto 2005 (3. 3. 2005)

4. 3. 2005

Minister za zdravje napoveduje sistemske reze – Za naložbe potrebujejo dvakrat več denarja
Predstavitev programa Ministrstva za zdravje za leto 2005 (3. 3. 2005)

4. 3. 2005

O pastoralni oskrbi vojakov
Predstavnika Slovenske škofovske konference na obisku (3. 3. 2005)

4. 3. 2005

V praksi ga 1. julija ne bo več – Odprava družbenega pravobranilca
Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 13. seji, dne 3. marca 2005 (3. 3. 2005)

4. 3. 2005

Drugod je slabše kot v Sloveniji

Slovenija med državami EU z nizko stopnjo brezposelnosti (3. 3. 2005)

5. 3. 2005

Slovenski zunanji minister v ZDA – V OZN tudi z Ananom

Nastop Predsedujočega OVSE, ministra dr. Rupla v Varnostnem svetu OZN (4. 3. 2005)

7. 3. 2005

Janša in Sanader o odprtih vprašanjih

Predsednik Vlade Republike Slovenije Janez Janša se je sestal s predsednikom Vlade Republike Hrvaške Ivom Sanaderjem (6. 3. 2005)

8. 3. 2005

Program dela ministrstva za javno upravo v letu 2005 – Boljši upravni servis

Na novinarski konferenci o programu dela MJU za leto 2005 (7. 3. 2005)

8. 3. 2005

Program ministrstva za okolje in prostor – Za spodobnejšo ponudbo stanovanj

Minister za okolje in prostor Janez Podobnik predstavil program dela v letu 2005 (7. 3. 2005)

9. 3. 2005

Minister Zver o načrtu dela v šolstvu – Stomilijonski prihranek

Načrt dela MŠŠ – gradivo novinarske konference (8. 3. 2005)

9. 3. 2005

Nadzor nad delom notarjev – Tretji notar na disciplinski

Ministrstvo za pravosodje NZS podalo predlog za uvedbo disciplinskega postopka zoper notarja Bohinca (8. 3. 2005)

9. 3. 2005

Pogajanja o zakonu o kolektivnih pogodbah – Minister Drobnič za svobodo združevanja

Socialni partnerji so se uskladili glede hierarhije kolektivnih pogodb (8. 3. 2005)

10. 3. 2005

Spoznavni dan ministra Vizjaka in direktorja Telekoma Vončine

Minister za gospodarstvo na obisku pri upravi Telekoma Slovenije (9. 3. 2005)

11. 3. 2005

Po hitrem postopku – Vlada z abolicijo preprečuje zlom sodišč

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 14. seji, dne 10. marca 2005 (10. 3. 2005)

11. 3. 2005

Predlog šolskega zakona sprejet

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 14. seji, dne 10. marca 2005 (10. 3. 2005)

11. 3. 2005

Evropska ministrska konferenca o medijih – Zaščita šibkejših na medijskem trgu

Govor ministra za kulturo dr. Vaska Simonitija na 7. evropski ministrski konferenci v Kijevu (10. 3. 2005)

11. 3. 2005

Vlada določila predlog sprememb zakona o osnovni šoli – Eksterci po Zverovem

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 14. seji, dne 10. marca 2005 (10. 3. 2005)

12. 3. 2005

Predsednik avstrijskega parlamenta končal obisk – Presenetljivo dobri odnosi s severno sosedo

Predsednik Vlade RS Janez Janša sprejel predsednika parlamenta Republike Avstrije (11. 3. 2005)

12. 3. 2005

O verski svobodi in odprtih vprašanjih verskih skupnosti

Prva seja Komisije Vlade RS za reševanje odprtih vprašanj verskih skupnosti (11. 3. 2005)

12. 3. 2005

Minister Drobnič obljubil pomoč steklarjem

Ministrstvo za delo lahko Steklarni Rogaška pomaga v okviru APZ in invalidskega podjetja (11. 3. 2005)

12. 3. 2005

V Rogaški začeli graditi dom starejših

Govor ministra mag. Janeza Drobniča ob postavitvi temeljnega kamna za dom starejših občanov Rogaška Slatina (11. 3. 2005)

12. 3. 2005

Mladi raziskovalci – Več denarja za tehnike in naravoslovce

Gradivo novinarske konference MVZT – mladi raziskovalci (11. 3. 2005)

14. 3. 2005

Grafika za kmetijske subvencije

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja pošilja podatke za posamezno kmetijo (11. 3. 2005)

15. 3. 2005

Dizelsko gorivo po štirih letih dražje od bencina

Vlada znižala trošarino za neosvinčeni motorni bencin in plinsko olje (14. 3. 2005)

15. 3. 2005

Vlada zagotovila denar za Planiko in Steklarno Rogaška

Vlada sprejela sklep o razporeditvi pravic porabe na postavko jamstev RS (14. 3. 2005)

16. 3. 2005

Sestanek ministra Drobniča in DeSUS – Usklajeni pri pokojninah

Minister Drobnič in DeSUS dorekli vsebino sprememb ZPIZ-a (15. 3. 2005)

16. 3. 2005

Minister Šturm na obisku na upravnem sodišču

Minister za pravosodje dr. Lovro Šturm obiskal Upravno sodišče RS (15. 3. 2005)

16. 3. 2005

Rupel s predstavniki Human Rights Watch

Srečanje Predsedujočega OVSE, ministra dr. Rupla s predstavniki Human Rights Watch (15. 3. 2005)

17. 3. 2005

Zunanji ministri EU so se odločili – Pogajanja s Hrvaško preložena
Slovenija obžaluje odlog začetka pogajanj s Hrvaško (16. 3. 2005)

17. 3. 2005

Erjavčev seznam dobiva obliko – Varnostno vprašljivi uslužbenci
Izjava za javnost (16. 3. 2005)

18. 3. 2005

Po sprejetju aktivne politike zaposlovanja – Dvesto novih zaposlitev
Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 15. seji, dne 17. marca 2005 (17. 3. 2005)

18. 3. 2005

Kandidati za novi nadzorni svet Telekoma
Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 15. seji, dne 17. marca 2005 (17. 3. 2005)

18. 3. 2005

Temeljita reorganizacija policije
Ocena stanja kadrovske strukture in števila zaposlenih v Policiji (17. 3. 2005)

19. 3. 2005

Lovro Šturm ocenil stanje na področju pravosodja – Stanje solidno, le ljudi primanjkuje
Minister za pravosodje dr. Lovro Šturm podal oceno stanja na področju pravosodja (18. 3. 2005)

19. 3. 2005

Janez Drobnič o Vladu Dimovskem – Po diplomatskem uvodu plaz napak

Minister Drobnič na novinarski konferenci predstavil analizo stanja na ministrstvu (18. 3. 2005)

19. 3. 2005

Župan mora imeti možnost zamenjave tajnika

Ministra Virant in Žagar predstavila programe ministrstev, ki so neposredno vezani na delo občinskih uprav (18. 3. 2005)

19. 3. 2005

Vsako leto več denarja – Evropa povečuje raziskovalne spodbude

Raziskave in tehnološke inovacije za mala in srednje velika podjetja v razširjeni Evropi (18. 3. 2005)

19. 3. 2005

Predsednik Srbije Boris Tadić na uradnem obisku v Sloveniji

Uradni obisk predsednika Republike Srbije Borisa Tadića v Republiki Sloveniji – INFORMACIJA in PROGRAM (17. 3. 2005); Premier sprejel predsednika Republike Srbije Borisa Tadića (18. 3. 2005)

19. 3. 2005

Aure zagotovila novih 134 milijonov

Objavljena še dva javna razpisa za gospodinjstva v skupni višini 134 milijonov tolarjev (18. 3. 2005)

22. 3. 2005

Zadeva Železnik tudi pri ministru – Kdo ovira delo tožilske skupine?

Minister za pravosodje dr. Lovro Šturm obiskal Vrhovno sodišče in Vrhovno državno tožilstvo (21. 3. 2005)

23. 3. 2005

Simoniti o podedovanem po Rihterjevi – Kakšno je stanje? Spremenljivo!

Poročilo s tiskovne konference 22.3. o oceni stanja na področju kulture (22. 3. 2005)

23. 3. 2005

Kaj dela ministrica Marija Lukačič – Prevzeli vlogo rejske organizacije

Analiza stanja na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano po prevzemu ministrske funkcije ministrice Marije Lukačič (22. 3. 2005)

23. 3. 2005

Slovenija predseduje mreži visokošolske izmenjave

Poročilo o 11. ministrski konferenci držav članic programa CEEPUS (22. 3. 2005)

25. 3. 2005

Danes prvo od osmih tovornih letal s slovenskim orožjem v Irak

Transport doniranega orožja Iraku (24. 3. 2005)

25. 3. 2005

Nizozemsko sporočilo: Slovenci, ne bojte se predsedovanja!

Minister dr. Rupel sprejel zunanjega ministra Luksemburga, predsedujočega Sveta EU, Jeana Asselborna (24. 3. 2005)

25. 3. 2005

Poročilo o razvoju Slovenije – Drugi v Evropski uniji po stroških dela

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 16. seji, 24. marca 2005 (24. 3. 2005)

26. 3. 2005

Vlada ni dala soglasja – Zamenjava direktorja, ki je delal preveč

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 16. seji, 24. marca 2005 (24. 3. 2005)

26. 3. 2005

Koncesiji za odvzem vode Unionu in Dani

Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 16. seji, 24. marca 2005 (24. 3. 2005)

29. 3. 2005

Sredstva iz kmetijskega sklada Evropske unije – Strožji nadzor pri subvencijah

Vzpostavitev evidence grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev – GERK za ukrepe kmetijske politike od leta 2006 (24. 3. 2005)

30. 3. 2005

Dragutin Mate o zapuščini na notranjem ministrstvu – Anželju so šteti dnevi na čelu policije
Informacija o stanju na MNZ (29. 3. 2005)

30. 3. 2005

Robert Zoellick, namestnik Riceove, poudaril pomen Slovenije na čelu Ovseja

Premier sprejel namestnika državne sekretarke ZDA; Minister dr. Rupel o izzivih slovenskega predsedovanja OVSE z namestnikom ameriške državne sekretarke (oboje 29. 3. 2005)

30. 3. 2005

Podražitev naftnih derivatov – Na črpalkah rekordi, surova nafta se ceni

Vlada znižala trošarino za neosvinčeni motorni bencin ter za plinsko olje za pogon in ogrevanje (29. 3. 2005)

30. 3. 2005

Cestno podjetje kupilo Kamnolom Borovnik

Vlada dala soglasje k sklenitvi pogodbe o prodaji in nakupu 100 odstotnega poslovnega deleža družbe (29. 3. 2005)

31. 3. 2005

Po zamisli na Slovaško

Brez naslova (30. 3. 2005)

31. 3. 2005

Letos devet državnih proslav, od tega štiri nove

Koordinacijski odbor za državne proslave sprejel program državnih proslav za leto 2005 (30. 3. 2005)

31. 3. 2005

O stanju na finančnem ministrstvu – Bajuk bo pokazal, kako poceniti zadolževanje

Brez naslova (30. 3. 2005)

31. 3. 2005

Minister Zver ocenjuje Gabrovo delo – Odpravljali bodo krizo gimnazije

Povzetek analize stanja na MŠŠ na začetku mandata 2004-2008 (30. 3. 2005)